

Zpět ku Kristu Ježíši!

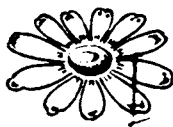
Sedmero postních řečí,

které napsal a konal

František Herzog,

fundační kaplan v Plzni.

Cyklus VI.

V BRNE, 1901.

Tiskem benediktinské knihtiskárny v Brně. — Nákladem vlastním.

**S povolením vys. důst. kn. arcib. konsistoře v Praze,
ze dne 5. prosince 1900. Čís. 12.234.**

I.

»Zachovej duši svou, abys i ty
nezahynul!« *I. Mojž. 19, 17.*

Úvod.

Vtělená pravda, Ježíš Kristus, vyprávěl kdys zástupům významné podobenství, které se v jistém smyslu dnes před očima našima splňuje. Pravil takto: „Člověk jeden měl dva syny; i řekl mladší z nich k otci: Otče, dej mi díl statku, který mi náleží! I rozdělil jim. A po mnohých dnech odebral se mladší syn přes pole do daleké krajiny a tam rozmrhal statek svůj, živ jsa prostopášně. A když všecko utratil, stal se veliký hlad v krajině té a on počal nouzi trpěti. I odešel a přidržel se jednoho měšťana krajiny té. Ten poslal ho do dvora svého, aby pásł vepře. I žádal naplniti břicho své mlátem, jež dáváno vepřům, ale žádný mu nedal. Tedy přišed sám k sobě, řekl: jak mnoho nádenníků v domě otce mého má hojnost chleba, já pak zde

hynu hladem! Vstanu a půjdu k otci svému (zpět) a díím jemu: Otče, zhřešil jsem proti nebi a před tebou, již nejsem hoden slouti synem tvým . . .“ (Luk. 15, 11—19.) A také tak učinil.

V Kristu shromáždění! vy znáte dobře příběh tento, vy víte také, že v obraze tom sám Spasitel vyličil nám trefně smutný osud, mravní bídu a zkázu takové duše nešťastné, která se Boha, svého dobrého Otce, spustila a do hříchů zabředla; avšak já vidím v tom marnotratném synu i věrný obraz celé nynější společnosti lidské, kteráž pohrdnuvši svým Otcem, svým domovem, Církví svatou, i převzácným dědictvím Kristovým upadla do propasti mravní i socialní bídy a v ní nyní tone a hyne! . . .

Ano, moji draží, zle je na zemi, velmi zle! — a jen ten, kdo slep jest, aneb zúmýslně oči své zavírá, nevidí ten příšerný obraz znemravnělosti, zpustlosti a všeobecné pokleslosti lidstva, jak se nám na všech stranách jeví, kamkoli pohlédnem . . . Nevěra a smělá vzpoura proti Bohu dostoupila již děsné výše; člověk zmámen falešným přeceňováním svého ducha, nechce uznávat dále žádného pána nad sebou a žádné zodpovědnosti za sebe. S vírou mizí z lidu láska křesťanská a panuje jen necitelné sobectví, které se nehrozí podvodu, šidby a lichvy, ani rafinovaného zlodějství, kyne-li jen z něho zisk. Ba, již není téměř žádné jistoty jmění, života, cti a žádné závary a zámky nejsou dost' pevný před rukou zločinnou, vždyť i chrámy a svatostánky dosti často zneuctěny bývají krádeží a lupičstvím! Ano,

surovost lidská nešetří ani těch nejsvětějších zájmů sv. náboženství, tupí a haní napořád to, co bylo lidu dosud nejsvětějšího. Církev svatou, její zřízení a svátosti, její sluhy, papeže, biskupy a kněze staví na pranýř hanby a posměchu vymyšlenými báchorkami a lžemi v listech a novinách. Lid to čte a pustne ještě více . . . Mládež zpupná a zbujnělá neuznává nad sebou ni Boha, ni pána a dopouští se obavností a neřestí, o jakýchž předkové naši potuchy neměli . . . Čistota a panenství slouží tomu zvrhlému lidstvu již jen za posměch a posvátnost stavu manželského veřejně nohama se šlape, za to však plní se porodnice, nálezince, věznice měrou až úžasnou . . . Ó probůh, drazí lidé, kde, kde jsme se to octli na konci toho tak oslaveného „století osvěty a vzdělanosti?!“

Ano, společnost lidská — toho nám nikdo neupře — stůně těžkou chorobou, a každý, kdo to vidí, táže se úzkostlivě: odkud ta choroba — a kde léku pro ni?

Odkud že ta choroba, ten mravní i socialní úpadek nynějšího pokolení? — Ó slyšte! Historie minulých věků dává nám odpověď a dosvědčuje nám tu neklamnou pravdu, že pokud se drželo lidstvo v domě Otce svého, t. j. pokud národové stáli věrně při Kristu Ježíši, plníce ochotně zákon Jeho, dobře se jim vedlo, zkvétal blahobyť a spokojenost; požehnání Boží spočívalo na nich. Avšak národové křesťanští ku konci tohoto století jako onen marnotratný syn opustili dům otcovský i Hospodina, dobrého Otce svého, pohrdli křesťanstvím

a vzácnými poklady jeho, zbavili se dědictví svaté víry, a proto dnes, jako syn marnotratný hynou hladem a bídou na těle i na duši. Zlem největším doby naší jest odvrát národů od Krista! — Splňuje se tu, co již před věky předpověděl prorok Páně: „národ zajisté a království, kteréž by nesloužilo Tobě, zahyne: a národové zpuštěním pohubeni budou.“ (Isai. 60, 12.)

A odkud pomoci? — Již od kolika let zkoušejí ti zákonodárci prostředků rozličných, aby zažehnali tu bídu všeobecnou, ale nic to nepomáhá. Ne, ne, moji drazí, tu nepomohou ani §§ zákonů, ani četnictvo, ani bodáky a žaláře, to lidstva nenapraví, tu může pomoci jen Kristus Ježíš a jeho zákon. Lidstvo se příliš odchýlilo od svého Spasitele, a proto jedinou pro ně záchranou jest: zpět ku Kristu Pánu, zpět ku křesťanství, zpět k té staré víře našich otcův! Ježíš Kristus a sv. zákon Jeho musí zas panovat a pronikat život náš; neboť v Něm jediné „požehnání budou národové země.“

A proto: „Zpět ku Kristu Ježíši“ bude obsahem a úkolem našich postních rozjímání.

Nemohu ovšem na všechno to poukázati, v čem se lidstvo nynější od Krista Pána odchýlilo, toliko některé nejhlavnější vady zde vytknu.

Jako ondy volal anděl k Lotovi, by nezahynul v hořící Sodomě, „zachovej duši svou . . . na hoře se zachovej, abys i ty spolu nezahynul“ (I. Mojž. 19, 17), tak i jménem sv. Církve chci volati k vám v tomto kajicném svatopostním čase: „Ó lide můj, zachraň a zachovej duši svou! Vrať se opět ku

Kristu Pánu, jako onen syn marnotratný k Otci svému!“ Chci klepati, bušiti na srdce lidská, zda naleznu v nich aspoň jiskru dobré vůle; ó jak šťasten bych byl, kdybych ji k novému ohni roz-nítil! — K tomu cíli představím vám i letos vždy některý obraz z Umučení Páně, který nám sloužit bude za podklad k našemu rozjímání.

Na prvním místě, v čem se nynější lidstvo od Krista odchýlilo, stavím s v a t o u z p o v ě ě a ukáži:

1. j a k j e s p a s i t e l n á a

2 p r o ě t o l i k z a n e d b á v a n á.

Božský můj Spasiteli! Před Tebou na kolena padám, k Tobě své ruce zvedám a prosím s pro-rokem Tvým: „Odpusť Hospodine, odpusť lidu svému, a nedej dědictví svého v pohanění!“ (Joel 2, 17.) — Uděl síly slovům mým, by poznali zbloudilí synové a dcery Tvé svůj blud, pohni srdce jejich, ať do sebe jdou, pokud ještě čas, a navrátí se k Tobě, jenž jsi cesta, pravda a život! —

Stůjtež při nás Ježíš a Maria!

Díl I.

Zalette, nejmilejší, se mnou v duchu v onu hlubokou a tajuplnou noc, kdy božský náš Spasitel v zahradě Getsěmanské jak nevinný beránek pře-paden vlky, od katanů surových jat a provazy spoután, vlečen jest na soud. Jak byl předpověděl, opustili Jej a rozprchli se všichni učenci Jeho; jediný toliko kráčí z pozdálí za průvodem do domu

soudního, byl to Šimon Petr, ten učeník, který celou duší svého Mistra miloval a proto i tolik důvěřoval lásce své, že při poslední večeři se zápalem jej ujišťoval: „Pane, byť se pak všickni pohoršili nad tebou, já se nikdy nepohorším!“ (Mat. 26, 33) — ano, více ještě, „Pane“ — volal, „hotov jsem s tebou i do žaláře i na smrt jíti!“ (Luk. 22, 33.) V této důvěře ve svou sílu vešel Petr do domu soudního. Uprostřed nádvoří plápolá oheň a ozařuje kmitavým světlem celé prostranství. Kolem něho sedí neb obcházejí žoldnéři, aby ohřáli zkřehlé údy své. Opodál stojí Petr. Byl znám v domě soudním a proto snadno mu bylo sem vejíti, aby zvěděl konec soudu. — Ó Petře! Kýž bys tušil, co zatím zde tě potká!

Mysle, že nebude nikomu nápadným, přistoupil blíže k ohni; jasná zář plamenů osvětila jej a v tom děvečka, která oheň spravovala, pohlédnuvši naň poznala jej a zvolala: „I ty jsi byl s Ježíšem Galilejským!“ — A Petr uleknut, zapřel: „Nevím, co pravíš.“ (Mat. 26, 70.)

Ó Petře, pomni cos řekl, odvolej slovo své! Slyš, kohout poprvé zazpíval a věští vinu tvou! — Ó zajisté i Petrovi zabušilo srdce v těle a on poznáváje hrozící mu zde nebezpečí, plížil se k bráně, maje v úmyslu odtud odejíti. Ale vrátné, která jej dobře pozorovala, neušlo pohnutí jeho, a proto dí uštěpačně k přítomným: „I tento byl s Ježíšem Nazaretským.“ Petr opětně zapírá, že nezná člověka toho. Než, tentokráte mu lhaní nepomohlo. Všickni se shrnuli kolem něho a volali: „Jistě, i ty jsi

jeden z nich, neb i řeč tvá známa tě činí“ (Mat. 26, 72. 73.) Tu v úzkosti největší jal se ubohý Petr zaklínati a přísáhati, že nezná člověka toho. Táhlý zvuk zpěvu kohoutova zazněl podruhé — a aj v tu chvíli vedou pochopové k smrti odsouzeného Ježíše do žalaře. Oči všech obrátily se na Něho. Jeho však oko božské utkalo se s okem Petrovým a utkvělo na něm pohledem významným, káravým a bolestným. I rozpomenul se Petr na výstražná slova Spasitelova, vyšel ven do noci tmavé a . . . snad také se oběsil jako zoufalý Jidáš? O nikoliv — ale „vyšed ven plakal hořce.“ (Mat. 26, 75.)

Ó vizte nejmilejší! muže toho v pláči! Co jsou ty slzy na tváři Petrově? Perly, převzácné perly, poněvadž slzy zkroušené lítosti a opravdové bolesti duše nad hříchem spáchaným; slzy pravého pokání, které mu získaly odpuštění. Ano, odpustil mu božský Spasitel úplně, takže o jeho vině ani slovem se nezmínil, ba na důkaz, že zapomenuto na vše, učinil jej nejvyšší hlavou své Církve na zemi! — —

Nejmilejší! Proč vám tu stavím dnes na oči tohoto muže v jeho upřímném pokání? — Ó vizte, on nám připomíná právě to, co nynějšímu lidstvu schází, a to jest pravé pokání — zpověď!

U proroka Jeremiáše (8, 11) čteme: „i uzdravovali ránu dcery lidu mého, říkajíce: pokoj, pokoj! ježto pokoje nebylo.“ — Podobně děje se za dnů našich! I nyní, jak jsem již podotkl, stůně pokolení lidské, a to těžce: z mnoho ran krvácejí

národové a bídy mnohé doléhají na lid. I přicházejí lékařové různí, chtějí rány vyléčiti, opravují to a ono, vynášejí nové a nové zákony, nejedni i radí: pryč se vším náboženstvím atd. a stále se volá: pokoj, pokoj! Ale pokoje není, není ho v srdcích, není ho v rodinách, není ho v obcích, není ho v národech . . . Chyba lávky, milí páni lékaři! Nemoc člověčenstva leží jinde, než vy myslíte, totiž v duši. Ta hrozná horečka, jež lidstvo šírá, ten mor je hubící, sluje hřích! Jak již písmo sv. dí: „hřích bídné činí národy!“ (Přisl. 13, 34.) A odtud, odtud rozlévá se všecka ostatní bída na lidstvo. Čeho tedy potřebuje? Tří slov od Boha: Ego te absolvo! Já tě rozhřešuji! Ano smíření s Bohem, zpovědi má lidstvo potřebí a bude z ran svých vyléčeno. Ano, přiveďte všechny věřící, vznešené i prosté, učené i neučené, bohaté i chudé, pány i poddané k sv. zpovědi, naučte je zas zpovídati se, jak to Kristus káže — a všecko na světě se napraví a spořádá i v srdcích, i v rodinách, v obcích a národech!

Ó věděl zajisté nebeský lékař Kristus Ježíš, kterého léku člověčenstvu jest nejvyšší potřebí a proto shlédnuv i na nás milostivým okem, ustanovil nám svátost pokání, kterouž nazvati musíme největším dobrodiním vedle Jeho smrti na kříži! Neboť, kdo, kdo jest s to, byť jen krátkými slovy naznačiti ty blahodárné účinky svaté zpovědi na jednotlivce, na rodiny a celé země?!

a) Znáš, milý křesťane, tu trýzeň člověka, když osten hříchu zabodl se mu do svědomí? — Co je

mu platno všechno bohatství i čest a sláva světa? Ukonejší jej snad požitky a radosti smyslné? Ach uprostřed hlučných rozkoší a radovánek volá v něm hlas svědomí: bídníče! neujdeš trestu! A kdyby i v cizé světy a kraje odešel, i tam jej šlehá zlé svědomí a ve dne v noci zní mu v uších krutý hlas: jsi hříšník, trestu neujdeš! Nikde, nikde nemá pokoje duše hříchem stížená, tajemství chce z prsou ven! — Než, komu je svěřit? Kde najde přítele tak důvěrného, před nímž by hanbou nezarděla se tvář jeho? Ano, přítele tak oddaného, v jehož prsou by tajemství jeho bylo pohřbeno tak, by nikdo více o něm nezvěděl? A to hlavní, kde nalezne hříšník uštvaný zlým svědomím tu bezpečnou jistotu, že vina jeho shlazena a odpuštěna? — —

Ó ubohá duše, co marně hledáš po širém světě, hle, toho všeho ti svatá zpověď poskytuje! Tu kněz, jako zástupce Boží a nástupce těch, k nimž pravil Kristus Pán: „Kterýmž odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a kterým zadržíte, zadržány jsou“ (Jan 20, 22), on pozdvihá pravici svou a dí: já tě rozhřešuji . . . A moc těchto slov sahá až do nebes, a co kněz vyřkl, Bůh stvrzuje! Shlazen a smazán jest dluh hříšníkův před soudem Božím, on cítí blažen, že mu odpuštěno, svědomí má pokoj.

Ano, pokoje a úlevy nalezá člověk ve svaté zpovědi i tenkrát, když soužení a bolest jako těžký kámen na srdce mu ulehne. Ó jak rád pospíchá i tu k příteli knězi, před nímž bez ostychu může vyliti celé srdce své, jsa jist, že nalezne soucitu a útěchy. Že tomu tak, připomínám tu na doklad

našeho zeměpána, císaře Františka Josefa. Znám vám, že když jej r. 1898. stihla ta přebolestná rána, smrt choti jeho císařovny Alžběty, cože bylo první jeho přání? Smíření se s Bohem! Ano, s celou rodinou, jak noviny psaly, přistoupil k stolu Páně, a celý svět žasl nad tím starcem, jak zmužile a odevzdaně nesl tu ránu bolestnou.

Ó což by bylo i mezi námi méně bídy, nářků a zoufanlivosti, kdyby ty duše ubohé ve svém hoři utíkaly se k sv. zpovědi! —

A co teprve říci mám o té největší bídě lidské, o smrti? Ó jak bídní a ubozí byli bychom v té poslední hodině bez sv. zpovědi! Jakou nesmírnou, neocenitelnou milostí jest zpověď pro člověka na lůžku smrtelném, toho ani nelze vysloviti.

b) Však nejen pro jednotlivce, nýbrž i pro rodinu jest zpověď blahodárným zřízením. Zde se kladou na srdce manželům vzájemné povinnosti jejich, jež jim stav jejich ukládá; zde povzbuzování bývají k zbožnosti, trpělivosti, lásce a vespolečné snášlivosti; zde připomíná se jim důtklivě nejvyšší jejich úloha, aby děti své dle učení církve sv. řádně vychovávali; zde upozornění bývají na své chyby a poklesky, aby je napravili. Ale ve sv. zpovědi také děti se napomínají a povzbuzují k tomu, aby rodiče své po Bohu nejvíce ctily, milovaly a poslouchaly. Jak mnohé dítě stráží se hříchu i proto, že se z něho musí zpovídat.

c) Z rodiny pak šíří se blahodárný vliv zpovědi dál a dále na celou společnost lidskou, a stává se dobrodiním celých krajů; neboť každému

vůbec klade se tu na srdce především láska a spravedlnost k bližnímu; ten pak, kdo ji porušil poškozením druhého na cti anebo jmění, donucen bývá to dle možnosti napravit, chce-li dojítí rozřešení. Ó co tu sv. zpovědi křivd a pomluv napraveno, co dlouholetých nepřátelstev usmířeno, sporů a processů v dobrém narovnáno, co neštěstí tu zamezeno a odvráceno, co tu i jmění cizího a nepoctivého navráceno! — V porýnském jednom městě v Bavořích žil advokát, liberál od kosti, který se rád svaté zpovědi posmíval a potupně o ní mluvil. Jednoho dne vejde k němu místní farář, jemuž také na jméno nemohl přijít. Po krátkém oslovení odevzdal kněz udivenému advokátu 300 marek, jež přijal ve zpovědi jakožto povinnou náhradu za učiněnou mu škodu. „Ah, to je něco jiného!“ zvolal advokát, a od té doby již se zpovědi neposmíval, ano, o nejbližších velkonocích šel sám k zpovědi.

O, jak blaze by bylo na zemi, kdyby to hříšné človecenstvo užívalo tohoto léku od Krista Ježíše mu připraveného sv. zpovědí! Blahoslavený účinek její pro společnost uznal i sám Diderot slovy: Missie v Paříži r. 1770 konaná vzdálila revoluci o celých 20 let, poněvadž missionáři horlivě lid ku generální zpovědi pobádali.

P. Hamerle, missionář, znal jistého důstojníka ve Vídni, na němž seznal, že mu asi něco na srdci leží. I domlouval mu dlouho, aby se vyzpovídal, až konečně tento svolil. Po vykonané sv. zpovědi řekl důstojník se slzami v očích: „Důstojný pane,

vězte, že jste největším dobrodincem mého života a kdybych byl ministrem, vydal bych ve všech zemích zákon, že pod těžkým trestem každý musí jednou za měsíc ku sv. zpovědi a brzy by byl na zemi pokoj, ba učiněný ráj!“

Ano, bez odporu, jedním z největších dobrodiní, jež Spasitel lidstvu udělil, jest zpověď. — A nyní táži se, jak si lidé nynější dobrodiní toho váží? Jak ho k svému blahu užívají? O tom

Díl II.

Jistý missionář v Africe, P. Bonald vypravuje z roku 1899: Za lonské zimy panoval v krajích našich hladomor i jiné nakažlivé nemoci zuřily mezi tuzemci. Obcházaje kraj svůj, našel jsem na jednom místě jedenáct mrtvol svých křesťanů. I modlil jsem se nad nimi, když tu pozoruji, že každá mrtvola má v ruce závitek papíru. Snad to nějaká pověra? Vezmu jeden lístek a čtu nápis: „Jen náš otec duchovní smí to čísti.“ A co to vlastně bylo? Ubožáci! Cítili konec života a tu nemohouce se již zpovídat, napsal jedenkaždý hříchy své na lístek, aby si je kněz přečetl, až sem přijde. Ó není-liž dojemná tato víra, tato důvěra ve sv. zpověď?

1. Hle, tak si černoši v Africe, sotva na víru obrácení, váží sv. zpovědi, tak po ní touží a naši křesťané a novomodní katolíci tolik jí pohrdají, tolik jí nenávidějí, že jest jim téměř solí v očích! Či snad není tomu tak?

Ó, zkuste to sami, nejmilejší a zmiňte se někomu z lidu teď o sv. zpovědi. Byť to byl sebe hodnější člověk, muž neb žena, jakmile slyší o sv. zpovědi, jako když mu k hrdlu sahá! (Čestných výjimek tu málo!) Nemajíce ani pojmu o podstatě sv. zpovědi, o její užitečnosti a nutnosti, považují ji přemnozí za věc zcela zbytečnou, bez které může být člověk dobře živ. Co dbá ten novomodní svět vůle Boží, spásy vlastní duše, co dbá výslovného zákona církevního: „Nejméně jednou za rok zřízenému knězi se zpovídati a v čas velkonoční velebnou svátost oltářní přijímati.“ Ach, přes to vše, co tu mezi námi křesťanů katolíků, — smějí-li se vůbec ještě tak nazývat — kteříž ani jednou v roce ku zpovědi nejdou; ba, co dím jednou v roce? Celá léta, i 20, 30 i více let utéci nechají beze vší zpovědi! Obzvláště pak pozorovati lze smutný ten úkaz u dospívajícího pohlaví mužského! Jinoch, muž u zpovědnice krom nutnosti bude pomalu bílou vranou! Vždyť mnohý z nich, co školu opustil, aneb z domu otcovského odešel, nezavadí o zpověď, až snad když vstupuje v stav manželský a po té zas nic, až snad jednou na smrtelné posteli, dopřeje-li mu Bůh té milosti.

Ano, tak velice odchýlilo se nynější pokolení v této věci od Krista a zákona Jeho! Jaký to úkaz žalostný, jaká to děsná zaslepenost, že pohrdá největším dobrodiním, jež mu milosrduý Bůh k zachráně a spáse jeho podává! Ó vy, ubožáci, vy se zovete křesťany katol.? Aj, za takové křesťanství bez správy Boží nedám ani halíře. Ne, nikoliv, to

není žádný život křesťanský, nechceš-li po celá léta o zpovědi ani slyšet; nebo co ti platno se modlit, někdy do kostela jít a almužnu dát, zanedbáváš-li nejhlavnější svou povinnost, očistit a tím spasit duši svou? Rci, co může dát Bůh na tvé modlení a dobré skutky, žiješ-li po léta v stavu smrtelného hříchu a tím v hněvu Božím? O, věz a poznej ubohý, dvojnásobnou chybu svou: Zanedbáváje po léta zpověď, pohrdáš jaksí Bohem, jakoby ti po Něm a po Jeho hněvu pranic nebylo a nadto sám sobě nejvíce ubližuješ, poněvadž hříchů po tolik let spáchaných svou vinou zapomeneš, že se z nich vícekrát nevyzpovídáš; avšak tam u Boha nejsou zapomenuty, tam se s nimi shledáš!! Ale již zde na zemi hrozně se mstí toto pohrdání sv. zpovědí na nynějším pokolení lidském, neboť odtud to pochází, že pozbývá víry, pustne vůčihledě v mravech a klesá v jistou záhubu! Ano, ano, teď poznávám, jak hroznou pravdou jest to slovo Páně, že „mnoho povolanych, ale málo vyvolených“. A proč? Poněvadž veliká většina lidí v nejdůležitější věci, ve věci svého spasení tak lehkomyšlně si vede, že sv. zpovědí, která jest nejhlavnějším prostředkem k spasení pro každého, kdo po sv. křtu zhřešil, pohrdá a po celá leta ji zanedbává a tak na sobě ničí a maří dílo Kristovo — vykoupení!

2. Ale, co vlastně mají ti zaslepenci proti svaté zpovědi, že se jí tolik štítí a vyhýbají? Jest snad někomu na škodu? Komu? Snad tomu jinochu, neb oné panně, jež svět a ďábel se všech stran svými osidly ohrožuje a

obeprádá? Škodí snad mužům, kteří uprostřed svých různých prací, starostí a rozkoší tak lehce zapomínají, co Bohu a duši povinni jsou? Či snad jest na škodu ženám, matkám, na nichž spočívá tolik a tak těžkých povinností v rodině, a mnohdy i soužení a křížů? Či snad škodí starcům a stařenám, kteříž stojíce již již před branou věčnosti na soud Boží se chystati mají? To přec netroufá si nikdo tvrditi, ale jiné námitky a výmluvy předstírají ti nepřátelé zpovědi, na něž si blíže posvítíme.

a) Táži se jednoho, proč nejdeš, bratře, k svaté zpovědi? A on odpovídá: Četl jsem jednou kdes' v knize neb novinách, že zpověď jest vynález kněží, aby se dopátrali tajností lidí a proto nejdu! — Tak, vynález kněží? Podivno! Co pak obyčejně vynalézají lidé? Zajisté jen to, co jim zisk aneb časný užitek přináší. I ptám se, jaký užitek neb zisk mají kněží ze zpovědi? Tomu, kdo tak tvrdí, přál bych, aby jen jedenkrát to mohl zkusiti, po 3—5 hodin sedět a zpovídat, ten by to víckrát neřekl. Neboť není práce tak namahavé, tak unavující a úmorné, jako zpovídání. A takovou práci, také bříme že by kněží sami na sebe byli uvalili? Tomu bys věřil? — Ostatně, ať povědí ti nepřátelé, kdo zpověď vynalezl, kdy a kde byla poprvé v církvi zavedena? To přec by museli vědět, tak jako vědí, kdy a kdo vynalezl telegraf, parní stroj, střelný prach a t. p. Než, kdyby se namahali sebe více, nenaleznou v celém dějepise ani zmínky o tom, kdy a od koho byla zpověď zavedena. Oni sice tvrdí, že prý to učinil papež

Innocenc III. r. 1215., avšak týž jen pro vzrůstající vlašnost křesťanů ustanovil, aby každý věřící křesťan aspoň jednou v roce se zpovídal a v čase velkonočním Svátost Oltářní přijal. Jakže? Může se to nazvat něco nového, dříve nebývajícího zavést? Slyšte, nejmilejší! Kdyby v některém státě daně se špatně odváděly a ministr financí by vydal nařízení, že každý musí mít své daně do posledního prosince zapraveny, znamená to zavést nové daně, jichž prve nestávalo? Tak Innocenc III. učinil u věci sv. zpovědi. Ale čtěte spisy sv. Otců, sv. Athanáše, sv. Ambrože, pap. Lva Vel. a j. a shledáte, že již ve 4. století, tedy 900 let před Innocencem III. o zpovědi mluví.

b) Táži se zas jiného, proč nejdeš, příteli, k zpovědi, jak se na křesťana katolíka sluší? A ten namítá: Kterak se mám zpovídat knězi, který jest člověk jako já, hříšný, ba snad horší než já? — Ovšem, jest kněz člověkem smrtelným, ale od biskupa sv. Církve řádně posvěcený a obdařený mocí, již sám Kristus Pán odevzdal apoštolům a jich nástupcům, aby v Církvi povždy trvala, mocí odpouštět hříchy. Že i kněz jest tvor křehký a hříchu podrobený, proto jím nepohrdej. Máte roucho černé a na tom jest každý prášek viděti a ten svět nic mu nepromine, ale ihned za hřích mu pokládá. — Ostatně já jsem také kněz a ničeho sobě vřeleji nepřeju, než aby někdy v poslední hodině mé třeba i nejpotupnější kněz s Pánem Bohem mne navštívil a smířil, neboť proto neztrácí moci biskupem mu udělené. Tolik snad

víš, milý křesťane, že svátosti působí mocí Krista Ježíše a že milost, kterou nám Bůh na př. ve svátosti pokání uděluje, není vázána a nezávisí na hodnosti neb hříšnosti kněze. Ta má hlubší prameny, v nebi totiž, odkud se řine. A voda čistá, jak známo teče rourou bliněnou zrovna tak dobře, jako stříbrnou neb dokonce zlatou.

c) A zase jiný předstírá za důvod, proč k zpovědi nejde: Nemám, z čeho bych se zpovídal, nikoho jsem nezabil ani neokradl. Jakže? Ty že žádných, pražádných hříchů nemáš? Chceš snad ze lži trestati Ducha sv., jenž praví v písmě sv., že i spravedlivý klesne denně sedmkrát? (Přísl. 24, 16.) Či snad lhářem jest u tebe sv. Jan, který píše v 1. epišt. 1, 8: „Díme-li, že nemáme hříchu, sami sebe svádíme a není v nás pravdy?“ Ó neříkej, milý bratře, „nemám“ co se zpovídat, nýbrž řekni raději „nevím“ a tu lehká jest pomoc. Vezmi do ruky zpovědní zrcadlo a počni se rozpomínat na své myšlenky, žádosti, řeči, zanedbání svých povinností, opomíjení toho i onoho dobrého, cos' konati měl atd. a vsázím hlavu svou, že brzy shledáš, budeš-li jen upřímně chtít, celou řadu hříchů, jež náležejí do svaté zpovědi.

d) Ale, namítá opět jiný, „co si o mně ten kněz pomyslí? Co tomu řekne, že jsem již tak dlouho u zpovědi nebyl? — Aj, pošetilá bázeň, falešný to stud! Víš, co si kněz o tobě pomyslí? „Tohle je přec rozumný člověk, že konečně také se s Bohem smíří“, to si pomyslí a jako ondy zaplesalo Srdce Ježíšovo, když mohl

řící hříšníci: „Jdi a nehřeš už!“, tak raduje se srdce pravého kněze, mohl-li takovou hodně zbloudilou, ba již na polo ztracenou duši ze spárů ďábelských vyprostit a k Ježíši Kristu dovést; ó to jsou pro kněze radosti a hody sváteční!

e) Konečně slyšel jsem ještě jednu výmluvu, proč se křesťan také po leta zpovědi vzdaluje. Na otázku tu odpověděla mi osoba dotyčná — ó žasni světe — proto, že prý se jí zpovědník jednou po něčem tázal a tím ji tolik urazil, že se zařekla vícekrát k zpovědi nejít! Ubohá, nešťastná duše a tím myslíš kněze vytrestati? Aj, na kom se vlastně vymstíš? Snad na kněžích či na Bohu? Ó nešťastnice, jen sama na sobě! Věz tedy, co ti pravím: Zpovědník, jemuž svou duši svěříš, má netoliko právo, nýbrž i svatou povinnost tázati se u věci takové, o čem se lidé nejasně, neúplně, jen tak na polo vyznávají, ba docela věc zamlčují, — sice se vinným činí tvé neplatné a svatokrádežné zpovědi. Ostatně jest to urážkou, chtít jinému dopomoci k vykonání dobré a řádné zpovědi, kteráž snadno může být jeho poslední zpovědi v životě?

Než, dosti těch výmluv, jsoutě, jak jsme poznali, od první do poslední úplně liché a plané; jediné platná a pravá příčina, že mnozí k zpovědi nejdou, jest ta: „Kdybych šel k správě Boží, musel bych se obrátit, toho a onoho hříchu se odříci, té a té příležitosti k hříchu, té společnosti neb osoby se vystříhati.“ A toho se mnohým nechce!

Ano, moji drazí, jen si dobře všimněte, co to bývají za lidi, kteří nejvíce proti zpovědi láteří a vás od ní zrazují. Jsou to obyčejně lidé na víře zbankrotěli, kteří o Bohu a věčnosti ničeho už nevěří, jsou to lidé hříšným nárůživostem a neřestem oddaní, jichž se nechtějí zbaviti, žádný však poctivý křesťan zpovědi nepohrdá.

Silvio Pelliko, znamenitý italský básník, kterýž pro politické provinění v žaláři vězněn byl, píše o sv. zpovědi takto: „Každého měsíce, když jsem ve sv. zpovědi napomenutí a domluvy svého zpovědníka přijímal, roztoužil jsem se po Bohu a ctivosti a naplněn jsem býval láskou ku každému člověku. Ach, jak jest nešťasten, kdo blahodějných účinků sv. zpovědi nezná neb jim se vyhýbá. Nebo nešťastníku nepomohou ani vlastní rozjímání ani knihy, člověk má potřebí živého slova a živé potěchy kněze.“

Ó jaká to tedy pobloudilost, jaká to zaslepenost nynějšího pokolení lidského, že sv. zpovědi se tolik štítí a tak nejen od Krista Ježíše se vzdaluje, ale i Jeho milosti a spasení se odříká. Hříšníci jsou všickni, to uznávají, ale o zpovědi, té jediné jim zbývající záchrance ani slyšeti nechtějí!!

A proto, ó lide můj, lide katolický, poznej tento blud, vždyť bez lítosti, bez zpovědi není u Boha odpuštění, není žádného spasení!

Ó vrať se zpět ku Kristu Pánu a Jeho zákonu! Jako ondy anděl k Lotovi, volám dnes i já každému z vás: „Zachraň duši svou, abys i ty nezahynul, zachraň ji pokáním! „Ano, vrátiti se

musejí, jako onen syn marnotratný, k Bohu jednotlivci, vrátiti se má k Bohu celá společnost lidská a pak vrátí se i blaho jejich.

A proto zpět, zpět ku Kristu, od něhož jste se odchýlili v tom, co se sv. zpovědi týče. Smiřte se s Bohem a vzejde pokoj duším vašim, nastane štěstí v rodinách, v obcích, v celých zemích.

„Smiř se s Bohem,“ tak zní to dnes i s toho kříže Kristova do širého světa, ó kdož by tu mohl zůstat hluchým a zatvrzelým?

Ó Maria, matko bolestná, ujmi se těch duší zbloudilých, kteréž v zaslepenosti své pohrdají spasením, jež Syn tvůj tam s kříže ve svátosti pokání jim nabízí. Vypros jim milost probuzení ze spánku hříchů a vyžádej jim milost skroušené lítosti a upřímné zpovědi, neboť psáno jest: (Prísł. 28, 13.) „Kdo skrývá hříchy své, neobstojí, ale kdo je vyzná a opustí, milosrdenství dojde!“ Amen.

II.

»Pojďtež ke mně všickni, kteří pracujete a obtíženi jste, já vás občerstvím a naleznete pokoj duším svým.« *Mat. 11, 28.*

Úvod.

Navštěvme dnes, nejmilejší, v duchu svaté město Jerusalem a vstupmež do domu, v němž Kristus Pán posledníkráte s učeníky svými povečeřel. Již

jsou všichni shromážděni v prostranném večeřadle, již vykonány i potřebné modlitby před požíváním beránka velikonočního obvyklé. Tu povstává Kristus Ježíš se svého místa, odkládá svrchní roucho, pokleká na zemi, bere vodu v měděnci a jme se umývati nohy učeníkům svým. Úžas a podivení naplňuje všechny nad touto láskou a pokorou Syna Božího. Hle, Mistr jejich klečí tu před svými učeníky, král nebes i země před tvory lidskými a tu nejnižší koná jim službu! Ano, On pokleká i před Jidášem proradným, ač zná skutek jeho černý, ač ví, že cena třiceti stříbrných již jest v měšci jeho. Ale nicméně i jemu umývá nohy — chtě láskou touto ještě v poslední chvíli pohnouti srdce jeho hříšné. Než, truchlivě praví povstávaje Pán Ježíš: „Nyní čistí jste, však ne všichni.“ (Jan 13, 10.) Ó tedy nadarmo se tolik ponížil, nadarmo žádal jej okem prosebným, aby se ještě včas zpamatoval a obrátil; neroztál led na srdci ztraceném! Zloba Jidášova zvítězila nad láskou Ježíšovou! O jaký to bol pro Syna Božího!

Než, i přes tu bolest novým ohněm lásky zaplálo tu srdce Ježíšovo. Usedá opět za stůl, posvátné ticho nastává v celém večeřadle, a apoštolé hledí upřeným zrakem na Mistra svého, jsouce přesvědčení, že cosi vážného a neobyčejného dítí se bude. A vpravdě! Vše, co dosud byl pro lidstvo učinil, chce předstihnouti v této posvátné chvíli, v předvečer smrti své. Památku lásky své chce jim zanechat, a jakou? — Ó viz! Již bere chléb do svatých rukou svých, pozvedá zraky k nebesům,

žehná a hlasem vážným dí: „Vezměte a jezte z toho všichni, toť jest tělo mé!“ (Mat. 26, 26. 27.) I žehná též kalich a praví: „Vezměte a pijte z toho všichni, neboť toť jest krev má.“ — A v úžasu celí ztrnulí vrhají se apoštolové na kolena a Syn Boží v záruku nejvyšší lásky své podává jim k požívání tělo své a krev svou! O dive, všech divů Božích největší! —

Ale nastojte! — Co vidím? I Jidáš jako ostatní učeníci pokleká — i Jidáš přijímá tělo a krev Páně! O synu hříchu, co počínáš, čeho se to odvažuješ? O neber toho pokrmu nebeského; neboť nitro tvé jest poskvrněné, temné, jako hlubiny pekla, a ty jísti chceš nejčistší tělo Páně? . . . O zadrž, nešťastníče, a ušetř Beránka Božího aspoň této potupy! . . . Nadarmo! On jí a pije nehodně, jí a pije sobě odsouzení! O srdce zatvrzelé, kamenné, jímž ani největší láska Boží pohnouti nemohla, kéž bys se nebylo zrodilo! —

Co mám, nejmilejší, ještě dodati k smutnému tomuto obrazu? — Sv. Jan evang. sám dodává: „A po té skývě (když pozřel sousto) všel do něho ďábel.“ (13, 17.) A to nám vysvětluje vše ostatní dílo Jidášovo, tu zradu na Kristu Pánu spáchanou, že žoldnéře s kyji a provazy sám přivedl na Něho, a políbením jim Ho zradil. A konec hříšníka toho? Znáte jej všichni. Když viděl, že odsouzen Ježíš na smrt, přiběhl jako šílený ke knížatům kněžským, vrací jim peníze hříšné a řve: „Propustte Ježíše — jest nevinnen! Zhřešil jsem, zradiv krev spravedlivou!“ Ale s potupným smíchem odpověděli mu: „Co nám

do toho? — Ty viz.“ — To si hled' spraviti se svým svědomím. (Mat. 27, 4.) A co následovalo? Zoufalství — samovražda! — —

O Jidáši proradný, jak hrozný tvůj hřích, jak strašný a odstrašující tvůj konec! A přece! Přece vyznati musím, že máš podnes na světě své následovníky, ba máš jich veliký počet mezi nynějšími křesťany! Neboť vizte, moji drazí, jak tehda Jidáš vůči té pokoře a neskonale lásce Ježíšově si počínal: právě tak nevděčně, tak necitelně a zatvrzele počíná si i nynější svět vůči Kristu Ježíši v nejsvětější Svátosti Oltářní!

Hle, i nám podává Spasitel podnes ono nejsvětější tajemství tam ve večeřadle vykonané na důkaz své nesmírné lásky, jako pokrm duši naší potřebný, jako pramen léčivý, jako zřídlo života, jako závdavek spásy; odtud, odtud ze svatostánku volá podnes Kristus k celému člověčenstvu: „Pojďtež ke mně všickni, kteří pracujete a obtíženi jste, já vás občerstvím . . . Vezměte a jezte z toho všichni!“ . . . Ale to lidstvo Ho neslyší, ba nezná Ho již! Ten nevěrecký, zpohanštělý duch času snaží se národy co nejvíce odvrátit a odtrhnout od Boha, aby tím ochotněji sloužili světu a ďáblu, a to přežel se mu podařilo již za našich dnů; i můžeme směle říci: pokolení nynější u veliké většině odvrátilo se dočista od Krista svátostného, křesťan již nezná svého Boha tu přítomného! Opuštěn truchlí v mnohých chrámech svatostánek Boží . . . Osiřelí lkají tu oltářové, cesta k stolu Páně zarůstá! A to, to nejmilejší jest ta druhá

věc, v čem se nynější lidstvo od Krista a Jeho zákona odchýlilo; a odtud, odtud vzniká také ta zkáza a pokleslost mravů! Ký div? Splňuje se tu před očima našima, co předpověděl před věky prorok Páně: „Dvoje zlé učinil lid můj: mne opustili, studnici vody živé, a kopali sobě cisterny . . . rozpukané . . .“ (Jerem. 2, 13.) Vpravdě opustili Toho, jenž jest „cesta, pravda a život,“ a proto hyne a musí hynout všecken křesťanský život mezi námi den po dni, a to jest, o čem k vám dnes hodlám promluvit. Ukáži:

I. Ježíše Krista ve Svátosti Oltářní přítomného a tu děsnou netečnost křesťanů k Němu.

II. Stůl Páně a to hrozné pohrdání mnohých svatým přijímáním.

Ó božský můj Mistře, zde skutečně přítomný! Osvěť dnes ducha mého a řiď jazyk můj; chciť k Tobě přivést ztracené ovečky, jež neznají už Pastýře svého. Odhrň sám tu roušku temna s očí jejich a pohni srdcem jejich, aby poznaly, že Ty jsi náš Bůh a Pán.

Buďtež s námi Ježíš a Maria!

Díl I.

Svatý Alexius z Říma, světec z V. století vedl život nad míru podivný. Byl synem urozených rodičů, kteří ho, ač se tomu ze všech sil bránil, zasnoubiti chtěli s krásnou, bohatou nevěstou z rodu šlechtického. Než i proti jeho vůli ustanoven byl

den svatby a činěny všechny přípravy k ní. Ale v týž den zmizel Alexius z Říma a nebyl nikdež k nalezení. Otec vyslal rychlé posly do všech končin země, do Asie, do Afriky, k přístavům mořským, vysadil i velikou sumu peněz na vypátrání syna, ale všechno nadarmo. Minulo 10, 15 let a po sv. Alexiovi ani stopy. — Po letech stalo se, že přišel do domu rodičů jeho v Římě žebrák neznámý, osmahlý a v cizím nářečí prosil o nocleh. Dopřáno mu místa ve stáji a že druhého dne ochotně pomáhal oráčům v práci, prosili oni u paní domu za něj, aby směl zůstat u nich, což se i stalo. Spával v koutě pod schody, ve dne se nábožně modlival a pilně pracoval s domácí chasou po kolik let nejtěžší práce až do své smrti. Když umíral, dal prositi paní domu, by k němu přišla; ale ta nešla, poněvadž ho nemohla vystáti. I skončil na svém chudobném lůžku. Ale nastojte! V téže chvíli počaly zvony v celém Římě samy sebou zvoniti a děti po ulicích volaly: „Svatý umřel!“ Celé město i papež sám a biskupové spěchali k domu, kde pod schody ležel neznámý chudáš. Ale jaké bylo podivení všech, obzvláště však paní domu, když z listin u něho nalezených poznala, že chudáš ten, jehož nemohla vystáti a z domu vyháněla, nebyl nikdo jiný, než vlastní syn její Alexius. Ano z lásky k Bohu a z vnuknutí Božího pohrdl světem a rozkošemi jeho a stav se dobrovolně žebrákem, chtěl býti sluhou služebníků otcových, žebrol v cizině a ve vlastním domě o to, co mu právem náleželo a tiše a mlčky snášel pohrdání a křivdy od

lidí a to i od těch, od nichž měl milován býti! — A hle, Nejmilejší, tento Alexius v domě otcovském, toť věrný obraz Ježíše Krista zde, ve velebné Svátosti Oltářní; i jeho, ach, jak mnozí ani neznají ani nemilují, ba příkoří a urážky Mu zde činí!

1. V chatrném také, ba mnohdy chudičkém a uprášeném svatostánku přebývá na oltáři a kdo vzpomene z lidí na to: Kdo vlastně jest tu mezi námi? Oko lidské ovšem vidí jen prostý chléb, ale víra katolická, ba neomylné slovo Ježíšovo učí nás, že sv. hostie ta není už pouhým chlebem, nýbrž že pod způsobou tou přebývá s duší tělem, opravdově a skutečně On, On sám, před Nímž se andělé v prachu koří, On, Jehož trůnem jest nebe a země podnož nohou Jeho! Bůh náš zde — ale jak, v jaké to způsobě jest zde přítomen? Ne manna zázračná, ne oblak světlý, nýbrž prostinký chléb jest známkou přítomnosti Jeho. Ó, kde jest tu jen nejmenší stopy Jeho božství, Jeho všemohoucnosti a slávy? Toho všeho se zříká Kristus Ježíš, to vše svléká se sebe a zakrývá své božství i člověčenství rouškou chleba pozemského. Andělé a svatí v nebi žasnou nad tímto sebezapřením a ponížením Syna Božího. — A proč, ptám se, takové ponížení, proč toto sebe zmaření? A tu mi odpovídá písmo svaté: „Když miloval své, až do konce je miloval.“ (Jan 13, 1.) — „Znáte milost Pána našeho Ježíše Krista, že jsa bohatý, učiněn jest pro vás chudým, abyste vy chudobou jeho zbohatli.“ (2 Kor. 8, 9.) Tedy nikoliv pro

sebe, nýbrž pro tebe, ó člověče, pro tvé blaho, pro tvé posvěcení a spasení, a z lásky k tobě jen Kristus Pán zde přebývá! Vším právem zovou svatí Otcové velebnou Svátost Oltářní největším divem lásky Boží! — A čeho žádá Spasitel zde od nás za všecku tuto oběť a lásku svou? Jen vděčnou uznalost a lásku naši. Ó rci duše křesťanská, jest to mnoho žádáno?

2. Nuž, dostává se Mu jí? Dostává se Mu jí od vás, přátelé moji? — Ó nastojte! Kde mám začít naříkati a kde přestat? Ó plačte a lkejte se mnou nebesa i země nad nynějšími křesťany, kterak chladně a netečně, kterak pohrdavě a urážlivě chovají se vůči svému Spasiteli ve velebné Svátosti! Vpravdě, jako onomu Alexiovi v domě oteckém, tak namnoze vede se Ježíši v chrámech katolických! — Právě pro chudobu Jeho a poníženost mnozí Jím pohrdají, nevšímají si Ho, nedbají o Něho, jdou mimo, jakoby ten Pán nebes a země byl tu mezi námi neznámým cizincem. Dnem a nocí On zde mešká, čeká své věřící a toužebně ruce své po nich vztahuje, ale, ach, jaká smutná opuštěnost kolem Něho! Vždyť v mnohých chrámech kromě toho světélka ve věčné lampě živá duše k Němu nepříjde mimo služby Boží, aby Ho navštívila, pozdravila a uctila. Ačkoliv k návštěvám přátel a známých mají času dost, ač mnozí celé hodiny ba celé noci stráví v hostincích, na výletech a besedách, a času drahého zmaří hrou neb čtením špatných knih, pro Ježíše svátostného nemají času žádného; i těch několik kroků k Němu do chrámu vykonat jest jim obtížno.

„Pojďtež ke mně všichni . . .“ ozývá se odtud Jeho hlas den po dni, ano vpravdě, jako zapomenutý žebrák prosí zde Spasitel o almužnu lásky, která Mu právem náleží, ale ani té se Mu nedostává. Ba, i když jednou za čas sem vkročí, ach, jak mnozí křesťané za dnů našich svou lhostejností, neuctivostí a neslušností jen ještě více Ho urážejí . . . Jedním slovem, čeho se tedy dostává našemu Spasiteli za všecku Jeho lásku? Nevděku, opovržení a urážek! —

A to, moji drazí, jest ten žalostný úkaz našich dnů, jehož nám nikdo neupře, že lidstvo nynější po většině svého Boha a Spasitele ve svatostánku již nezná a ani jiskry lásky k Němu nemá! — O, tím se odcizilo svému Spasiteli, a tím se těžce na Ném prohřešuje, takže vším právem může dnes Kristus vyčítat křesťanům: „Syn ctí otce svého a služebník pána svého: protož, jestliže jsem já otec váš, kdež jest čest má? a jestliže jsem já Pán, kde jest bázeň má?“ (Malach. 2, 6.) — Proto již blahoslavené Markétě Alakoque si naříkal Pán Ježíš, zjeviv se jí v nejsvětější Svátosti: „Toužím, ano prážnu žízni palčivou po tom, by mne lidé v této Svátosti ctili a milovali; a přece tak málo jich nalezám, již se snaží tuto mou žízeň ukájet!“ — O lide křesťanský, neslyšíš ten nářek svého Ježíše Krista ze svatostánku? — Smutný jeden obraz z Umučení Páně mi tu na mysl připadá.

Blahoslavená Kateřina Emerichová líčí nám ve svém vidění, kterak Pán Ježíš byv odsouzen nejvyšší radou na smrt, odveden byl prozatím do

vězení, tmavého to sklepení pod domem Kaifášovým. Ale ani zde nedali Mu katané pokoje, ukrutně týrajíce a tupíce Jej po celou noc až do rána. Kristus Pán stál pak uprostřed vězení u sloupu uvázan a modlil se ustavičně za své mučitele. Konečně nastával den, den naší spásy posílal své první záře malým okénkem do vězení. Tu Ježíš pozdvihl své ruce spoutané vítaje nový den a modlil se k Otci nebeskému, děkuje Mu za poslání tohoto dne, po němž patriarchové a všichni spravedliví toužili, po němž i On od svého narození toužil . . . Modlil se dlouho a s lkáním, ale hlasu Jeho nikdo neslyšel, nikdo nedbal. — A právě tak podnes se modlí Ježíš náš v tom svém žaláři na oltáři, v němž láska k nám Jej vězní, nařiká, lká a trpí . . . Ale ani tu není nikoho, kdo by Ho slyšel a na Něho vzpomněl! . . .

O, kde jsi ty přísný kazateli Jordanský, abys dnes, ne židům, nýbrž křesťanům katolíkům zahřměl do duše: „Uprostřed vás stojí a vy Ho neznáte!“ O, kde jste vy svatí mudrcové, kteří jste z dalekých končin od východu dlouhou a obtížnou cestu konali do Betlema, vyhledat Ježíše a Jemu se klanět, abyste zahanbili tu nelásku, chladnost a netečnost našich křesťanů, kterým několik kroků do kostela k Ježíši Kristu jest obtížno! . . . Kde, kde jsi náš sv. Václave, jenž jsi i noční spánek obětoval a svého Boha v chrámech navštěvoval i v nepohodě, sněhu a mrazu, kde jsi, abys naučil lid svůj, co povinni jsme Ježíši Kristu ve svato-stánku! —

3. Nuže, chápeš a poznáváš lide křesťanský velikou chybu svou, že tolik jsi se vzdálil a odcizil Ježíši svátostnému? —

O prohlédni z bludu svého, ó vrať se, vrať se zpět k svému Ježíši, který tě toužebně očekává, vždyť dnes neb zítra uzříš Jej co soudce svého! Rci, jak ti bude při tomto sbledání? — Ach, co asi pocítila ona nešťastná matka, když zvéděla, že ten opovržený, od ní tolik nenáviděný žebrák, byl její vlastní syn Alexius?! — Drahé duše křesťanské, chcete i vy jedenkrát tak naříkat nad svou nynější chladností a tvrdostí, neláskou a nevděčností k svému Ježíši zde ukrytému? Potom bude pozdě. Poslyšte následující příběh:

Před mnohými lety byl v Portugalsku mladík, chudý sice na statky pozemské, ale tím bohatší na duchu. I vydal se za moře hledat štěstí světa, a vskutku je našel. Po nemnohých letech stal se velikým boháčem. I naložil celé své bohatství na loď a vrátil se zpět do vlasti své, aby tu trávil tichý život. Maje pak vstoupiti na rodnou půdu, umínil si, že učiní zkoušku se svými přátely. Převleknuv se v otrhaný šat žebráka, vkročil do domu prvního přítele, vypravoval mu, kde všudy cestoval, a že konečně zatoužil po domovu a prosil na několik dní o nocleh. Přítel poznav ho, jevil z návštěvy jeho malou radost, omlouval se tak a onak, a posléze s prázdnem ho propustil. Zavítal k druhému i třetímu příteli, ale tétěž odbytné se mu dostalo, žádný ho nechtěl nechat pod střechou, ba styděli se za něho a hleděli se ho jen zbavit.

Tak je zaslepil chudý šat. Vyloučen ode všech šel nyní k lodi své, přestrojil se a obklopen celým zástupem otroků přijel v nádherném voze jako kníže do rodného města, najal si tu nejkrásnější dům a po kolik neděl skládali zboží jeho. Tu se ovšem přátelům a příbuzným otevřely oči, tak že rdíce se studem i hněvem říkali: Kdo pak by si byl tohle pomyslíl, co se pod chudým šatem skrývalo; tohle jsme měli vědět! Ó jak rádi byli bychom jej pod střechu přijali! Bylo však již pozdě. —

Nejmilejší! Tak asi, ba ještě trpčeji budou jedenkrátě naříkati a sobě vyčítati ti všickni, kteří nyní Kristem pohrdají, proto, že se nám v chudičkém rouše pozemského chleba ukazuje, prose o naši lásku, o přátelskou návštěvu a přijetí pod střechu, až Jej uzří jako Syna Božího na stoličce nebes s mocí a velebností . . .

A proto volám opět: „Zpět, ó zpět ku Ježíši ve svatostánku! O lide ubohý, ty strádáš a hynieš v bídě mravní i hmotné a hledáš úlevy a útěchy? A aj, studnici života, pramen milosti a pomoci nevidíš? Neslyšíš hlasu Jeho: „Pojďte ke mně všickni, kteří obtíženi jste . . .“ O spěš v náruč Jeho otevřenou, On dobře zná, co tě bolí a souží, vždyť toho sám zakusil, On setře slzu tvou, uléčí rány tvé. A ty duše v hříších hynoucí nadarmo hledáš pokoje a spásy u světa, nadarmo navazuješ s ním přátelství, ó spěš raděj sem k svatostánku, zde jedině bije srdce upřímnou láskou k tobě, zde u nohou Ježíšových najdeš klid a mír, jako ondy Maria Magdalena . . . A ty bratře

milý, který si naříkáš: „Jsem tu tak opuštěn, v tom širém světě nemám nikoho, nikdo nemá ke mně soucitu, nikdo milosrdenství.“ — O věz, nejsi nikoliv opuštěn, ale zde máš přítele nejupřímnějšího, Těšitele i Spomocníka. Ó spěšte tedy a okuste všickni, jak sladký je Pán! (1. Petr 2, 3.) —

Než, láska Kristova. v nejsvětější Svátosti Cítátní k nám nezná mezí. Srdce Jeho touží nejen po tom, býti mezi námi, ale i s námi se co nejúžeji spojit; avšak i v tom svět nynější odcizil se Ježíši, jak ukáží dále.

Díl II.

Lonského roku, tak psaly německé noviny ('Emmanuel 1899), stalo se v jedné továrně u Stuttgartu veliké neštěstí, při němž jistá dívka jménem M. Frohnmüllerova až po bedra spadla do kotle vařící sladoviny a strašně se popálila. Po tři neděle zápasila v ukrutných bolestech se smrtí. Konečně prohlásili lékaři, že, má-li být při životu zachována, nezbyvá nic jiného, než obě nohy jí odejmouti, leč by se našel někdo, kdo by si nechal takovou část kůže s těla svého sejmuti, aby pokryla otevřené nohy její. Avšak ani za drahý peníz se nechtěl nikdo k tomu obětovat. Tu odhodlal se z lásky k sestře 16 roků starý Karel k hrdinné této oběti. Dne 7. listopadu časně z rána již klečel v chrámu Páně vzývaje Boha o pomoc, o deváté pak hodině byli oba, bratr i sestra na tři hodiny uspani, co zatím bolestná operace vykonána. Ještě dlouho leželi

oba v nemocnici, až konečně 21. ledna odváděl si bratr uzdravenou sestru svou domů, šťasten a blažen, že jí život zachránil. A jakou asi láskou bude zase sestra co živa bude spláceti bratru ty ukrutné bolesti, jež dobrovolně pro ni na se vzal! —

1. Než, co jest to nejmilejší! vedle té oběti, kterou Kristus Ježíš podstoupil za nás, by nás od smrti věčné zachránil? Ne částku kůže s těla svého, nýbrž svůj život, svou krev do poslední krůpěje za nás obětoval, a podnes tělo své svaté za pokrm nám dává ve sv. přijímání!

A proč? K čemu? — „Ó rci předobrá Ježíši, co Tě k takové oběti, k takovému ponížení sebe pohnulo, že člověku smrtelnému a hříšnému za pokrm se dáváš?“ — A opět nemáme tu odpovědi jiné, než slova sv. Jana: „miluje své, až dokonce je miloval!“ —

Ano, moji drazí, pravá láska touží netoliko býti milované bytosti stále na blízku a s ní přebývati; touží netoliko potom pro ni trpěti a se obětovati pro blaho její, ale také ji i ze svého živiti! To vědomí právě oslazuje otcí těžkou práci jeho a pot s čela se řinoucí: „vždyť jest to pro mé miláčky, živím z toho děti své!“ — A zdaž nevypravují nám dějiny o matkách, které krví svou život dítkám svým zachrániti se snažily? Tatáž láska tedy i k nám volá: „vezměte a jezte, toto jest tělo mé, pijte z toho všichni, toť má krev!“

Poznejte však z tohoto ustanovení Páně i to moji drazí, že dojista nebyl by Pán Ježíš kroku

toho učinil, kdyby nám pokrmem tímto nebylo tak výtečně poslouženo k našemu spasení! Ale právě jako ondy Israelity jdoucí pouští do zaslíbené země živila manna s nebe, tak že bez ní naprosto byli by museli všichni zahynout: tak i nám, již putujem pouští tohoto světa, jest nevyhnutelně třeba tohoto „chleba s nebe“, těla totiž a krve Páně, bez něhož nikdo života věčného nedojde. Neboť tak výslovně prohlásil Kristus sám: „Nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti jeho krve, nebudete míti života v sobě!“ (Jan 6, 54.)

To věřili, o tom pevně přesvědčeni byli křesťané od počátku, proto po ničem tolik netoužili a nepřahli, jako po sv. přijímání. I nasazením vlastního života hleděli každodenně přistoupiti k stolu Páně; ano i do žalářů donášeni uvězněným bratřím pokrm nebeský, proto právě tak zmužile, tak radostně kráčeli na smrt mučnickou! A tak věřili, tak činili věřící křesťané po všechny věky. Víte nejmilejší, odkud prýštil a podnes prýští všecken ten život Církve Kristovy zde na zemi? Víte co posvětilo a tolikerými ctnostmi bohumilými ozdobilo život těch poustevníkův a mnichů, biskupův a kněží, missionářů, řeholnic a jiných a jiných křesťanů ve světě žijících? A co tam v nebi těch svatých a světic Božích, tažte se jich, odkud že čerpali všecku svou ctnost a svatost, která jim bránu nebes otevřela? A všichni, všichni ukáží vám k oltáři, k stolu Páně — jako zdroji všeho života a posvěcení.

Před krátkým časem přišla jistá dáma z nejvyšších kruhů návštěvou do veřejné nemocnice, kde řeholnice konaly službu ošetřovatelek nemocných. Když tu viděla ty obtížné práce a nesnáze jejich a často i urážky surové, jichž se jim mnohdy do stává; a když viděla tu lásku a radostnou ochotu, s jakou všemu se podrobovaly a i nejdopornější služby konaly, tu otázala se jich, odkud že berou sil k těm obětem a kde se tomu učí? Řeholnice odpověděly: tomu nás učí Kristus Ježíš ve sv. přijímání!

Ano, k tomu nám předobrá Ježíš ustanovil tento chléb nebeský, abychom jím živili duši svou k svatosti a k spasení, tak jako živíme tělo své. Proto tedy sám výslovně a důtklivě nakázal všem věřícím: „vezměte a jezte z toho všichni . . ., kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísím v den nejposlednější.“ (Jan 6, 55.) Proto též Církev svatá, jako matka věrná a o spásu svých dítek starostlivá, ukládá všem za sv. povinnost: „nejméně jednou v roce zřízenému knězi se zpovídati a při čase velikonočním Svátost Oltářní přijímati.“ — Ano i trestem odepření církevního pohřbu brozí tomu, kdož by přikázání toto tvrději zanedbával.

Uvážíme-li zdravým rozumem toto dobrodiní Boha svého, neměli bychom, přátelé drazí, na kolena svá padnouti a Kristu Ježíši za tu všechnu lásku, oběť a za pokrm ten nebeský, dokud živi jsme, díky vzdávati?! —

2. A nyní patřte kolem sebe, kterak nynější křesťané po většině se božskému

Spasiteli za všecku tulásku a péči o naše spasení odplácejí? O žasněte nebesa a ustrň se země nad tím nevděkem lidským! — Nemluvím dnes o nehodném a svatokrádežném přijímání, jímžto mnozí po způsobu Jidášově zrazují svého Ježíše; ale o tom mluvím, kterak přemnozí i v této věci odcizili se Kristu Pánu tou měrou, že ani jednou v roce k stolu Páně nepřistoupí, ano celá leta, i 10, 20 a více let bez sv. přijímání žijí! Všechna ta upřímná láska Ježíšova, již pochopiti ani s to nejsme, ani nejsvětější pokrm, nad nějž více nám dáti nemůže, ani Jeho vyzvání, ani přísný rozkaz, vše to není s to pohnouti srdcem jejich, oni vším tím pohrdají! Ano, úkaz dob našich nejžalostnější, že „stůl Hospodinův jest pohrzený!“ (Malach. 1, 7.)

Ó ubožáci, politováníhodní zaslepenci! Ó rcete, jací jste to křesťané bez Krista? Nepraví On sám: „já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti . . . Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně zůstává a já v něm.“ (Jan 6, 37.) „Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese ovoce mnohé, kdo však nezůstane ve mně, vyvržen bude ven jako ratolest, i uschne, a seberou jej a uvrhnou na oheň a hoří.“ (Jan 15, 5. 6.) Proto ani Církev takového za úda svého nepovažuje! — A kterak můžete žádat, aby vás přijal jednou na věčnosti Kristus Pán, jehož jste zde vy přijímati nechtěli a o Něho celá leta nestáli? — Ó věřte mi, jednou dojistá, až pomine vám všecken ten klam a mam světa, až vám přejdou všechny radosti a starosti tohoto světa,

a pohasne oku vašemu i světlo sluneční, ó pak budete toužebně vztahovat ruce po chlebě, o němž slíbil určitě Kristus: „kdo z tohoto chleba jí, má život věčný!“ (Jan 6, 59.) — Ale, nedostane se vám ho! Platí často i v tom: „jaký život, taková smrt!“ t. j. kdo po celá léta o Ježíši Kristu nechtěl ani slyšet a bez Něho po celý čas žil, obyčejně i bez svatého přijímání, bez Krista umírá. A nejsou za dnů našich dosti časté případy takového náhlého skonání bez kněze a bez svátostí?! — A co je čeká tam na věčnosti? Sudťe sami, jak asi uvítá je tam Kristus Soudce? On to sám předpověděl v podobenství o veliké večeři a pozvaných hostech. Jak to řekl o těch, kteří pozváni byvše k večeři nepřišli? „Pravím pak vám, že žádný z mužů těch neokusí večeře mé!“ (Luk. 14, 24.)

3. Však již zde na zemi vidíme vůkol sebe smutné následky tohoto poblouzení, tohoto odcizení se křesťanů stolu Páně; uskutečňují se zde slova sv. Pavla: „Proto jsou mezi vámi mnozí nemocní a mdlí a mnozí spí.“ (I. Kor. 11, 30.) Ano, odtud hyne víc a více víra v lidu a s věrou láska a s láskou spravedlnost, zbožnost, čistota mravů. Ano hyne a mizí všecken ten křesťanský život mezi námi tou měrou, jakou ubývá sv. přijímání lidu a čiré pohanstvo se všemi svými neřestmi se vzmáhá a šíří! Jak jinak? Čím více se země odvrací od slunce, tím více hyne všecken život její; a tak hyne vše dobré a ctnostné v lidstvu, čím více se vzdaluje „slunce života“ — Krista Ježíše! Dojista neměl by ani dnes ďábel takové

žně mezi křesťany, jakou má, kdyby jak se sluší a patří přijímali Tělo Páně ; neboť jako ondy v Egyptě prechal anděl smrti od dveří krví beránka potřených, tak by i nyní vzdaloval se ďábel věřících, jejichžto rty viděl by zářiti krví beránka Božího ! (Sv. Jan Zlatoústý.) A co by i nyní zuboženému lidstvu pomohlo ?

Mimoděk připadá mi tu na mysl, co se nám vypravuje o císaři Maxmilianu I. Stalo se jedenkrát, že si vyšel na hon kamzíků do vysokých hor nedaleko Innomostí. Slézaje ve spěchu se skály na skálu, ocitl se pojednou na úzkém útesu, vyčnívajícím nad hroznou propastí, odkud se už vrátit nemohl a také nikomu nebylo lze jemu ku pomoci přispěti. I volal žalostně o pomoc, ale hlas jeho zmíral v nedohledné propasti. Tu vyňal tobolku a napsal do ní úpěnlivou a křesťanskou prosbu, by nejsvětější Svátost Oltářní byla pod skálu přinesena, by aspoň, když Boha svého nemůže už přijmouti, mohl se Mu klaněti a v Jeho božskou ochranu poručiti. Pak sňal s krku řád zlatého rouna, obvázal tobolku zlatým řetězem a hodil do údolí, kde dav lidu se shromáždil, želeje hlasitě nešťastného císaře. Bez meškání přinesena knězem z nejbližšího chrámu velebná Svátost v slavném průvodu a výstřelem dáno císaři znamení. Tento, jak mohl, poklekl na strmé skále a klaněl se Ježíši Kristu ve Svátosti přítomnému, volaje důvěrně o pomoc. A aj, po chvíli zjevil se mu spanilý mládeneček a uchopiv jej za ruku, vytrhl ho z nebezpečí smrti a šťastně svedl s hor dolů.

Nejmilejší! I ten nynější svět zabloudil a zabředl do bludův a zmatků v náboženském i sociálním ohledu, že neví teď kudy kam. Ale víte, co by vám také ukázalo východ z toho bludiště? Kristus Ježíš v nejsvětější Svátosti! Ano, milí páni, kteří se tu radíte, jak postaviti hráze tomu mravnímu úpadku lidské společnosti. K oltáři Páně, sem k svatostánku přiveďte zas lid, ke stolu Páně a vše se zase obrátí k lepšímu a divy lásky se zase díti budou! Velmi trefně zobrazuje nám to následující pověst:

Ve Flandersku, v dědině Asche, koluje podnes v lidu prastaré toto podání: Žena jakás prý podržela a ukryla si sv. hostii, kterouž u stolu Páně přijala, majíc v úmyslu k jakési pověře jí zneužiti. Ale cestou z kostela pojala ji veliká bázeň před přísným a spravedlivým trestem Božím. V úzkosti té chce se ihned sv. hostie zbaviti, ale jak? Tu spatří u cesty dutý pahýl starého stromu; sem do dutiny vhodí hostii a pádí odtud. Ale nastojte, sotva se Pán života dotekl odumřelého stromu, probudil se v něm nový život, kůra počala pukati, pupence vypučely a v krátkce stál tu strom, oděn v nejkrásnější zeleň listí, takže lidé jdoucí z kostela se zastavovali, žasnouce nad ním. Ale žasnuli ještě více, když přišel podzim a všechno listí se stromů opadalo, co jedině starý strom u cesty se stále zelenal — ano přišla i zima, sníh a mráz, ale na něm nezvadl ani listeček! I divil se všecken lid a tušil cosi neobyčejného. Zástupy shromáždily se kolem divotvorného stromu a modlili se k Bohu a

aj, tu ukáže se pojednou v dutině stromu sv. hostie. Žena vyznala svůj hřích a velebná Svátost odnesena v processí do chrámu.

Buďsi to snad jen pověst zbožná, nicméně mnoho v ní pravdy. Ano tenkrát, když uvadnou národové, když odumře v nich víra a všečen život dle víry, přiveďte je opět ve styk s Ježíšem svátostním a nejsv. Svátost nový zas život do nich vleje, probudí je ze spánku nevěry a zase vypučí v lidstvu ctnost a spravedlnost.

4. A proto volám i dnes opětně: Zpět lidé drazí, zpět k Ježíši Kristu ve svatostánku, zpět i ku stolu Páně — má-li být za lépe na zemi! Křesťané! Nestačí, abyste jen o křesťanství věděli. Nikoli. Křesťanství se musí žít! Vy jste údy, vy jste tělem Kristovým, duší pak a tepnou tohoto těla jest Kristus, žijící v nejsv. Svátosti. Vám tedy křesťané nepostačí, byste žili pouze po lidsku, vy musíte žít po křesťanskou a po křesťansku žijete jen tehda, když žijete z Krista, když žijete život Kristův. A to bude jen tehda, když celou duší přilnete zas k svému Ježíši v nejsv. Svátosti, když Jej hojně a hodně budete přijímat. Toho od vás žádá sám Spasitel!

Či má i na nás být všecka ta Jeho láska, obět a poníženost ve velebné Svátosti ztracena jako tam na Jidášim proradném? Či snad mluvil jsem tentokrát k uším hluchým a srdcím kamenným? Než buď si tomu jak buď, pověděl jsem vám dnes, přátelé, co mi tolik na srdci leželo a vy nebudete

moci tam na věčnosti mi vyčítat, že jsem vám neukázal, čeho k zachránění a spasení duší vašich třeba. Teď čiňte i vy povinnost svou!

My pak padáme na kolena svá před Tebou Ježíši, zde v podstatě přítomný, a odprošujeme Tebe v zkroušenosti za všecku tu chladnost, neúčinnost a neuctivost, kterou jsme za všecku lásku Ti spláceli, ba k Tobě ani se nehlásili. O, jak mohlo jen tak být? — Než od této chvíle budiž Ty naším Králem, zde chceme Ti sloužit, Tě milovat, vyhledávat, navštěvovat a hodně přijímat. A až v ten poslední náš den nebudeme moci k Tobě jít, Ty zas ve své lásce přijď nás navštívit, Tělem a krví svou posílit a do země zaslíbené v nebi provodit. Amen.

III.

»Blahoslavený muž, který nechodil
v radě bezbožných a nestál na
cestě hříšníků.« *Žalm 1, 1.*

Úvod.

K potupné smrti kříže odsouzen, nastoupil božský Spasitel poslední bolestnou cestu svou k hoře Kalvarii. Smutný průvod popravní již vyšel z domu Pilátova, již prošel klikatými ulicemi města Jerusalema, a právě se ubírá klenutou branou ve zdech městských. Jak blah. Kateřina Emerichova ve svém vidění vypravuje, ležel tu v cestě veliký kámen, přes nějž musil Pán Ježíš kráčet. Ký div, že

zemdlen slabostí a přemožen tíhou kříže klopýtl o kámen a těžkým pádem upadl k zemi, a to již po třetí. Tentokráte však nemohl povstati. I nastal zmatek v průvodu, neboť ani katané nemohli Krista Pána provazy se země pozdvihnouti. Tu pravili fariseové k vojákům: „Nedostaneme ho tam živého, musíte hledati někoho, kdo by mu pomohl kříž nésti!“ — Ale, koho nalézt? Nikdo, nikdo ze zástupu průvod doprovázejícího nechtěl se k tomu propůjčiti, aby nepadl v podezření, že jest s odsouzencem ve spojení, nebo snad dokonce spoluvinným. Ano, nikdo se nechtěl kříže ani rukou dotknouti, neboť to bylo dřevo největší hanby a kletby; kněží i lid klnuli každému křížem obtíženému; nebo psáno jest: „zlořečený každý, kdož visí na dřevě.“ (Gal. 3, 13.) — Kde tu tedy nalézt někoho?

Než tu právě vhod přicházel jakýsi muž, dle zevnějšku pohan a cizinec, zván Šimon z Cyreny. Nesl proutí pod paží, neboť byl zahradníkem a přišel jako mnozí jiní se ženou a dítkami na velkonoční slavnost do Jerusalema pracovat v zahradách a vinicích. Šimon octnuv se ve velké tlačénici, nemohl se nikam uhnouti a tu vojáci pozorovavše na něm pohana a podle oděvu sprostého dělníka, chopili jej a nutili, aby pomohl Ježíši Nazaretskému kříž nésti, neboť byl muž silný a svalovitý, a synáčkové provázeli jej. Ale i on se zdráhal a bránil ze všech sil vzít kříž na se, byl však konečně násilím a hrozbami vojáků k tomu donucen, tak že synáčkové jeho dali se do křiku

a pláče. Byloť protivno Šimonovi nésti kříž s Ježíšem, který byl tolik ztýrán a zraněn, a jehož roucho bylo plno prachu a bláta. Ale, když Kristus Pán okem svým slzavým a bolestným na něho prosebně pohlédl, tu nemohl Šimon odolat, vzal kříž na ramena svá a průvod hnul se dál ku předu. A hle, nenesl dlouho kříž za Kristem Pánem, když tu pocítil v srdci svém velikou s Ním útrpnost a litoval Ho velice; ano, než došel průvod na místo popravné, uvěřil v Ježíše Krista a netoliko on, nýbrž i celá rodina, jak zbožná pověst dí, přijala křest a dva ze synů jeho, Rufus a Alexandr, stali se biskupy v Církvi a posléze i svatými v nebi. —

Co má znamenat tento obraz z Umučení Páně? — Ó nejmilejší! Zvláštní příčina, že vám dnes tohoto Šimona Cyrenského na oči stavím, a která asi? — Vizte, procházíme-li v mysli celý ten krvavý děj útrpení a smrti našeho Spasitele, ku podivu, nesetkáme se tu ani s jediným mužem, který by byl božskému Trpiteli za živa nějakou, i dosti malou službu lásky prokázal, nýbrž naopak, co nám pašije jmenují mužů: Jidáše, Kaifáše, Piláta, Herodesa, ti všichni jen nepřátelsky a ukrutně k Němu se zachovali; čestnou výjimku tu činí jediný Šimon Cyrenský, ačkoli i on jen mocí byl k tomu donucen.

A hle, přátelé drazí, jak velikou podobnost má tento děj Umučení Páně s časy našimi! — Popatříme-li dnes vůkol na ten svět, pozorujeme-li nynější pokolení lidské v ohledu náboženském, pozorujeme-li je dle pohlaví, aj, i tu s bolestí

shledáváme ten úkaz smutný, že i nyní z pohlaví mužského poměrně málo jest těch, kteří by nesli zmužile kříž Kristův; t. j. málo těch mužů křesťanských, kteří by ochotně a věrně plnili, co jim ukládá zákon Kristův a život dle něho. Ano, více, daleko více jest mužů těch, jižto se kříže Kristova štítí a všemožně vzdalují, a ještě více těch, kteří ho nenávidí a strženi duchem světa se sebe jej docela svrhli a od Krista a zákona Jeho se odvrátivše, propadli zhoubné nevěře a bezbožnosti, a tím právě velikou vinu nesou na mravním a náboženském úpadku nynějšího pokolení lidského, poněvadž co muži a manželé, otcové a hospodáři atd., nejhlavnějšími jsou činiteli ve společnosti lidské a nejdůležitější úlohy jim jsou svěřeny.

A proto vám, křesťanští jinoši, muži otcové, vám platí ten obraz Šimona Cyrenského, i k vám volám letos to výstražné a prosebné slovo: Zpět, zpět ku Kristu Ježíši!

Má-li být lépe na zemi, musíte vy na prvním místě přiložit ruku k nápravě a vzítí zase ochotně na sebe kříž Jeho; neboť poslyšte, jak vám dnes ukáží:

I. co jest muž bez Boha a

II co jest muž s Bohem v srdci.

Otče nebeský! Dnes Tebe za pomoc vzývám
Tys Otcem nás všech, Tys vzorem všech otců
lidských. Ó sešli světlo s hůry i mně i posluchačům
mým! Sv. Josefe, sv. Jáchime, orodujte za obrácení
mužského pohlaví.

Stůjtež při nás Ježíš a Maria!

Díl I.

1. Sv. Augustin vypisuje krásně úlohu muže křesťanského na zemi, kterou mu Bůh vykázal a vypočítává takto: předně má být muž hlavou rodiny, za druhé králem, za třetí knězem.

Na prvním místě tedy hlavou rodiny; neboť on jest vlastně jejím tvůrcem a zakladatelem. Avšak co hlava rodiny jest také křesťanský muž před Bohem povinen o celou svou rodinu se starat, by hladu netrpěla. Bůh mu dal proto silnější paže než družce jeho, více sil a odvahy, a těch má užívatí svědomitě k výživě rodiny, ano dvojnásobná má býti jeho činnost a píle jeho, když se otcem stal. — Než, křesťanský muž má se netoliko starati o výživu rodiny, nýbrž on má být i králem v rodině; nebo-li dle sv. Pavla „odleskem Krista Ježíše“, t. j. čím jest Kristus své Církvi, tím má být křesťanský muž i choti své. A co dí apoštol Páně o Kristu? „Kristus miloval Církev a vydal sebe samého za ni, aby ji posvětil . . ., aby byla svatá a neporušená.“ (Efess. 5, 25, 26) a v 28. dokládá: „tak i muži mají milovati manželky své!“ Zdá se být snad někomu z vás zbytečným, že takovou váhu klade apoštol na tuto lásku, jížto bývá mnohdy dost a dost; avšak slyš muži, má to být láska křesťanská! Kristus má ti být vzorem, na němž viděti máš, jak vysoká a hluboká, jak čistá a svatá, jak věrná a stálá má býti láska tvá k manželce, má-li být vpravdě křesťanská. Ovšem ta může obstáti jen tam, kde pravá a svatá

láska k Bohu vládne. — Konečně, jak dí svatý Augustin, má být křesťanský muž knězem v rodině, t. j. má bdíti nad sv. náboženstvím v rodině a v celém domě, aby se ve všem konalo a zachovávalo, a zvláště dítkám záhy do srdce vštěpovalo. Ano, otec je má jako kněz slovem a příkladem vésti k Bohu a k ctnostem, které z nich učiní řádné křesťany, otec jim má být odměňujícím neb trestajícím náměstkem Božím.

Totť jest úloha křesťanského muže podle vůle Boží a zákona Kristova! —

2. Než, vizte moji drazí, vizte jen, kterak to vypadá s plněním těchto povinností u nynějších otců a mužů? Ach, nastojte! Teď máme mezi křesťany muže, kteří o žádné takové povinnosti se nestarají, toliko o sebe, o své tělo, pohodlí, jídlo, pití a jiné požitky světa; ano muže a otce rodin, kteří téměř celý život svůj mimo práci stráví v krčmách, ženě a dětem se odcizují, krbu domácímu vyhýbají a raději v kouři a dýmu celé noci prosedí . . a tam všechnu svou mzdu prohýří, nechajíce doma ženu i děti trpět hlad i nahotu; teď máme muže — zasluhují-li vůbec toho jména — kteříž drzou rukou rvou a trhají ony svazky, jež svatou přísahou tam před oltářem živého Boha na sebe vzali, svazky totiž lásky a věrnosti k choti své, nemajíce pro ni ani slova, ni pohledu laskavého, ale za to tím více nenávisti, surovosti, týrání a ran! Teď máme muže, otce — však nikoli, toť šelmy dravé v lidské podobě, — z jichž úst ani děti neslyší slova pří-

větivého, nábožného, otcovského, za to však tím více nadávek a spílání, kletby a zlořečení i rouhání! Čeho by nebyl schopen takový zpustlý opilec a tyran? . . . Ano, teď máme muže, jimž není nic už svato na zemi, ani ten svazek sv. manželství, ani to lože manželské, jež poskvrňují hříchy do nebe volajícími, kterýmiž sebe i ženu uvrhují do pekla . . . ba nehrozí se ani toho, čeho se sami pohané štítili — cizoložstva! Jedním slovem řečeno, mnohý ten muž našich časů, jenž měl být hlavou rodiny, otcem, živitelem dítek a knězem celé domácnosti, stává se jich škůdcem, tyranem, ba vrahem jejich na těle i na duši!

Ptám se, jakou památku zůstaví takový muž zvrhlý a otec zpustlý v srdcích dítek svých? Do smrti nezapomenu, co mi taková ubožátka odpověděla jedenkráte na hřbitově. Na čerstvém hrobě klečely dvě nuzně ošacené dítky a usedavě štkaly. Na mou otázku, kdo jim umřel, otec či matka, odpověděly: „Už oba. Tu leží maminka, modlíme se za ni.“ I táži se opět: „A kde má otce hrob, tam již jste se modlily?“ A děti jaksi s udivením mi odpověděly: „Ne, tam se nechodíme modlit, tatínek byl moc zlý na nás, vždycky se opil a maminku a nás moc tloukl.“ Ovšem poučil a napomenul jsem je, aby tím více se za něho modlily, ale zdaž to učiní?

Zdaž tedy vším právem nedí sv. apoštol Páně o takovém muži a otcí bohapustém: „Jestliže kdo o své a zvláště o domácí péče nemá, víru zapřel a jest horší nežli nevěřící!“ (I. Tim. 6. 8.)

I nedá se upřít Nejmilejší, že jedna z hlavních příčin toho žalostného úpadku nynějšího pokolení v zbožnosti a mravnosti jest ta, že z veliké části nejsou muži, manželé a otcové, jak by po vůli Boží a po zákonu Kristovu býti měli!

3. A tažme se, co příčinou této poklěslosti mužského pohlaví? Tu bych mohl jediným slovem odpovědět a trefím jistě do černého — odcizeni jsou Bohu! Ať již vlivem jakýmkoli zbavili se Krista a Jeho náboženství svatého a pak, pak ovšem nemohou míti citu ani pro svou povinnost ani pro ženu ani pro děti ani pro čest před světem! Ne, ne, moji drazí, ať mluví, kdo co mluví, bez víry v Boha žádný řádný muž! Bez víry a náboženství ni žádná věda a vzdělanost, ni žádná osvěta a umělost není s to uchrániti muže před poklesky, nepravostmi, před nejhoršími zločiny. —

Smutných toho dokladů podává nám, až nazbyt, právě naše osvícené století. Tu na př. vyšší úředník oddán nemírné hře v karty, promrhá nejen statek svůj, ale i věno ženino, ba sáhne směle po statku cizím v pokladně mu svěřené. Když podvod vy-zrazen, zastřelí se, otráví se; co mu po tom, že zničil i celou rodinu a v bídu ji uvrhl? — Tam zas učený professor, advokát zpronevěří svěřené mu jmění vdov a sirotek, tam zase zaslepen hříšnou vášní zradí a opustí řádnou svou manželku a uprchne s cizoložnicí do Ameriky atd., nemine dne, by nám noviny takových a horších případů nepřinášely. I tážu se: Byl by toho všeho schopen

muž, kdyby měl víru a svědomí? Ale to právě mnohým schází.

Jen se podívejte drazí, co zbylo mnohým těm „nynějším mužům“ ze všeho náboženství? Mnohá ta paní i žena z lidu žalostné věci by nám o tom pověděla. O modlitbě doma ani nejmenší stopy, beze vší modlitby muž ráno vstává a večer lehá, do práce jde a opět se navrácí, ani křížem už se nežehná. Po celý rok a po leta o kostel nezavadí a žádné mši sv. neobcuje, leda z nutnosti „úředně“, a pak není na něm ani známky křesťanského života, ani té velkonoční zpovědi, ničeho, co by ho s Bohem pojilo a od hříchu odvracelo. Tak zavřena brána Bohu, ale tím samým otevřena ďáblu a všemu hříchu . . .

Ano, až na některé čestné výjimky, jest po hlaví mužské po většině odvráceno od Boha, odcizeno Kristu a zákonu Jeho!

4. A kdo, pro Bůh, kdo je Bohu a víře tak odcizil? Vždyť nebývalo tak jindy! Ach, o tom by se dalo mnoho povídat; podotknu zde jen něco málo.

Jděte nejmilejší a tažte se již té dospívající mládeže, těch jinochů nynějších, proč tak záhy pozbývají víry a zbožnosti, která jim ze školy a z domova v srdci pozůstala a po celý život měla jim býti kotvicí na plavbě tímto světem? A co odpovědí? Nechtějí-li lhát, musí říci jako onen hospodář v evangeliu: „Nepřítel člověk to učinil!“ (Mat. 13, 28.) Ano, zlý svět, špatná společnost!

Matička jedna pečlivá vychovala si jediného syna jako zřítelnici oka, nábožně, svatě. Bylť její jedinou radostí a nadějí do budoucna. Když dospěl v řemesle, poslali ho do světa na zkušenou. S křížkem na čele, s čistým srdcem v těle, s duší nevinnou propouštěla jej matka z domu rodného a modlila se za něho. Uplynula leta a syn navrátil se domů. Radostí slzíc, vítala jej máti. Ale syn, sotva se doma jak říkáme poohřál, již ukazoval, čemu se ve světě naučil.

I táže se matička nábožná: „Což nedělají tam, synu, kříž, když vstávají neb lehají, když lžici berou do ruky a ji odkládají?“ „To je matko pro sprostý lid“, odpovídá syn s trpkým úsměvem, jakoby matky litoval, že ještě se po tom ptá. Je den sváteční, již odzvoněno a syn nemá ani pomyšlení, aby se chystal do kostela. I táže se úzkostlivě matka: „A což tam, kde jsi byl, v neděli pracují a do kostela nechodí?“ Tu syn zase zpuřně odvětlí: „Neděle jako všední den a kostel jako jiný dům.“ „A ty žes u správy Boží nebyl od té doby, co jsi odešel“, žasne dobrá máti, „a tomu že jsi se tam naučil?“ a hlas se jí chvěje a oči vlhnou. „Ano, naučil“, odpovídá syn, „protože jsem to uznal za lepší, než co vy jste mi říkávala!“ A matička jako omráčená spíná ruce nad hlavou a běduje hlasem zoufalým: „Ó lidé, lidé zlí, vy jste mne o dítě oloupili, vy jste je zkazili. Ó vraťte mi syna ztraceného!“ Co asi matek, co as otců oplakává takto synů, zlými společníky zkažených a co žen a manželek ztracených mužů!

Jdi a otaž se na př. tam oné ženy, do nedávna svěží a nyní tolik utrápené: „Co tě ženo tolik trápí a souží?“ a ona se slzami v očích vypraví ze sebe sotva ta slova: „Oh, manžel můj, zvrhlý a surový!“ „A co jsi zavinila, ubohá, že tak bezcitný je k tobě!“ A žena nešťastná bude ti vypravovati: „Ach, můj muž byl ke mně tak dobrý, věrný, k dětem upřímný a starostlivý otec, byl svědomitý a pilný dělník, křesťan zbožný a bohabojný; do nedávna byli jsme tak šťastní a spokojení, že většího štěstí jsme si nepřáli, ale od té chvíle, co se uchytil těch a oněch kamarádů, co chodí do toho a toho spolku, jest celý změněn! Od toho času jest veta po našem štěstí rodinném! Tam oloupili ho o víru a všechnu nábožnost, teď se všemu, co svatého jest, jen posmívá, o kostele a sv. zpovědi nechce ani slyšet. Tam ztratil i lásku k ženě a cit pro rodinu. Nejednou na kolenou jsem ho prosila a zapřísáhala: „Smiluj se aspoň nad těmi dětmi, nechoď od nás, pohleď, co z nás bude . . . ale i prosby a slzy mé jsou marny, spíše by se kámen pohnul, než ten muž necita. Ó běda, třikráte běda vám, vy špatní společníci, ďáblovi náhončí, vy jste oloupili muže o víru, ženu o manžela a děti o otce!“

Tak nejmilejší, ne jedna, ale do tisíců žen nařiká za našich dob nad zkázou a záhubou svých mužů a kletba jejich padá na hlavu těch falešných přátel a společníků, kteří nezkušence lákají a vábí do různých těch spolků, jejichžto činnost hlavně v hospodách a podobných místech se rozvíjí. Jak snadno přivykne muž, jinoch takovému

spolkaření, kterýmž se odcizuje rodině, pak i Bohu a zanedbává své nejsvětější povinnosti. Avšak kletba ta padá i na ty bohopusté knihy, listy a noviny plné nevěry, rouhání a záští proti Bohu, Církvi a jejím sluhům, plné i zpustlosti mravní a oplzlosti. Co se pro Bůh dnes vše tiskne a čte, ó to jest a zůstane hanbou devatenáctého století! Domněle a drze vydává se pravda za lež, bílé za černé, poslušnost za otroctví, zbožnost za pošetilost . . .

Odtud tedy, odtud to pochází hlavně, že pokolení mužské za dnů našich tolik jest odcizeno Bohu a sv. víře Kristově! A odkud tu pomoc? Jaká tu náprava? Žádná jiná, než Kristus sám! A proto volám i k vám dnes, muži, otcové i jinoši křesťanští: Zpět, zpět ku Ježíši Kristu a zákonu Jeho! Se Šimonem Cyrenským vezměte zas na se kříž Jeho, t. j. uchopte se zas sv. víry a plňte svědomitě, co vám předpisuje, aby nebylo to náboženství u vás jen pouhé jméno, bez účinku na život. Neboť vězte, jen s věrou v srdci jest muž celým mužem, šťastným pro sebe i pro celou rodinu. O tom

Díl II.

Před několika lety žil v Německu muž, který byl v mládí dobře po křesťansku vychován, ale později stav se hospodským oddal se sám nemírnému pití. Z toho, jak obyčejně bývá, znechutil se mu kostel i slovo Boží, ba i sám kněz. Tak odciziv se dočista Bohu, oddal se své hříšné náruživosti

nadobro. Ovšem nutný toho následek byl, že v brzku dohospodařil a ocitl se v nouzi a bídě i s rodinou. Než, ani to ho nezpamatovalo, nýbrž naopak; aby se zbavil trpkých výčitek svědomí, pil tím více! Když se někdy ze všeho omámení probral, tu litoval „neštěstí svého“ a rád by se byl polepšil. Ale vášeň byla silnější, než vůle. Jedné noci vracel se nešťastník opět v stavu zbědovaném domů. Nohy sotva vlekl, klopýtal a vrávorál sem tam, až konečně naraziv o nějakou překážku na cestě upadl, nevěda ani kde a kam, a tvrdě usnul. Noc byla studená a mrazivá. Když z rána svítalo, probudí se nešťastník a pohlíží očima vytřeštěnýma kolem sebe, kde to jest. Pozvedne zrak a spatří nad sebou veliký kříž se Spasitelem, který tu u cesty stál. Byltě v noci o klekátko u něho narazil a upadl. Vida kol sebe šedý mráz, poznal tu, v jakém nebezpečí života se nalezal. Jak snadno mohl totiž do rána zmrznout a kde, kde as byla duše jeho? I zachvěl se hrůzou a vděčně obrátil oči své ku kříži a ten Spasitel s kříže zdál se mluvit k němu: „Poznáváš tu mou ruku ochrannou? Hle, kdybych já tě dnes nebyl chránil, bylo by již veta po tvém životě i po tvé duši... Ó synu můj, vrať se, vrať se zase ke mně!“ A jako dvojsečný meč projela tato slova srdce jeho. Pokleknuv před kříž objal jej rukama a rozplakal se lítostí, lítostí upřímnou; neboť od té chvíle se obrátil a vedl život křesťanský. Když pak po letech umíral, vyprávěl knězi, kterak že jen kříž Kristův zachránil jej na těle i na duši!

1. I v á s, b r a t ř í z b l o u d i l í z a c h r á n í
v t ě c h t o s m u t n ý c h a r o z b á r a n ý c h
č a s e c h — j e n k ř í ž K r i s t ů v ! A n o , m u ž i
k ř e s t a n š t í , i v y m u š í t e m í t n á b o ž e n s t v í a
„ n á b o ž n o s t “ , j e n p a k d o s t o j í t e ú l o z e s v é , j i ž
v á m B ů h v e s p o l e č n o s t i l i d s k é v y k á z a l . N e b o ť t a
v a š e v y t á č k a a v ý m l u v a , ž e n á b o ž n o s t , t . j . m o -
d l i t b a , n á v š t ě v a s l u ž e b B o ž í c h , p ř í j í m á n í s v . s v á t o s t í
a t d . „ j e s t j e n o m p r o ž e n s k é “ , t o j e p o š e t i l o s t
a n e r o z u m n ý k l a m ! J á p ř e c e j s e m p r o h l e d a l p í s m o
s v a t é S t a r é h o i N o v é h o Z á k o n a , t a k t ě ž i ú s t n í p o -
d á n í č i l i t r a d i c i , a l e ž e b y j i n o š i , m u ž i , p á n i v z d ě -
l a n í a v z n e š e n í b y l i v y j m u t i z p o v i n n o s t í n á b o -
ž e n s k ý c h , t o h o j s e m n i k d e , n i k d e n e n a š e l . P o -
d o b n ě a n i v p ř í k á z a n í c h B o ž í c h : „ V j e d n o h o B o h a
b u d e š v ě ř i t , n e z a b i j e š , n e s e s m i l n í š , n e p o k r a d e š a t d . “
n e n í n i k d e z m í n k y o t o m , ž e b y p l a t i l a j e n p r o
ž e n y a n i k o l i p r o m u ž e ! A n i o t o m n i k d e ž á d n é
s t o p y n e n í , ž e b y m o d l i t i s e , B o h u s e v c h r á m ě
p o k l o n i t i , n a m š i s v . n e b k s v . z p o v ě d i j í t i , b y l o
p r o m u ž e z b y t e č n é , a n e b n e d ů s t o j n é a s n i ž u j í c í !
Č i s n a d j e s t p r o j i n o c h y a m u ž e j i n é e v a n g e l i u m ,
n e ž p r o ž e n s k é p o h l a v í ? J s o u s n a d o d j i n é h o B o h a
s t v o ř e n í a v y k o u p e n í ? Č i s n a d j e s t p r o m u ž e j i n a k é
n e b e u c h y s t á n o , d o n ě h o ž v e d e l e h č í a p o h o d l n ě j š í
c e s t a , n e ž n á m K r i s t u s u k á z a l . A n e b s n a d n e m u s e j í
m u ž i u m ř í t a n e č e k á j i c h t a m t a k é p ř í s n ý s o u d ,
a n e b s n a d m a j í j i ž č e r n é n a b í l ě m p o j i š t ě n o n e b e ?
T a k a s p o ň z d á s e d l e j e d n á n í j e j i c h . . .

N e ž t u o d p o v í d á s v . P a v e l u r č í t ě : „ U B o h a
n e n í p ř í j í m á n í o s o b “ (Ř í m . 2 . 1 1 .) , t . j . ž á d n ě h o

rozdílu, zda muž či žena, pán neb chudšas, a sám Kristus Pán praví bez rozdílu: „Všeliký strom, který nenese ovoce dobrého, vyřat bude a na oheň uvržen.“ (Mat. 7, 11.)

2. Nuž, moji bratří v Kristu, poznejte z toho, že nejenom ženy, nýbrž i vy, muži a jinoši, máte potřebí svaté náboženství a tím více, čím důležitější vaše postavení, čím závažnější vaše úlohy v lidské společnosti.

Ano, muži katolický, víry a zbožnosti máš zapotřebí především pro svou vlastní osobu, t. j. pro svou pravou spokojenost na zemi a jednou pro věčnou blaženost na nebi; neboť bez víry a hlavně bez života dle víry nemáš žádné naděje na nebe. Ne, tu nepostačuje být křesťanem katolickým jen na křestním listu, ale nutno býti také živým údem Církve katolické, t. j. nestačí jen víru svou v hlavě neb v srdci chovat, ale také nutno ji zevně vyznávat; především tedy modlitbou domácí i veřejnou, svědomitou návštěvou služeb Božích v neděli a svátek, šetřením postů a hlavně aspoň jednou v roce přijetím sv. svátostí a vůbec osvědčováním svého náboženského přesvědčení při každé vhodné příležitosti, na př. při volbách.

Jen se neboj nikdo, že se to snad nesrovnává s tvým postavením neb úřadem ve světě; nikoli, „pobožnost, jak dí apoštol Páně, jest ke všemu užitečná“ (I. Tim. 4, 8) a srovnává se dobře s každým stavem a povoláním, viz jen ty vyvolené v nebesích! Sv. Isidor na př. byl oráčem, Homo-

bonus kupcem, Ivo advokátem, Kryšpín řemeslníkem, Florian, Sebastian, Mauricius byli vojíny atd. — Ani se nikdo déle nedomnívej, že kdo před světem chce platiti za vzdělance, musí se především zbavit svého náboženského přesvědčení a zahodit víru svou. Nikoliv, ani nejpřednější učenci na př. lékař Pasteur ve Francii, ani generálové vojenští jako Radecký a j. neostýchali se býti nábožnými křesťany. A proto neostýchej a nestyď se ani ty, muži křesťanský, nikdy před lidmi za svou víru, za modlitbu, neohlížej se nikdy na to, co tomu řeknou tvoji přátelé a známí, uzří-li tě u zpovědnice aneb u veřejném průvodu. Ó bloude, k vůli lidem chtěl bys zapřít Boha? Co oni ti dají za náhradu, ztratíš-li duši svou? — Za těch 33 let svého kněžství viděl jsem již mnohé muže umírat, ale žádný z těch jejich bývalých kamarádů nepřišel jim ku pomoci, poslali jen věnec na rakev, ale ten málo pomůže ubohé duši.

Proto, buď si na světě kýmkoli, pánem nebo dělníkem, budiž jen dobrým katolíkem, a budeš mužem poctivým a šťastným. —

3. Avšak víry a nábožnosti jest více ještě potřebí manželů a otců. Ó jak četné a těžké povinnosti tu na něho doléhají! — Ale víra katolická učí a pobádá zároveň muže plniti a zachovávat všechno, co před oltářem slíbil choti své. Ano, muž věřící, muž zbožný má svědomí a cit, chová ženu svou v úctě, jest snášelivý k jejím slabostem, neopouští jí v bídě a neštěstí, ale zachová jí lásku až do hrobu. Odkud ale, táži se,

vezme muž bez Boha a víry, obětavosti a síly k tomu potřebné? A kterak bude jak otec dítkám svým vzorem a zrcadlem? — Neříkej, že výchov dítek náleží matce; v tom nejútlejším věku ano, ale později otci, ano hlavně otci! Ty otče, musíš spolupůsobit, učí-li na př. matka dítko se modlití, sice hned se táže: „matko, a proč pak se tatínek nemodlí?“ — V tom právě má otec největší vliv na děti, tak že se říká: že lot zbožnosti otcovy více vydá než libra zbožnosti matčiny. —

Jistá matka měla hodného synáčka, na nějž mohla hrdou být, jak ctnostným a zbožným byl. Když však povyrosl, tu zpozorovala s bolestí, že v ctnosti své velice ochabl a v lásce k Bohu zvlažněl. Ani se nemodlíval ani do chrámu Páně nechodil a o svaté zpovědi ani slyšeti nechtěl. I domlouvala mu matka slovy důtklivými: „Dítě! Ty už mne nemiluješ, sice bys mi nečinil, co mne tolik trápí!“ — „Ale matko,“ — odvětil syn — „toť pošetilost, podívejte se na otce, kterak jest v městě ctěn a vážen, a také se nemodlí a k zpovědi a do kostela nejde; já dělám jen to, co dělá otec!“ I oněměla tu matka nad slovy těmi, ale šla ihned k manželu a dí jemu: „Dlouho již snáším tvou lhostejnost náboženskou mlčky, ale déle již nemohu! Viz toho následky! Tys mi zkazil svým příkladem jediné dítě mé a odcizil. Slyš jen, co říká syn! „Já dělám jen to, co dělá otec, on se nemodlí, do chrámu a k zpovědi nejde . . .“ — I vzpamatoval se otec a zvolal: „Tak tedy? — Nuž dobře, pojď!“ A vyhledav syna, pravil mu:

„Děláš-li to, co otec, tedy věz, zítra jde otec tvůj do chrámu k sv. zpovědi a ty půjdeš s ním!“ — Od téhož dne neměla manželka už příčiny k stížnosti na náboženskou lhostejnost mužovu.

O muži křesťanský, buď také otcem podle vůle Boží, svědomitým v plnění svých povinností, a tvůj domov a rodina tvá bude ti zdrojem nejčistší blaženosti a nebudeš teprve spokojenosti a radostí hledat po hostincích, spolcích a zábavách, ale nalezneš ji v tiché domácnosti u dobrých svých dětí a věrné manželky.

A co mám teprv říci o ostatních povinnostech muže, jež mu ukládá jeho úřad a povolání? Co o pracovitosti, střídmosti a šetrnosti? Jak že si počíná ve věcech těch muž bez Boha a bez víry? Jak mnohé již rodiny jindy zámožné a spořádané přivedla v zkázu a na žebráckou hůl nedbalost, zahálka, opilství a karban mužův a otcův. Bude se těm a takovým nepravostem také oddávat muž věřící a bohabojný? Nikdy, neboť není ani možné, by Bůh a ďábel v jednom srdci současně obýval. —

Ejhle, muži křesťanský, chceš-li tedy býti mužem celým, mužem podle srdce Božího a mužem šťastným, zde i na věky, ó přivíh se zas celou duší k Bohu a sv. náboženství; to oblaží tebe i rodinu tvou, a připraví ti jednou lehkou poslední hodinku.

Před nedlouhým časem zemřel ve Španělsku hrabě Almeida, muž veskrz věřící a zbožný katolík, jakých nyní pořádku. Jsa již churav a sláb, chystal

se nicméně jednoho dne do chrámu Páně na mši svatou. Choť jeho zrazovala a zdržovala jej, že to tam nevydrží, ale zbožný muž toužil ještě jednou Spasitele navštívit a milosti mše svaté dojíti. Než, nedošel kostela, neboť na cestě přišel naň takový záchvat slabosti, že se musil vrátit domů. Ulehnuv na lože, povolal k sobě kněze a s příkladnou nábožností přijal svátosti umírajících. Když pak po odchodu všech ležel na loži pohřížen v tichou modlitbu, přišlo k němu jeho nejmenší dítě, pachole, vylezlo na lože a šeptalo otci do ucha: „Papá, pamatuj na milého Ježíška!“ — Otec se blaženě usmál, požehnal dobré dítě své a usnul v Pánu jak šlechetný muž, jak věřící katolík oddán do vůle Boží. Když pak starší synové těšili hořem sklíčenou matku, pravila k nim hlasem vážným: „Zbývá teď jen jedno, následujte i vy otce svého!“ —

Který však muž, buďsi v postavení jakémkoli, bohat nebo chud, zbaví se jednou Boha a víry, který raději, než sloužit Bohu, chce býti otrokem svých vášní a náruživostí, ten stane se neklamně hrobařem štěstí svého i celé rodiny. Tisícové příklady jsou nám toho smutným dokladem. A to, to také, opakuji ještě jednou, jest příčinou neposlední toho žalostného úpadku mravního a hmotného za dnů našich, muži a otcové odcizení Bohu a víře! A proto posledně volám i k vám to prosebné slovo: Zpět, zpět ku Kristu! —

A na konec mám i pro vás, ženy a manželky slovíčko, i k vám milé dívky! Máte-li doma rádného muže, a vy hodného otce, děkujte Pánu

Bohu za to dobrodiní, važte si ho a hleďte mu láskou, poslušností a modlitbou ulehčovati těžkou úlohu jeho. — Vy pak ženy ubohé, jichžto muž, a vy ještě ubožší dítky, jichžto otec, zbloudiv na zlou cestu Bohu se odcizil, ó neklňte mu, nepohrdejte jím, ale víte, co učiníte? Modlete se za něho, matky i dítky, upřímně a vytrvale, Bůh rád takové modlitby vyslyší, doufejte jen, Bůh ho najde! —

A nyní tedy mužové, jinoši, otcové, vzhůru za Ježíšem Kristem! Se Šimonem Cyrenským vezměte na se kříž Jeho a neste zase zmužile to břímě zákona Jeho! Na vás tolik záleží, od vás v první řadě závisí obnova a spása celé společnosti lidské. Nemeškejte, neváhejte s obnovou srdce svého — a buďtež muži, muži celými, by i o vás platilo slovo žalmisty Páně: „Blahoslavený muž, který se bojí Hospodina, mocné na zemi bude símě jeho..., rodina požehnání dojde, a spravedlnost Jeho zůstane na věky věkův.“ Amen. (Žalm 111, 2—3.)

IV.

»Klamná jest milost a marná jest krása; žena, která se Hospodina bojí, tať chválena bude.«

Přisl. 31, 30.

Úvod.

Ještě s jedním potěšitelným obrazem setkáváme se na této bolestné cestě našeho Krista Pána k hoře Kalvarii. Slyšeli jsme minule, kterak Šimon Cyrenský

donucen byl vojíny nésti kříž za Ježíšem. S pomocí jeho mohl nyní Spasitel volněji kráčetí dále na bolestné své cestě. — Sotva byli takto asi dvě stě kroků popošli, stál tu — jak Kateřina Emerichova vypravuje — po levé straně ulice úhledný dům, náležející jisté paní, jménem Serafia, která sluje nyní Veronika. Má-li staré podání pravdu, byla Serafia onou ženou, kteráž tehda, kdy Ježíš ubíral se k zemřelé dceři Jairově, přiblížila se ze zad k Němu a dotkla se roucha Jeho řkouc sama u sebe: „dotknu-li se jen roucha jeho, uzdravena budu“, neboť byla nemocna již dvanácte let. Ježíš pak obrátiv se a uzřev ji, řekl: „doufej dcero, víra tvá tě uzdravila“. I ozdravěla žena té hodiny. (Mat. 9, 20—22.) — Od té chvíle chovala Krista Pána u vděčné paměti, a proto, když vyšla dnes z domu svého, spatřila průvod popravní a uprostřed Ježíše, bídy a strasti plného pod tíží kříže, tu celá polekaná a bolestí téměř bez sebe, prodrala se zástupem lidu a vojínů k Němu, padá na kolena před Něho a podávajíc Mu šat, který měla na ramenou, dí prosebně: „Rač dovoliti obličej Pána mého osušiti!“ Byla totiž tvář Páně celá krví, potem a prachem pokálena. Pán Ježíš vzav levicí roušku podanou, přitiskl ji dlaní ku tváři zkrvácené a podal ji s díky ženě zpět. Serafia políbivši ji uctivě schovala pod plášť a rychle vstávala, neboť již durdili se fariseové, že se tím průvod na chvíli zdržel, ale ještě více nad veřejnou poctou Páně a proto počali katané Ježíše bítí a strkati. Serafia pak zatím utekla domů. —

Uvažme přátelé a oceňme tu náležitě zmužilý tento čin slabé ženy! Nedbala žádných ohledů lidských ani obav: co si pomyslí o mně lidé, když se přihlásím k člověku na smrt odsouzenému? Jaký úmysl budou podkládat mému činu? A ti suroví katané a ta luza pouliční, nebudou mně spílati, snad i bítí? Nedbala Serafia ni žádných takových obav, ale učinila, co jí vděčné srdce kázalo.

A kterak odplatil Pán Ježíš milosrdný skutek ženy této? Kateřina Emerichova vypravuje dále: Sotva přišla Serafia domů, rozprostřela na stole roucho a když spatřila na něm krvavý obličej Ježíšův, strašně sice, ale trefně otisknutý, tu plna bolesti a zároveň i útěchy padla na kolena a zvolala: „Nyní ráda všecko opustím, neboť mi zanechal Pán po sobě památku“.

Tam v Římě v chrámě svatopetrském chová se podnes rouška tato pod názvem: „volto santo“, svatá tvář; za kteroužto vzácnou památku máme tedy co děkovati ženě, zvané odtud Veronika.

Nejmilejší! V této Veronice, tolik musíme uznati, zahanbilo ženské pohlaví muže, ba v celém Umučení Páně; neboť mezi těmi, jež Kristu Pánu se rouhali, na Něho pokřikovali a Jemu spílali, nečiní se zmínka ani o jedné ženě, nýbrž naopak, co zatím muži Ho bili a trýznili, ženy nad Ním plakaly, co zatím katané Jím strkali, tahali a ve svatou tvář Jeho plivali, žena plna lásky a útrpnosti ji osušila. A proto vám křesťanské ženy a panny platí obraz tento!

O kéž se jím pohne srdce vaše, kéž přilne novou láskou, novou vroucností ku Kristu Ježíši a sv. víře Jeho!

Proč tak volám, proč tak prosím? Poněvadž, ó slyšte jen tu pravdou trpkou, i to pohlaví ženské velikou vinu má na tom mravním a náboženském úpadku nynějšího pokolení!

Budete se snad, milé křestanky, proti tomu tvrzení ohrazovati a řeknete snad, že blaho celé společnosti lidské spočívá přece jen hlavně v rukou mužů, ti že zaujímají vynikající a rozhodující úřady, ti že jsou a mají být strážci všeho mravu a pořádku i v rodinách i v obcích i v celé veřejnosti. Ovšem, ale já se táži: Z čích rukou vyrůstají muži, již tedy tak rozhodný vliv mají na ostatní lidstvo? Vyrůstají, vycházejí z rukou žen — matek! Co tyto z nich udělají, tím jsou pro svět! Ó nesmírný jest tedy vliv i žen na blaho celého lidstva! Ano, můžeme směle říci: jaké matky, takové děti, jaké ženy, takové rodiny! Ano, nesmírné požehnání, ale i největší kletbu přinášejí ženy na lidstvo dle toho, jak srdce jejich ostříhá zbožnost a mravnost jak nejdražší poklad svůj.

Proto ty smutné a neblahé časy naše neklamným jsou toho důkazem, že i s této strany mnoho bylo pochybeno; ba, Bohu budiž to žalováno! Nedá se upřít, že i ženské pohlaví s veliké části od Boha se odchýlilo! Strženo jsouc převráceným duchem času, odcizilo se staré víře Kristově, zhostilo se bývalé zbožnosti, povrhlo ctnostmi, jež bývaly ondy

nejpřednější jeho ozdobou a tím samým velikou nese vinu na všeobecné té pokleslosti mravní na zemi. Zajisté, kdyby aspoň ženy a matky byly vždy řádně konaly svou povinnost, nebylo by to s námi přišlo tak daleko! A má-li býti zase lépe s lidskou společností, jen ženy dobré, ženy zbožné, matky ctnostné a neohrožené mohou tu pomoci.

Proto vám, sestry v Kristu, stavím na cčì sv. Veroniku, proto volám i k vám letos: zpět, zpět ku Kristu Pánu; neboť „klamná jest milost a marná jest krása, žena, která se bojí Hospodina, tať chválena bude!“

Abyste pak poznaly, proč zvláště ženské pohlaví má se pevně Boha a sv. víry držet, ukáži vám:

I. čím jest žena bez Boha a

II. že jen žena bohabojná dostojí své úloze.

Ó Maria, Panno přesvatá! Dnes k Tobě o přímluvu a pomoc volám, Ty vznešený vzore ženské ctnosti! Ty víš, ó Máti božská, jak pevně doufám v Tebe! Nuže vypros síly slovům mým skrovným, ať roznítí srdce Tvých dcer zase vroucí láskou k Tobě a Synu Tvému!

Stůjtež při nás Ježíš a Maria!

Díl I.

Tak mnchá z vás, milé křesťanky, dnes neváží si nic svaté víry katolické, ba pohrdá Kristem. A víte-li, zač vy právě máte Pánu Ježíši a Jeho náboženství děkovat? Ó vy toho ani nevíte a proto

slyšte mne dnes, a je-li ještě jiskra dobrá v srdci vašem, obraťte se zas k Spasiteli svému, přilnete zase celou duší k zákonu Jeho.

1. Poslyšte jen maličko o tom, čím byla žena před Kristem Pánem, t. j. v pohanství. Památka toho, že pramáti naše Eva zhřešila i Adama též k hříchu svedla a tak celé pokolení lidské z ráje vypuzeno bylo, uvalila na pohlaví ženské hned od počátku kletbu a trpké ponížení. A ten trest od Boha nad Evou v ráji vyřknutý: „Rozmnožím bídy tvé a početí tvá . . . pod mocí muže budeš a on panovati bude nad tebou“ (I. Mojž. 3, 16) stihl pokolení Evino plnou tíhou, až bědno a hnusno!

Ani toho nežádejte přátelé, ode mne, bych vám na tomto místě dopodrobna vyličoval, jak hluboko ponížilo staré pohanstvo dívku, manželku i matku.

a) Zač byla považována dívka u pohanů? Poněvadž pohan neměl ani ponětí o studu, čistotě a mravnosti (a jaký také div, když i domnělí jeho bohové na vrchu Olympu byli oddáni nejnižším vášním a bohyně byly mstivé, necudné a nemravné), poněvadž pak pohlaví ženskému upřena rovná důstojnost s pohlavím mužským, ba upřena mu vůbec důstojnost lidská, nakládáno s dívkou jako s věcí prodajnou tomu, kdo víc dá. Dívka pohanská neměla svobodné vůle, za nic nebylo považováno její přání, komu by chtěla náležeti, nýbrž železně vůli otcově musila se podrobiti, on s ní mohl naložiti, jakkoli chtěl, a nikomu nebyl z toho zodpovědný.

b) Muži pak odevzdána byla žena, ne jako osoba osobě, nýbrž jako věc, jako domácí nářadí, nad níž má úplnou moc ten, komu náleží. Žena pohanská zbavená všech práv občanských byla tak snížena za pouhý nástroj libovůle mužovy a ačkoliv nucena byla nejtěžší práce v celé domácnosti konat, co zatím muž se bavil lovem a jinou kratochvílí, byla moc jeho nad ženou tak veliká, že ji mohl prodat neb vyměnit, soudit a trestat, do krve zbičovat a až k smrti utýrat, žádný zákon jí nechránil. Zemřel-li muž, byla žena spolu s jeho mrtvolou a náčiním za živa upálena nebo do hrobu za živa pohřbena. Ale, nad to vše, jak ponižující a nad míru trapný byl stav ženy pohanské, když sám zákon občanský i náboženský dovoloval muži míti v domě tolik žen, kolik chtěl, ano dovoloval mu ženu, když se jí nabažil, pryč vyhnati a jinou pojmouti. Tím způsobem nebyla tehda žena ničím jiným, než první otrokyní v domě, pouhou hříčkou a nešťastnou obětí bujnosti a nevázanosti mužovy. Jak snižující to poroba!

c) A tížilo-li pohanskou ženu jho manželské do krve, trápilo ji mateřství až do nejhlubší duše, neboť ani tu neměla nižádných práv k dítkám, jež v životě počala a bolestně porodila, nýbrž pohanský manžel a otec byl neobmezeným pánem a často i necitelným tyranem, který své narozené dítě mohl buď přijati, neb zavrhnout a utratit, jak podnes u Číňanů zvykem.

Uvážíme-li toto vše, nedivme se, nejmilejší, že posléze ženy pohanské, zbaveny vší důstojnosti, jako

ze zoufalství zvrhly se tak, že téměř závodily s pohlavím mužským v neřestech nemravnosti. Čtemeť na příklad, že císař Augustus svou vlastní dceru vypověděl na osamělý ostrov proto, že celé noci prohýřila v hnusných prostopášnostech. Pověstná jména pak Messalina, Agrippina, Lydia, Poppea a j. hlásají podnes světu, jakým vyvrhelem a netvorem pohanské společnosti stala se žena . . .

Než, dosti již, nechci déle váš cit, ženy křesťanské, urážeti. Zastřeme raději záclonou zapomenutí ten žalostný, nad míru snižující stav, v jakémž úpěla dívka, žena a matka v pohanstvu a po dnes úpí tam, kde není Krista a sv. víry Jeho. —

2. A komu máte vy dcery Eviny, komu máte děkovat za to, že pohlaví vašemu vrácena dnes důstojnost lidská a všechna práva s ní? Ó vězte, jedině Kristu Ježíši a panské Máteři Jeho Marii nejblahoslavenější. Kristus Pán teprve naučil lidstvo ceniti ženské pohlaví stejnoprávně s pohlavím mužským, jelikož všichni jsme dítky jednoho Otce a jak apoštol Páně dí: „Všichni, muž i žena, skrze víru jsme Kristovi a podle zaslíbení dědicové.“ (Galat. 3, 29.) Právě proto nakazuje týž apoštol muži, aby ženu svou miloval a považoval ji, nikoli za otrokyni neb služku, ale za stejnoprávnou družku života svého. A to druhé, čímž žena nesmírného ponížení jest zbavena — jest, že Kristus Pán povýšil stav manželský co spojení jednoho muže a jedné ženy za svátost a učinil tím manželství svazkem nerozlučitelným, který

žádnou mocí lidskou rozvázán býti nemůže, leč jedině smrtí jednoho z obou. Protož „Co Bůh spojil, toho člověk nerozlučuj.“ (Mar. 30, 9.) Touto posvátnou přísností nabyla žena skrze Krista trvalého práva a útulku v rodině, aby, kdyžby krása její povadla, aneb kdyžby prací a starostmi uchřadla, nebyla z domu vypuzena cc nepotřebné nářadí, jako se stávalo za dob pohanských.

Ejhle, seč nebyli pohanští národové a jich mudrcové, to vykonalo náboženství Kristovo, neboť jím pokolení ženskému příslušná mu důstojnost vrácena a žena jako září posvátnou ověncená uvedena do kruhu rodinného, aby blažila jiné a sama oblažena byla. (Syllab. Dr. Lenz 285.)

Avšak více ještě povýšeno jest ženské pohlaví skrze onu ženu nejsvětější, již nazýváme neposkvrněnou, neporušenou, Pannu Marii, a vyvýšeno ke cti a důstojnosti, jakéž nikdy prve nepožívalo. Maria ukázala pannám novou cestu, nový způsob života v panenství Bohu zasvěceném a hle, řady panen a dívek nepřehledné krácejí za Ní. „Viděly ji dcery . . . a přivedeny budou králi panny za ní.“ (Žalm 44, 15.) Ba slova písma tuto se splnila. Svět pohanský, jenž prve o čistotě a panenství neměl ani pojmu, počal nyní vysoko ceniti stav panenský a dcery i z rodů nej přednějších za příkladem Marie Panny zasvěcovaly Bohu svou neporušenou čistotu — a co více! Nehrozily se za nejdražší tento poklad svůj i nejkrutější mučeníctví podstoupiti. Mučeníctvím tímto proslavily se křesťanské ženy i dívky něžné, že

podnes sláva jejich neumlká. Kdyby neznal těch jmen sv. Anežky, Cecilie, Agathy, Anastazie, Domitilly, Flavie, Thekly, Theodory, Felicity a j.? Smrtí svou hrdinnou dokázaly žasnoucímu světu, kterak víra Kristova slabé jejich pohlaví vyvýšila, ozdobila, ozářila!

A více ještě! Hle, křesťanství učinilo z panen a něžných dívek anděly milosrdenství a hrdinky křesťanské lásky k bližnímu! Opustivše rodný dům i rodiče, pohrdnuvše bohatstvím a rozkošemi světa, zasvěcují podnes celý svůj život Bohu, aby sloužily těm nejbídnějším chudásům a neduživcům a v nich Ježíši Kristu! Fabiola, nábožná Římanka to byla, která postavila v Římě první nemocnici a chudobinec. A více! Křesťanské ženy, panny a matky byly od počátku a jsou podnes nejhlavnější oporou v rozšiřování víry Kristovy po celém světě. Zlatým písmem zapsáno v dějinách i v knize života, co v ohledu tom vykonala na př. sv. Helena, Blanka, Klotilda, Ludmila, Anežka Přemyslovna, Dubravka a j. —

Nuž, sestry v Kristu! Víte již, komu za nynější stav svůj máte děkovat? Ježíšem a Marií Pannou sňata s vás ta tisíciletá pohana a poroba, do níž vás pohanstvo bylo uvrhlo, a proto již vděčnost zavazuje vás k tomu, byste si víry Kristovy nade vše vážily a chránily; onať zajisté „palladiem“ (ochranným štítem) jest důstojnosti, cti a svobody ženského pohlaví; byste tím pevněji ku Kristu a Marii Panně se přivinuly a to zvláště za našich smutných časů.

3. Neboť vizte jen, kterak to novomodní pohanstvo nové zase ponížení a zneuctění v á m, ž e n y, stroj í! Všichni ti nepřátelé křesťanstva, liberálové, svobodní zednáři a sociální demokraté dobře vědí, že žena křesťanská jest oporou a ochrannou věží všeho řádu a mravu v lidské společnosti, jí stojí a padá tato. Kdo zničiti chceš společnost, třeba ti jen ženu zkaziti. A proto nasazují ti nepřátelé všecky páky, aby pokazili zase ženské pohlaví, t. j. aby je zbavili víry v Boha, etnosti a hlavně lásky k Rodičce Boží. Vědíť dobře, že, kde pohasne úcta Neposkvrněné Panny, tam veta po cudnosti, tam není již vážena čistota ani dívky ani ženy. Proto vám berou víru, posměchem a rouháním v knihách a listech, i na divadlech, proto snižují a tupí v každém kroku i Matku Páně, proto setřítí chtějí s manželství svátostní ráz, prohlašujíce je za pouhou dočasnou a tudíž i rozlučitelnou smlouvu, a prohlašují za svůj ideál „svobodnou lásku“, t. j. scházení se muže a ženy podle chuti, po způsobu němé tváře. Tak vzítí vám chtějí i důstojnost manželky i čest matky, tak zbaviti vás chtějí zbožnosti a všeho citu mravnosti a učiniti vás nevolnými nástroji svých zvrhlých chtíčů, slovem, uvrhnouti vás opět v pohanu starého pohanstva a všech jeho neřestí! — —

Ano, to, to obmýšlí ta novověká nevěra učiniti ze ženy! A bohužel musíme vyznati, že se jí podvratná a zhoubná ta práce daří! Podívejme se jen na nynější pokolení ženské, zvláště za posledních 10—20 roků, jaký i tu do očí bije náboženský a

mravní úpadek! Hledejme zde onu pevnou a živou víru, a na místě jejím zeje nám vstříc netoliko chladná netečnost, ale i čirá nevěra a nevědomost ve sv. náboženství; hledejme tu onen zbožný, Bohu a Církvi oddaný život, jakým ondy ženy české slynuly, tu horlivost v modlitbě, v návštěvě chrámu Páně a v přijímání sv. svátostí, tu něžnou lásku k Rodičce Boží . . . a co tu ještě snad naleznem, jsou již ty poslední zbytky po zesnulých matkách zděděné; vše ostatní sežehla a strávila novomodní náboženská netečnost a vlažnost. Ano, i pohlaví ženské pohlcuje s veliké části den po dni více ono úplné sesvětáčení a bohopusté rozkošnictví, které nezná jiných snah, než užívat světa a které si nic nezadá se zpustlostí mužů! —

Jest to sice tvrdé a příkré slovo, milé křesťanky, avšak nepopíratelné, že i pohlaví ženské za našich dnů jako ondy pramáti Eva, svedeno náhončími ďáblivými, daleko se odchýlilo od Krista a zákona Jeho, a tím veliký podíl má na všeobecné pokleslosti nynějšího pokolení. A protož, má-li býti společnost lidská zachráněna a obrozena, musí záchrana ta začít s dobrou, ctnostnou a zbožnou ženou a matkou, a proto volám opět sestry v Kristu, panny, ženy i matky: zpět ku Kristu Ježíši, zpět k Marii Panně, zpět k náboženství! — Neboť vězte, jen v Bohu a s Bohem může žena dostáti úloze své, o čemž

Díl II.

Lonského roku v měsíci březnu stála před pražskou porotou, jak se snad z novin pamatujete,

žena vražednice, kteráž zdrcujícím jest příkladem a důkazem toho, co se stává ze ženy, spustí-li se jednou Boha. Po šestnácte let žila s mužem svým ve spokojenosti, neboť jí vydělal co pilný havíř až 80 zlatých. Roku 1898. vloudil se jim do domu „na byt“ zpustlý mladík jakýsi a toho, ač byl o dvanáct let mladší, přidržela se žena ona a zapředla s ním za zády mužovými hříšný, cizoložný poměr. Od něho naváděna a pobádána, aby se muže nějak zbavila, co učinila? Jednoho večera, když muž vrátiv se z práce tvrdě usnul, polila jej i lože jeho petrolejem a zapálila. Probuzen bolestí vyskočil muž a stál tu v jednom plameni. Bolestí řval, svíjel se na zemi, zoufale pro Boha o pomoc prosil, ale žena, vlastní žena jeho, netvor v lidské podobě, dívala se na něho z komory a ani rukou nehnula, až teprve sousedé křikem přivoláni, ulili oheň a ubohý muž za živa upečen, v pekelných mukách do rána skonál. Žena vražednice pak odsouzena na smrt. —

To nejmilejší jen jeden obraz příšerný, odstrašující z té zvrhlosti nynějšího světa, svědčící nám, jak hluboko i žena může poklesnout, Boha a víry zbavená. Ano, žena právě, ať dívka, ať manželka neb vdova, musí mít náboženství a zbožnost, jinak jest bídným tvorem na zemi, vydaným v šanc a za hříčku všelike zvrhlosti lidské!

1. Pozorujme ji od jejího mládí. Pobožnosti a bázně Boží má sice každý člověk potřebl, ale nad jiné křesťanská panna, poněvadž všelike pokušení těla, světa a ďábla dvojnásobnou

silou na ni doráží. Kdo ji v té bouři zachrání? Jedině víra a z ní plynoucí zbožnost. Víra jediné dává jí znáti velikou cenu jejího nejdražšího pokladu na světě, jež sám Bůh nad všechny ostatní cení, řka v písmě sv.: „O jak krásné jest čistotné plémě v stkvělosti, nesmrtelná jest památka jeho!“ (Moud. 4, 1.) Víra sv. dává jí také znáti hrozící jí nebezpečí a užívati proti nim vhodných pomůcek a zbraní, svátosti pokání a sv. přijímání, které jí dodává síly a zmužilosti, dává jí dále znáti ten nejkrásnější vzor panenské čistoty a spolu nejmocnější její Ochrankyni — Marii Pannu, učí ji hroziti se i nejmenší skvrny ohavnosti více než smrti.

Roku 1863. byla v jednom městě ve Štýrsku sv. missie. Mezi nábožnými posluchači byla také jedna dívka, která tu teprve náležitě poznala, co jest sv. čistota a jak šeredný je před Bohem hřích proti 6. přikázání. „Raději umříti — než zhřešiti!“ kladl missionář všem na srdce a to slovo utkvělo zbožné panně v paměti. I stalo se po krátkém čase, že ničemník jakýs pronásledoval ji za nekalým úmyslem a dopadnuv ji jednou o samotě hrozil násilím, bude-li mu vzdorovati. Dívka však statečně odpírá škůdci a volá: „raději umříti — než zhřešiti.“ Tu ohavník rozpálen hněvem vytáhl nůž a dívku probodl. Žila ještě dvě hodiny a v tom smrtelném zápasu s úsměvem na tváři opakovala si stále: „raději umříti — než zhřešiti“ — až vypustila čistou duši svou.

Nemá-li však panna křesťanská bázně Boží a pravé zbožnosti, jest pak ubohým tvorem, poli-

tování hodným, a kdyby jakýmkoliv pozlátkem vzdělanosti a bohatství se blyštla. Ona jest nejen zbavena nejčistších radostí v Bohu, ale nezná si ani vážití nejdražšího pokladu svého, tím méně chrániti jej před ztrátou. Dívka bez Boha a nábožnosti jest jako slabý strůmek bez pevného kůlu, vydaný na širé pláni větrům a vichřicím, které jím lomcují tak dlouho, až jej zlomí. Dívka bez Boha jest loďkou bez kotvice na bouřlivém moři světa, jehož vlny tak dlouho jí zmítají, až ji pohlty propast bezedná; ano, ona stává se obyčejně bídou hříčkou, s níž si svět zvrhlý pohrává a když se jí nabažil, pohodí ji do prachu a bláta a nechá zahynout v bídě. Pravdu toho dokazují nám ty nešťastné oběti hříchu v rozličných doupatech hanby, které by nikdy tak hluboce nepoklesly, kdyby se Boha a víry sv. nezbavily! —

2. Avšak víry v Boha a vroucí zbožnosti má ještě více potřebí křesťanská manželka, má-li náležitě dostáti povinností, jež stav manželský jí ukládá. — Je-li muž hlavou rodiny, má býti žena srdcem jejím. Ona v první řadě má střežiti posvátný oheň křesťanské nábožnosti na rodinném krbu a udržovati jej ve svém srdci, i svého muže i svých domácích. I v tomto ohledu bývá muž obyčejně tím, čím ho žena udělá, a podnes platí to slovo písmá: „posvěcen bývá muž nevěřící skrze ženu věřící.“ (1. Kor. 7, 14.) — Žena má býti dále chotí svému věrnou, v lásce, svornosti, trpělivosti a obětavosti oddanou družkou, s ním kráčetí má jako anděl lásky ruku v ruce

celým životem a nic nemá milující ženu odvrátiti od lásky té, ani nemoc ani neštěstí, ani pohroma ba ani zpustlý život muže.

Roku 1788. zemřela manželka krále španělského Karla III., žena tak vzorná a dobrá, že o ní řekl král: „to jest první žalost, kterou mi za 22 let našeho manželství způsobila!“ —

Než, přátelé drazí, která žena dovede takhle splniti muži svému vše, co tam před oltářem mu slíbila, splniti pravím za všech okolností? Ovšem, pokud slunko vzájemné lásky a svornosti mile se na ně usmívá a vše se jim dobře daří, tu snadno jest povinnosti ty plniti. Avšak mnohdy již dosti záhy zajde to slunko manželského štěstí a ty krásné sliby a růžové naděje rozplynou se jako ten březnový sníh na slunci, a na tom nebi manželského ráje přitáhnou mračna trpkého sklamání se strany manželovy a přikvapí i prudké bouře: nevůle a nesvornosti, trpké výčitky, nenávisť, ústrky, soužení a trápení den po dni horší. Žena ubohá vidí tu s jedné strany nedozírnou propast muk, která se před ní do budoucna otvírá, a se strany druhé nerozlučitelný svazek, jejž toliko smrt může uvolniti! Kterak tu obstojí taková žena — mučenice v úloze své? Odkud má nabýti síly a trpělivosti, hrdinné trpělivosti, by neklesla pod tím křížem svým a si nezoufala? Odkud a kde nalézti tolik sebezapření a obětavosti, aby statečně čelila hoři svému, mnohdy dlouholetému? Ó, tu jedinou pro ni studnicí, z které potřebné síly a útěchy čerpá, jest víra v Boha a zbožná, vytrvalá modlitba u kříže Kristova.

Jistá žena měla muže, surového to opilce, pro jehož nepořádný, nekřesťanský život mnoho trpěti musela. Nadarmo předkládala mu se slzami v očích, kterak ji a tři nevinné děti uvrhne v záhubu; muž stával se ještě horším. I svěřila se nešťastná žena se svým zármutkem duchovnímu otci a ten ji povzbuzoval k trpělivosti a nabádal, by se s mužem svým již nevadila, ale raději zaň se k Bohu modlila. Žena uposlechla; ale dlouho zdálo se, že se modlí nadarmo. Avšak neustávala, pevně důvěřujíc v Boha, že sejme s ní ten těžký kříž, který už tolik let trpělivě nese. — Jedenkrát vracel se muž v pozdní noci jak obyčejně domů, a zaslechl za dveřmi svého bytu jakýs hovor a usedavý pláč. I naslouchá s dychtivostí a tu slyší na vlastní uši, že to žena jeho, ta věrná a dobrá žena s pláčem se modlí za něho, aby se obrátil. I zastyděl se sám nad sebou, jakým ohavným tvorem jest vedle ní, toho trpělivého anděla. Pohnut lítostí a s okem zaslzeným vstoupil, odprosil ženu a slíbil jí: „od této chvíle již nemáš vícekrát nade mnou plakati!“ — A stal se vpravdě řádným mužem. Hle, to dovede jen žena věřící a bohabojná. —

3. Než, nejsme ještě u konce! Žena bývá i matkou, matkou dítek svých! — „Matka“, krátké to slovíčko, ale co obnáší za moře prací, starostí, obětí a úzkostí pro matku řádnou a svědomitou! Kolikrát vydává se i v nebezpečí smrti pro novorozeňátko své, co nocí bezesných a trapných musí trávit u kolébky jeho, co hoře a úzkostí musí snášet s nemocným, umírajícím dítětem, které

ještě říci nemůže, co je bolí, a kterémuž pomoci nemůže, ač by mu krví svou pomoci chtěla! — Co starostí působí pak matce dále výchov dítek, t. j. péče netoliko o tělo jejich ale také o duši, neboť úlohou a svatou povinností její jest vštěpovati jim záhy do srdce víru, zbožnost a lásku k Bohu, a strážiti je bedlivě před úhonou mravní . . . Než, kdo jest s to vypočísti ty oběti, jichž vyžaduje povolání matky křesťanské? Věru, obětovati musí sebe a život svůj pro blaho manžela, dítek a celé rodiny! —

A tu se táží opět, jak jest s to žena slabá, by dostála všelikým těm povinnostem a nesla ty oběti? Zajisté, má-li kdo Boha a zbožnosti na světě potřebí, pak jest to žena, matka křesťanská, nebo jen odtud může nabýti síly, lásky a obětavosti mateřské, a tudíž jen matka věřící a bohabojná může náležitě dostáti úloze své a jen matka věřící a zbožná může se cítit šťastnou matkou! —

Ale nyní představte si drazí moji, na místě tom ženu a matku bez víry, bez Boha, bez modlitby a já se táží, jakou že bude manželkou choti svému, jakou že bude matkou dítkám svým? Ach, bez víry v Boha nemá ani pravé lásky k muži a dítkám, nemá též svědomí pro své toliké povinnosti, nemá ani citu pro čest před světem . . . Či nedočítáme se dosti často o nešťastných manželstvích a rodinách, jež zavinily jen ženy Boha zpustlé? Nečteme dosti často o ženách zvrhlých, jimž ani svazky manželské nejsou dost svaty, jež ohavně poskvřňují, ba odvrhují od sebe všecken cit a stud,

a klesají až k těm tvorům nešťastným, jež svět krkavčí matky nazývá...? Ó běda, běda muži, dětem, rodině, běda celé společnosti lidské, ztratí-li žena a matka víru a zbožnost, nebo žena zvrhlá — třikrát horší nad muže zvrhlého — rozlévá kolem sebe na místo požehnání kal kletby, neštěstí zkázy a spousty! —

Zle jest nyní na světě, zle; úžasná zpustlost a zvrhlost zachvacuje víc a více pokolení lidské, ale, opakuji ještě jednou, velikou vinu toho nesou dívky, ženy a matky zbavené Boha a ctnosti! A má-li být lépe zase mezi námi, musí nutně i ženské pohlaví obrátiti se zase ku Kristu Ježíši, a jako ona Veronika i uprostřed nevěrcův a neznabožů hlásiti se k Bohu a Jemu v lásce sloužiti!

Jistý nábožný muž daroval v den sňatku nevěstě své kříž a pravil: „vezmi a opatruj mi dobře tento klenot po mých předcích zděděný, a když na nás přijdou strasti, trampoty a zármutek nás sklíčí, tenkrát přijď a postav mi kříž ten před oči a buď mi strážným andělem; a když jednou přijde poslední má hodina a nikdo si nebude troufat mně to říci, pak přines mi kříž ten, abych věděl, co jako křesťan činiti mám.“ — Žena zbožná byla vskutku muži svému ochranným andělem, sdílejíc s ním upřímně dobré i zlé. Nábožný pohled na kříž byl jí vždy pobídkou k plnění povinností i k zachování obaplné lásky. Než, štěstí jejich manželské nekvetlo jim dlouho, muž se roznemohl těžkou chorobou a lékaři prohlásili, že není pomoci. Tu vzala žena ač s pukajícím srdcem kříž a beze

slova donesla jej muži na lože. A muž porozuměl, přijal nábožně svátosti umírajících, těšil sám zarmoucenou choť a odkazoval ji ku Kristu Pánu jako budoucímu jejímu ochránci a s přáním, u Něho by se zase oba shledali, skončil tiše a blaženě. —

Kříž Kristův, drahé ženy křesťanské, odevzdávám i já dnes vám! Již vděčnost, jak jste slyšely, káže vám, byste si ho nade vše vážily a celým srdcem k němu lnuly; ale i blaho vaše a vašich rodin nutká vás k tomu, neboť jen v Bohu a s Bohem dostojíte úloze své, jen v Něm budete šťastny v životě i ve skonání.

Ty pak, ó Maria, nejdokonalejší vzore panny, ženy i matky křesťanské, vypros jim té milosti, aby jako Ty, ku kříži Kristovu vždy věrně stály v radostech i žalostech a jednou za své oběti odplatu též vzaly ve slávě nebeské. Amen.

V.

„Neplačte nade mnou, ale plačte samy nad sebou a nad svými syny!“ —

Luk. 23, 28.

Úvod.

Provoďme dnes, v Kristu shromáždění, v duchu dále ten smutný průvod, v kterém se náš božský Spasitel ubírá z města Jerusalema k hoře Kalvarii.

V čele průvodu jede na koni setník, jako ředitel poprav, za ním kráčí vojín, jenž na kopí nese

tabulku, na níž vypsána příčina smrti. Několik krokův za ním jde tlupa výrostků a chátři rozličné, škaredých to lidí, již nesou provazy a řebříky, žerdi a koše s hřeby, kladivy a jiným náčiním. A zase několik krokův za nimi jede na koních několik fariseů, úhlavních to nepřátel Kristových. A teď přichází sám Spasitel náš vysílen a na smrt zemdlen, k zemi schýlen. Kráčí ach zvolna a nejistě na klesajících a zraněných nohou. Pravicí objímá dřevo kříže, co zatím levice častěji pozdvihuje dlouhý šat, jenž vadil v těžké chůzi. Po stranách průvodu jdou vojáci s kopími a vojsko též uzavírá celý průvod. Se všech stran města sbíhá se lid a zástupy diváků staví se v ulicích, jimiž se průvod ubírá.

Jak blah. Kateřina Emerichova vypravuje, shromáždil se zvláště před samou branou, kde dělí se cesta, zástup žen. Byly to dílem panny a chudé ženy s dítkami z Jerusalema, dílem z Betlema a vůkolí, které průvod popravní předběhly a zde jej očekávaly, by ještě jednou spatřily Divotvůrce Galilejského. Však již se blíží, již slyšeti trubače, jenž předchází a u každé ulice oznamuje popravu; již přešly první řady průvodu a tu Ježíš sám pod tíhou kříže!

Ó jaký to pohled naň srdcervoucí! Tu ženy spatřivše Jej tolik zbídněného, že podoby lidské na Ném nebylo, daly se do hlasitého pláče a bědování nad Ním. — A proč? Co znamenal ten pláč jejich? —

V pláči tom zrcadlila se především nevinnost Ježíšova, slzy ty hlasité vydávaly svědectví, že

trpí beze vší viny; proto nad dvěma lotry spolu k smrti odsouzenými nikdo neplakal, ti trpí, jak zasluhují. V slzách žen zrcadlilo se dále nesmírné útrpení Jeho, neboť s Ním nejkrutěji nakládali a na celém těle tak Ho trýznili, že pouhý pohled naň bolestně dojímal. Ale ty slzy žen jerusalemských měly býti hlavně výrazem vřelého soucitu jejich a upřímné útrpnosti. Vzpomínalyť si v této chvíli, jak něžně a laskavě vždy s dítkami jejich se obíral, je na klín bral, celoval, jim žehnal; vzpomínaly sobě, jak útrpně a milosrdně jednal se ženou Samaritánkou, s Magdalenou i se ženou cizoložnicí; vzpomínaly té Jeho upřímné dobrotivosti a neúnavné lásky, s jakou všem trpícím chudším pomáhal . . . A teď, za všechno takové odměny se Mu dostalo!! — Ký div tu, že cit lidskosti pohnul srdcem jejich tak, že nemohouce změnití ortel smrti nad Ním vyřknutý, aniž jinak mu přispěti, aspoň slzami svými projevují Mu vděk a soucit svůj.

A co Kristus Pán? Zda přijal slzy ty útrpné žen jerusalemských k úlevě a útěše své? — Svatý evangelista vypravuje: „A obrátiv se k nim Ježíš, řekl: Dcery jerusalemské, neplačtež nade mnou, ale plačte samy nad sebou a nad svými syny . . . Nebo, poněvadž na zeleném dřevě toto činí, což bude na suchém?“ (Luk. 23, 28. 31.)

Neníť pochybnosti o tom, že znal Kristus syny jejich, a že mnohý z nich byl mezi těmi, jižto volali: ukřižuj, ukřižuj ho! —

Tážete se asi nejmilejší, v duchu, proč vám předvádím známý tento obraz z křížové cesty?

Hle, kterakou podobnost má doba útrpení Páně s časy našimi! I nyní nadešly doby, kdy Spasitel náš jest znovu mučen, trápen, křížován. Tážete se snad, jakým to způsobem? Ó vizte jen kolem sebe! To pokolení lidské nejen ztratilo živou víru a vroucí lásku k Ježíši Kristu, ale v zlobě a nenávisti proti Němu dopouští se hříchů a urážek, ohavností a zločinů, kterýmiž, jak apoštol Páně dí: „Syna Božího znova křížují a v posměch vydávají.“ (Žid. 6, 6.) My křesťané pak, vidouce to vše, co jest mu nyní snášeti, a to nikoliv od židů, nýbrž od Jeho vyznavačův, také Ho často litujeme a snad nad Ním i zapláčeme; ale dnes jest mi, jakoby Kristus Ježíš i k nám se obrátiv, plačtivě volal: „Otcové, matky, dcery křesťanské, neplačtež nade mnou, ale plačte samy nad sebou a nad svými dětmi!“ — A proč máte plakati?

Ó přátelé! Není to žádnou už tajností, ale všickni zkušené lidé to vědí a v tom souhlasí, že jedna z hlavních příčin té všeobecné zkázy a znemravnělosti nynějšího světa jest: špatný, nekřesťanský výchov dítek, a ten zase že svůj původ má v nekřesťanském životě rodinném!

Nejmilejší! Vejděte jen do některého domu a vizte, jak to v mnohých rodinách nyní vypadá s křesťanským životem jejich a s náboženským výchovem jich dítek. Věru, splakat tu musí každé věrné srdce křesťanské nad tím, jak obé jest porušeno, jak svět nynější i v této obojí věci daleko se odchýlil od zásad Kristových!

Ó věděl dobře ten Antikrist, kde nasaditi páku, aby celé pokolení, ba celé národy snadno mravně a nábožensky zkazil. Život rodinný otrávil jedem svým, a ten se bohužel ujal. S hrůzou poznáváme, že celé rodiny, ondy zbožné a spořádané, jsou Bohu, Kristu, jeho církvi, jsou pravdě a ctnosti úplně odcizeny; a odtud prýští ta zloba a zvrhlost nynějšího pokolení. Ba mnohým a přemnohým rodičům mohl by dnes Kristus Ježíš vším právem do duše volat: „plačte nad sebou — i nad svými dětmi!“

Než, marný a pozdní by byl pláč a nářek, tu musí ruka k dílu být přiložena, má-li být lépe na zemi; a proto volám a prosím i dnes: „zpět lidé můj, zpět ku Kristu!“ A sice nanejvýš potřebí jest, aby Kristus, Jeho duch, Jeho zákon uveden byl zase

I. v rodinu křesťanskou a

II. ve výchov dítek.

Pane Ježíši Kriste! Řiď slabý jazyk můj, by poznal lid tvůj, zvláště pak křesťanští manželé a rodičové, v čem dosud chybováno, by jednou tam na věčnosti nemuseli plakat nad sebou a dětmi svými!

Spomáhejtež nám Ježíš a Maria!

Díl I.

Když strom na sadě počne churavět a špatné přináší ovoce, pozná zkušený štěpař, že kořen jeho jest nakažen, poškozen.

Stromem takovým jest společnost lidská. Že pak na stromě tom za našich časů zvrhlé a špatné vyrůstá ovoce, důkaz to neklamný, že nakažen kořen jeho, a tím jest rodina.

Ano, nejmilejší! Věc to všeobecně uznaná a dokázaná, že hlavní pramen vši té zvrhlosti a pokleslosti lidské dlužno hledati v rodině; tu jest veliká chyba — a která? Že rodina pošinuta jest se základu svého, na němž spočívati má, že není tak spořádána, jak po vůli Boží spořádána býti má.

1. Neboť Bůh sám to byl, který tam v ráji první sňatek manželský Adama a Evy požehnal a tak první rodinu lidí na zemi založil, z níž roditi se a vycházeti měly děti jak údové království Božího zde na zemi. Velikou sice pohromu utrpěla rodina hříchem prvotním a následujícím na to pohanstvím; ale Ježíš Kristus přišed na zem znovu vzkřísil toto zřízení Boží a znovu posvětil rodinu povýšením manželství na svátost a svazek nerozlučitelný, aby rodičové ve svornosti a lásce sloužíce Bohu posvěcovali sebe a Bohu též odchovávali děti jim svěřené. — Ó jak velebný a posvátný to úkol lidské rodiny Bohem jí stanovený — a že také splnitelný, toho nám zřejmým důkazem svatá rodina tam v Nazaretě.

Jak šťastná rodina to byla, již tvořily ty svaté osoby: Ježíš, Josef a Maria! Nebeský mír a klid tu vládl ustavičně, svatá láska ozařovala jim dny života a tichá, ničádným zlozvukem nerušená svornost a spokojenost oslazovala jim žití jejich, a zaslechl-li

kolemjdoucí nějakého slova z domečku jejich, byla to modlitba aneb nábožné pění žalmů, jimiž práci svou denní posvěcovali. — Hle, moji drazí, tak má být rodina křesťanská dle úmyslu Božího spořádaná, tak má být zvedená!

2. Než, ohlédněmese, nejmilejší, dnes vůkol sebe po světě, a já se táži, kolik naleznete rodin takhle v Bohu spořádaných, šťastných a spokojených? — Nuže, mluvte sami! — Není-liž pravda, snadno by je člověk spočítal; ale za to, co tu za našich dnů rodin nespokojených, rozháraných a veskrz nešťastných! Rodin to, kde na místě lásky panuje nenávisť, na místě svornosti různice a sváry, na místě modlitby kletba a lání, na místě manželského ráje učiněné peklo. Zajisté, jeden z nejsmutnějších zjevů nové doby jest ten patrný rozklad rodiny. Všechny ty svazky rodinné, Bohem samým vštípené, jsou zviklány a přetrhány; manželství téměř za žádnou svátost se už nepokládá a proto dle libovůle ruší. Že muž vyžene od sebe tu, jíž věrnost do smrti přísahal a jiné se přidrží, že žena uteče od svého muže a s jiným v hříšném poměru žije, není nic řídkého, a nad to mnohé soudy mají plné ruce práce s rozvody manželskými . . . Toť věci, o jakých druhdy nebylo slýcháno!

3. Ale, odkud pro Bůh, odkud tento žalostný úpadek, odkud ta zkáza a bída v rodinách? Zaviňuje to snad chudoba a nedostatek? Ovšem nemá chudšas ustláno na růžích, a těžké trampoty a starosti doléhají naň zvláště,

je-li četrná rodina; avšak chudoba sama nečiní nikoho nešťastným, jako naopak zas bohatství samo nečiní již člověka šťastným. Či bylo kdy rodiny chudší, než byla svatá rodina v chlévě betlémském? A přece byla ta nejšťastnější. Nikoliv, ani chudoba, ani nemoc, ani neštěstí na statku, ba ani smrt některého člena rodiny nezavíhuje ten žalostný rozklad rodin křesťanských, ale to, že tu není Boha a bázně Boží!

a) Vždyť mnohé rodiny za dnů našich nejsou ani v Bohu a s Bohem založeny, t. j. již první základ rodiny položen bývá mnohdy bez Boha. A co jest ten první základ? Manželství, sňatek.

Říkávalo se jindy, že sňatky bývají v nebi uzavírány, ale nastojte. Kde a jak za dob našich? Ó vizte jen tu předcházející přípravu těch mladých lidiček k tomu tak důležitému kroku! Jak lehkomyslně a nerozvázně tu mnohdy jednáno! O nějakém uvážení všech důležitých okolností, o nějakém poradění se s Pánem Bohem, s dobrými a zkušenými lidmi nebývá tu někdy ani potuchy; ba často rad a výstrah moudrých rodičů nic nedbáno; neboť ne za rozumem, nýbrž za slepou vášní tu mnozí jdou, vašeň ta však brzy se vykouří a zanechá dlouhou žalost. U mnohých bývá to manželství poslední kapitolou dlouhého románu ponejvíce za zády rodičů zapředeného předčasnou známostí, v němžto hlavní úlohu hraje to pošetilé a svedené srdce, ba u mnohých za našich časů snížena ta sedmá svátost na pouhý obchod a výnosný kšeft, jehož jediným

cílem jsou peníze neb pohodlné bezstarostné živobytí, byť třeba stáří obou snoubenců byl rozdíl půl století obnášející.

A dále, vizte jakým způsobem teď mnozí snoubenci do stavu manželského vstupují. Na všecko tu pamatováno, na bohatou výbavu a vybrané šatstvo nevěsty, na příslušné šperky a potřebný nábytek, svatební hostinu atd., jen na Pána Boha, by sobě od Něho požehnání vyprosili, zapomenuto dočista! — Církev svatá sice přísně nařizuje, aby katoličtí snoubenci před sňatkem svatostí pokání, pokud možno životní zpovědi, se očistili z hříchů a s duší čistou do stavu nového vstoupili. Ale nastojte! Pro mnohé snoubence bývá právě den ten nešťastným a osudným pro celý život tím, že trojí svatokrádeží poskvrnění nastupují stav manželský; neboť vykonavše neplatnou zpověď, svátost Oltářní i svátost manželství nehodně přijali!

Jakého, pro Bůh, mohou se tací manželé pak nadíti štěstí a požehnání, když hněv Boží vznáší se nad jich hlavami a to snad po mnohá léta? Ovšem, pak naříkají mnozí nešťastní manželé, jaké prý to neštěstí Bůh na ně dopustil, ale nevzpomenou, že základ k manželství jejich položen byl bez Boha. O neklamte se, moji drazí, i zde platí slovo Páně: Nebude-li Hospodin stavěti domu, nadarmo pracují, kteří stavějí jej . . (Žl. 126, 1.)

Proto zajistě zcela moudře jednala ona ctnostná dívka, o které jsme nedávno četli (v „Kříži“ roč. 1898) následující skutečnou událost: Jsouc dcerou bohatého statkáře měla slaviti sňatek s mladým

advokátem. Nadešel den ustanovený k poslední přípravě, totiž k sv. zpovědi. Nevěsta ustrojivši se vybídla ženicha, aby šli společně k správě Boží. „Neboť“, pravila „máme-li spolu žíti až do smrti, musíme se spolu též modliti a proto budiž počátek učiněn dnes tím, že spolu přistoupíme k sv. zpovědi a Stolu Páně.“ — „Nuž budiž“, odvětil ženich, novomodní nevěrec, „já tě tam doprovodím, ale toho na mne nežádej, abych se zpovídal; považuji to za pouhou formalitu, bez níž to také půjde; mně opatří zpovědní lístek můj dobrý přítel v Praze.“ — „Tak?“ zvolala uražena dívka, „tož dobře tedy!“ a nechavši ženicha stát, odešla do svého pokojíka a napsala mu lístek tohoto obsahu: „Milý pane! Vaše slovo o sv. zpovědi, této nejdůležitější přípravě k sňatku, urazilo mne v nejsvětějších citech mých, zároveň pak odhalilo přede mnou Vaše smýšlení o našem náboženství a tím také hlubokou propast mezi mnou a Vámi. Poznala jsem, že se od sebe různíme v té nejsv. věci tak, že bychom nikdy spolu šťastni nebyli a proto na vždy — s Bohem!“ a bylo po svatbě — a o jedno nešťastné manželství méně.

b) Víte nyní nejmilejší, odkud tolik rodin nešťastných? Jsou často bez Boha založeny, ale i též bez Boha vedeny.

Jsou, bohudík, jsou ještě tu a tam rodiny křesťanské, pravé to svatyně Boží, v nichž Bůh s láskou a milostí svou přebývá, rodiny, kde náboženství první místo zaujímá, kde ctnost, kázeň a křesťanský mrav dosud panuje, jak to býti má;

ale v mnohých rodinách přežil křesťanství úplně vymizelo. Vstupte jen do jejich příbytků a vizte co tu spatříte, co tu slyšíte. O tu nespatriíte ani toho nejmenšího, co by prozrazovalo katolickou víru obyvatelů. Kam se poděl kříž, jenž mívával jindy první místo, kde je kropenka s vodou svěcenou, kde ty dědičné obrazy Matky Boží, anděla strážce a svatých patronů? Aj, místo kříže zaujímá parádní zrcadlo a místo obrazů svatých obrazy světské, mnohdy i neslušné, aneb nahé sochy a fotografie lidí všelijakých, kteří jsou všudy jinde, jen ne v nebi. I ptám se, kde jest tu víra? Kdyby obyvatelé byli proniknutí věrou, i příbytek jejich by o tom svědectví vydával; nebo, co člověk věří, to také zevně dí. Řekneš mi snad, že obrazy na stěně nedělají ještě víru v srdci; pravda, ale rovněž tak pravda jest, že v kterém domě není křesťanské známky, tam také nevládne žádné křesťanství v srdcích.

Dále, otevřte uši svých a naslouchejte, zda uslyšíte v rodinách těch nějakou modlitbu z rána, u stolu a u večer? — Přišlo nám do školy dítě šestileté, které se neumělo ani „Otče náš“ modlit, ba ani kříž udělat. Ptám se ho: co pak tě matka naučila doma se modlit? — Odpovědělo: ne; a co pak se u vás nemodlíváte ráno a na večer? Nemodlí se váš otec ani matka? — A odpověď zněla zase: ne — žádný! — Ano již nejsou nyní žádnou vzácností rodiny takové, kde po celý rok a po roce zase ani „Otčenášku“ se nepomodlí.

Však naslouchejte jen dále, o čem se v rodinách teď hovoří? O přátelé, celé dny a měsíce celé byste

mohli poslouchat a nezaslechnete ani poctivého slova o Pánu Bohu, o Ježíši Kristu, o příkázaních Božích, za to však tím častěji řeči proti Bohu a Církvi, úsměšky a úšklebky o kněžích a řádech posvátných; uslyšíte bohopusté rouhání, kletby a spílání, ano i nestoudné žerty a popěvky . . . A jaké tu řeči, stejného zrna i knihy a listy novinářské tu naleznete; nadarmo byste se teď sháněli v mnohé křesťanské rodině po sv. evangeliu, postille neb „Životě svatých“, které jindy v žádném domě křesťanském nescházely . . . Než, shánějte se jen dále po návštěvě služeb Božích v neděli a svátek, jak se na křesťany sluší a patří, tažte se dále po velkonoční zpovědi a sv. přijímání; to obyčejně počítá se, že jest jen pro školní děti, otce pak a matku od oddavek zpovědnice nespatriła. A shánějte se dále po křesťanských mravech a domácí kázni dítek, tažte se po lásce a věrnosti manželské rodičů, po svědomitém plnění těch povinností, jež stavem manželským na sebe byli vzali . . . a věru smutné a žalostné věci by vám tu přišly na jevo, nebo kde není Boha a bázně Boží v rodině, ó běda, tam otevřena dokořán brána vší nepravosti.

I táži se nejmilejší, lze nazvati takovýto život rodin křesťanským, t. j. spořádaným dle zásad Kristových? Nikoliv, ba ani ne pohanským, neboť i pohané měli víru svou a ctili své bůžky na určitých místech a v určité doby, ale oni „také křesťané“ novomodní od základu rodiny a celým životem Kristu a sv. víře se odcizili, odkřesťaněli a tím zvrátili ten hlavní pilíř rodinného štěstí a

blaha, které se pak řítí v ssutiny. Pak hledejte tam lásku a svornost, spokojenost, blahobyť a požehnání Boží! To všechno zmizelo, ulétlo, jako ulétá ptáče, jemuž strhli hnízdo. Odtud ten žalostný úpadek či rozklad rodiny! —

A proto volám dnes i k vám, manželé a rodičové křesťanští: ó zpět, zpět zase ku Kristu Ježíši! Kristus a Jeho zákon, Jeho víra a Jeho duch musí se zase vrátit do domů a rodin vašich! Ó vyhledejte jen opět ten pohozený kříž a zavěste jej zase na první místo příbytku svého, a vedle něho i svaté obrazy, neboť věřící křesťan i zevně rád vyznává víru svou. Zavěste i kropenku se svěcenou vodou na její místo, aby kněz, přijda do domu k nemocnému, nemusil ji teprve po domě hledat. Otevřte zase dům svůj milosti Boží, posvěcující domácí život společnou modlitbou z rána a u večer, před a po jídle, jak bývalo u předků našich. Modlitbě nechť napomáhá čtení knih a listů náboženských, pryč z domu a z rodin s tiskem nevěreckým a nemravným, tímto koukolem ďábelským! Přilněte zase celým srdcem k Církvi svaté a plňte věrně její přikázání především v tom, co se týká povinných služeb Božích, postu a každoroční správy Boží v čas velkonoční. Pak zaveďte zase náboženství do domu svého a Bůh bude s vámi, pak splní se, co praví vaše „domácí požehnání“: kde víra, tam láska, tam Bůh; kde Bůh, tam blahá spokojenost. —

Než, na tom by nebylo dost, Kristus a zákon Jeho musí být uveden i ve výchov dítek, o tom

Díl II.

Málokterý den bude v dějinách Rakouské říše zaznamenán tak černým písmem, jako — neblahé paměti — den 10. září 1898. Národové rakouští chystali se právě oslaviti neobyčejně řídké jubileum padesátiletého slavného panování milovaného mocnáře svého, Františka Josefa I. Již, již se blížil toužebně od celé země očekávaný den, již uvíjely se věnce a konaly všudy přípravy k velikolepé oslavě jeho, když tu jako blesk z jasna nebe rozlétla se světem ohromující zvěst o náhlém a nad míru žalostném skonu vznešené císařovny rakouské Alžběty. Které oko nezalilo se tu slzou upřímné bolesti nad neskonalým tím neštěstím? Než, z tisíce-
rého nářku ozýval se tu jeden hlas úžasu, kdo, kdo že je původce děsného toho zločinu, ozýval se jeden výkřik hněvu a rozhořčení: Proč klesla vznešená paní pod rukou vraha? V čem mu ublížila, v čem mu překážela? Ó, kdo zplodil takového, netvora, lotra takové zvrhlosti a nelidskosti, jenž vrhá se na ubohou oběť, která mu v nejmenším neublížila? A odpověď zněla: Spatná matka, špatné vychování! Luccheni sám vyznal, že v třináctém roce svého věku byl úplný nevěroc a anarchista!

1. Nejmilejší! Dnes rozjímalí jsme, kterak Pán Ježíš tehda na své cestě křížové pravil s trpkou výčitkou plačícím ženám: „Neplačtež nade mnou, ale plačte samy nad sebou — a nad svými syny!“ — ale Ty náš předobrá Spasiteli, co bys teprve říkal, kdybys dnes viděl tu nynější

mládež, křesťanské to děti rodičů křesťanských! Ó co bys tu sám zaplakal a trpce zahořekoval nad nimi. O to nejsou už duše nevinné a čisté, radost andělů strážných, potěšení rodičů a naděje vlasti, nýbrž to jsou nyní s veliké části tvorové nešťastní, kteří dávno již šatu nevinnosti pozbyli a předčasně uzráli k všelikému hříchu a nepravosti, ku lži, krádeži, karbanu, loupeži a nemravnosti. Tvorové nešťastní, již stávají se hanbou rodičů, metlou obcí a postrachem celé společnosti lidské, tvorové zvrhlí, již nemají ani špetku úcty k autoritě, k zákonům, jimiž proto rok od roku více se plní soudy a žaláře, trestnice a káznice, jak nám dokazují cifry, neúprosní to svědkové: Na př. již r. 1888 bylo jen ve Vlaších 28.735 nedospělých dětí soudně trestáno pro krádež, loupež a vraždu! A co více! Nečteme za našich dnů i o samovraždách dětí? Slyšte! Dne 14. července m. r. psaly noviny o desítiletém synku knihvedoucího ve Vídni, který se hašteřil se svou sestrou, nedbaje kárání své matky. Když pak mu tato pohrozila, že to vše poví otci, až se večer z práce vrátí, utekl hoch a skryl se v záchodu. Když pak otec přišel a matka mu vyprávěla o neposlušnosti synkově, skočil tento s okna záchodu, s výše 2 poschodí do hloubi, kdež zůstal s roztříštěnými údy mrtev ležeti. — Bývala sice mládež vždy bujná a k výstřednostem nakloněná, ale nebyla zkažená, znemravnělá a bezuzdná; dnes však v celém světě jeví se ten přezalostný, naše „století osvěty“ zahanbující úkaz, že přes všecku tu učenost, která se dětem do hlavy vpravuje,

vzrůstá každým rokem mravní zvrhlost a zločinnost mládeže měrou úžasnou, tak že každému lpí na rtech otázka: kam to s námi přijde, a co bude z té nynější mládeže, až doroste? —

2. A kde, kde že hlavní příčina smutného toho úkazu? — Ovšem mnoho pokazí na dětech svět a špatná společnost, ale víte, moji drazí, na koho naříkají sami ti mladí zločinci? — Roku 1879. byl v jednom městě v Německu souzen a k smrti odsouzen mladý vrah. Když vynešen byl nad ním rozsudek, vyskočil a hoře hněvem zvolal k soudcům: „Co mne odsuzujete? Můj otec jest to, který vlastně smrt zasluhuje; on, když přišel jsem ze školy, v mé přítomnosti dělal si z katechismu úšklebky, on před námi, svými dětmi, tropil nejhrubší žerty a sprosté posměchy z náboženství, Církve a jejích svátostí; on kdyby mne byl lépe vychoval, nestál bych dnes na tomto místě!“ — Jiný zase odsouzený zločinec právě tak žaloval veřejně na špatnou matku svou. —

A vpravdě, přátelé, to jest věc, v které se nyní hrozně chybuje, výchov dítek již z domova; ano i v tom se velmi odchýlili rodičové od Krista a Jeho zákona, a běda! Co zde jednou zanedbáno aneb pokaženo, nenapraví vícekrát ani škola, i kdyby tu učil nejslavnější Komenský, nenahradí ani Církev, i kdyby tu kázal kněz výmluvný jak sv. Jan Zlatoústý!

A v čem že leží ta hlavní chyba a vina rodičův?

Uvaž jen otče, matko, kým jest to dítě tvé, jež Bůh ti dal. Není pouze synem přírody, ale

podle učení Kristova jest obrazem, ba dítkem Božím, stvořeno a určeno pro spojení s Bohem, t. j. pro věčnou blaženost tam v nebesích. Čisté a nevinné, na křtu svatém posvěcené svěřil vám je Bůh, abyste je k Němu vedli. A to rodičové jest vaše nejhlavnější, nejsvětější povinnost! Následovně celé to vychovávání dítek nemá být nic jiného, než stálé jich vedení k Bohu, k ctnosti a svatosti, aby jednou dospěli k blaženému spojení s Bohem. Tak výslovně přikazuje vám Kristus řka: „Nechtež maličkých přijíti ke mně a nebraňte jim! . . .“ (Luk. 18. 16.) I ve výchově dítek tedy platí a má vždy platit slovo Spasitele našeho: „Hledejte nejprv království Boží a spravedlnosti jeho!“ (Luk. 12, 31) jinými slovy: v celém odchovávání dítek musí být náboženství za první a hlavní věc považováno a dítě od rodičů vštěpováno vyučováním, modlitbou, ale hlavně dobrým příkladem, dle starého a osvědčeného pravidla: Slova hýbají, příkladové táhnou.

To dobře pochopily ty svaté matky Blanka, Ludmila a zvláště matka svatého Iva. Sotva poněkud procitl rozum tohoto dítěte, již mu říkala zbožná máti: „Ivo, ty musíš svatým být!“ a to malé robě zapamatovalo si slovo matčino a kudy chodilo, říkalo si: „Ivo musí svatým býti!“ A hle, že záhy veden byl Ivo k Bohu, stal se skutečně také svatým.

3. Ale ohlédněme se, nejmilejší, za našich dnů kolem sebe, nahlédněme do rodin boháčův a chudých, panův i dělníkův a vizme, jak to po většině s výchovou dítek jejich vypadá!? Táži se,

jest to nynější vychovávání dítek také stálým vedením jich k Bohu? — Ach, nastojte. Veškera ta novomódní výchova mládeže jest jak v zásadách, tak v způsobě a prostředcích pravým toho opakem, ba jest, můžeme směle říci bez Boha, neboť od počátku až do konce považuje se tu náboženství za věc vedlejší, za věc poslední, ba docela zbytečnou a celé vychovávání — vyjma několik hodin ve škole — jest věnováno jen pro ten svět a jeho požadavky a požitky.

Jděte jen moji drazí a přesvědčíte se. První starostí a nejhlavnější nynějších rodičů bývá, aby bylo dítě zdravé, sličné tváře, lepé postavy, slušného chování a ušlechtilých pohybů. Proto se musí záhy všemu možnému učit: číst, psát, kreslit a vyšívát, deklamovat, zpívat a hrát, tančit, bruslit, plovat a jinému umění světskému; ale kdybys se ho otázel, kolik jest Pánů Bohů, kdo jest Kristus a kdo Panna Maria, tu ubožátko oněmí, ba mnohdy ani ten kříž neumí udělat. — Jistému knězi přihodilo se následující: Potkav na ulici šestileté vyšnořené a uhlazené děvčátko z lepší rodiny, tázal se: „Zdali pak už něco umíš?“ — „Umím“, zněla odpověď. — „A co pak umíš?“, zkoumá kněz dítě, „umíš říkat desatero Boží přikázání?“ — „To ne“, odvětilo dítě. — „Umíš se tedy modlit Věřím v Boha?“ — „To také ne!“ — „Umíš tedy Otče náš a Zdravas Maria?“ — „Také ne.“ — „A co pak tedy umíš“, táže se kněz a odpověď dítky zněla: „Tančit polku!“ — Ejhle, tak vypadá moderní výchov!

Ano, sotva se děti na nohy postaví, vizte jen, kam bývají rodiči voděni? Záhy do divadel a cirkusů, na výlety, slavnosti a veřejné zábavy světské; ale do chrámu Páně, na mši svatou, na kázání ani jich rodiče nevedou ani neposílají, na to prý mají ještě dost času! — A vizte dál, jaké řeči slýchají děti v mnohých rodinách od svého nejútlejšího mládí. Co si před nimi dovolí mluvit otec, služka, čeleď! Klamná a falešná jest mluva jejich, že dítě tomu nerozumí; nerozumí-li hned, podrží zatím v paměti a v brzku to pochopí. A jaké že knihy a časopisy se dostávají nyní nedospělým dětem do rukou! Knihy, v kterých lží a báhorkou nazýváno to, co ve škole o Bohu slyšely! Přidejte k tomu ještě špatné příklady, jež vídají na vlastních rodičích, chase a jiných služebných v domě a já se táži, jest to vše vedení dítek k Bohu?

A na konec vizte ještě, jak špatně to vypadá s domácí kázní v tak mnohých rodinách. Co se teď již dovoluje dětem nedospělým, jak nedbale jsou od rodičů hlídány a střeženy! Ovšem, v mnohých rodinách stará se otec i matka o různé spolky a jednoty, otec jest snad předsedou, výborem neb jednatelem ve spolku tom, matka pak předsedkyní, jednatelkou společnosti jiné, ale na společnost pro ně nejdůležitější, svou rodinu, kde Bůh sám je učinil předsedy a jednatele, často zapomínají. Jest už večer, jest noc a děti zanechány samy sobě bez dohledu, takže ani otec, ani matka neví, kde se syn neb dcera toulá. — Roku 1896 byla na jednom pražském předměstí v noci nalezena mrtvola dospělé

dívky. Jelikož nemohlo být zjištěno, co to as za děvče, oznámila stráž policejní vyhláškou, aby se na úřadě přihlásila ta matka, jejíž dcera té noci nepřišla domů a dosud se nevrátila. A nastojte, ne jedna, ale dvacet matek se na úřadě přihlásilo! —

Než, dosti již o této smutné kapitole. Rcete sami, moji drazí, lze takovéto „vychovávání“ nazvati křesťanským, t. j. podle vůle a zásad Kristových řízeným? Nikoliv! Neboť vyjma některou tu hodinu náboženského vyučování ve škole, jest náboženství z výchovu mládeže téměř úplně vyloučeno a to jest zajisté hrozný, do nebe volající hřích! Rodičové odcizili Bohu prve sebe a témuž Bohu odcizují od útlého mládí i dítky své! A pak se tažte lidé, odkud ta zvrhlá a zpustlá, ta bezuzdná neznabožská mládež, před níž se všechno chvěje!

Ve Francii, jak noviny tehda psaly, konalo se v červenci r. 1899 porotní řízení, které příšerné světlo vrhá na nynější společenské poměry a zvláště na výchov dítek. Na lavici obžalovaných seděl bledý osmnáctiletý mladík Sandote, který úkladně zavraždil stařenu Rosinu Menie a oloupil o 1 frank (asi 41 kr.). „Byl byste ji zavraždil, kdybyste byl věděl, že má jen jeden frank?“ tázal se ho soudce a obžalovaný cynicky odpověděl: „Proč ne, frank mi nad život!“ — „Vidíte zde Ukřižovaného?“ zvolal soudce, „víte, čím to obraz?“ — „Nevím, vidím jej poprvé“, odvětil chladně vrah a celým shromážděním zašuměl úžas děsný nad takovou zpustlostí. Ó jaké to měl rodiče, jakou to měl matku,

že mu nikdo neřekl ničeho o Bohu, ničeho o Jeho přikázání „Nezabiješ.“ Ano, takové a ne jiné musí nésti ovoce beznáboženský výchov dítek!

Nuž přátelé, neplatí tedy i dnes mnohým rodičům vším právem to přísné slovo Ježíšovo : „Plačte nad svými dětmi, plačte sami nad sebou!“ ?

A proto obracím se dnes k vám otcové a matky a volám prosebně: Z p ě t, z p ě t k u Kristu u výchově dítek vašich! Neklamte se. Učení Kristovo musí být základem celého vychování jejich, neboť náboženství křesťanské jedině stanoví pravidla bohumilé víry i mravnosti a má též prostředky k posvěcení duše.

I prosím tedy a zapřísahám vás, buďte pamětlivi této své nejsvětější povinnosti vésti své dítky k Bohu! Tvé dítě, otče, matko, stvořil si Bůh pro sebe, Jemu náleží, k Němu je veď; duše jeho nesmrtelná a krví Kristovou vykoupená určena jest pro nebe, pro nebe ji tedy vychovávej! — O buďtež rodičové pamětlivi té hrozné zodpovědnosti, která vás na soudu Božím očekává, až požádá Bůh dítky z rukou vašich, abyste Mu je vrátili tak čisté a nevinné, jak vám je po křtu sv. svěřil. Co platno potom, jestli jste jim na světě opatřili všechno, umění, vzdělání, bohatství, výnosné úřady a t. p., ale o duši jejich se nepostarali! Ó jak trpce vyčítati vám budou synové a dcery vaše, budou-li vaší vinou na věky ztraceny . . .

Nuže, zpět ku Kristu! Postavte zas rodinu na základ náboženský, dejte dětem vychování kře-

stanské a ten strom společnosti lidské zase omládne a vydá ovoce dobré.

Za to Tě prosíme Ukřižovaný Spasiteli náš, osvět lid svůj, ať prohlédne a pochopí, že Ty's ten kámen úhelný, na němž založeny musí býti i život rodinný i výchov mládeže. O nechť se tedy vrátí manželé a rodičové k Tobě a zákonu Tvému, nechť sami hohabojně živi jsouce i děti své v bázni Boží vedou, aby jedenkrát ani nad sebou ani nad svými syny nemuseli hořekovat, ale zde i na věčnosti společně se radovali v Bohu. Amen.

VI.

»Onť jest oběť za hříchy naše a netoliko za naše, ale celého světa.«

I. Jan, 2, 2.

Úvod.

Ještě jednou zaletme, rozmilí v Kristu, duchem kajícím do Jerusalema a ještě jeden obraz z Umučení Páně učiňme předmětem dnešního rozjímání svého.

S velikou námahou, s napjetím posledních sil dovlekl Spasitel náš těžké břemeno kříže konečně na horu za městem, která slula Golgotha, což znamená tolik, jako „místo lebek“, neboť to bylo místo popravní, kde těla odsouzencův bývala zahrabána, Římané nazývali místo to Kalvarie. Bylo právě o poledni, kdy zář sluneční dosahuje nej-

vyššího stupně, a celý pahrbek hemžil se zástupy lidu, jež sem zvědavost byla přivábila. Sotva že stanul božský Trpitel na místě, tu sňat s beder Jeho kříž, a položen na zemi; tu s chvatem a nelidským násilím strhán šat s těla Jeho, tak že znovu z otevřených ran v tisícerych praménkách krev se vyřinula a po svatých údech stékala, — a již necitelně uvržen od katanův na dřevo kříže, a již zaznívají v hrobové ticho těžké rány kladiva, zvěstující, že katané hrubými hřeby přibíjejí svaté údy Ježíšovy. Ohlas ran těch sahá až do nebe, sahá i do pekel, ale nejbolestněji do srdce Matky Boží!

Konečně vztyčen kříž vzhůru a zadělán do země. Blah. Kateřina Emerichová připomíná tu, jak hrozný a zároveň bolestný pohled to byl, když mezi samým potupným křikem katanův, fariseův a mnohých lidí kříž do výše se vznášel. Nej-světější hlasy na zemi: kvílící hlas Matky, přítele Jana a všech čistého srdce pozdravili na kříž povýšené, věčné, tělem učiněné Slovo, a všechny ruce milujících vztahovaly se úzkostlivě k Němu, jakoby pomoci chtěly, když Svatý všech svatých na kříži přibít, v rukou zuřivých hříšníků se kolísal, jakmile však zapadl kříž do jámy, nastalo hluboké ticho, přerušované jen zvukem mnohých trub a rohů, jenž ode chrámu sem zazníval, zvěstuje lidu, že právě zabíjí se beránek velkonoční. —

Tu pní Kristus Ježíš na svém bolestném lůžku mezi nebem a zemí, vydán úpalu slunce, jakž byl sám předpověděl, řka: „jako Mojžíš povýšil hada na poušti, tak musí povýšen býti Syn člověka.“

(Jan 3, 14.) — Avšak bolesti Jeho prodlužují se a trvají ještě tři dlouhé a trapné hodiny. Konečně nasycen mukami, zasypán posměchem a rouháním nepřátel, s posledním povzdechem: „Otče, v ruce Tvé poroučím ducha svého!“ (Luk. 23, 46), nakloniv hlavu vypustil duši svou. —

Tak dokonána oběť, na niž svět čtyři tisíce let čekal, „oběť za hříchy naše, a netoliko za naše, ale celého světa.“ — Jan miláček a svaté ženy klesají na kolena a padají k zemi na tvář svou. I Matka bolestná hynouc hořem vztahuje rámě k Synáčku svému, a překonána mdlobou klesá též k zemi.

A co činí ostatní lid kolem kříže? — Svatý evangelista Lukáš odpovídá nám krátkým ale trpkým slovem: „i stál lid, dívá se.“ (Luk. 23, 35.) — Nejmilejší! Pozorujte jen, jaká v tom slovu vyznačena tupá lhostejnost, ba nelidská bezcitnost, která žádného podílu nebere na krvavém tom divadle, ni žádného hnutí nejeví tu, kde všechno vůkol ustrnutím se hýbe: „lid stál, dívá se!“ — Slunce na nebi zakrývá rouškou tvář svou, všecka příroda halí se rouchem bolu a smutku, hrozíc se spáchané bohovraždy; jen lid židovský tu stojí bez citu a dívá se! Sama země se třese a chví v útrokách svých, jevíc hrůzu a opovržení nad zločinem vykonaným — jen lid tu stojí bez pohnutí a dívá se! I chrám jerusalemský trhá nevolí a zděšením oponu svou, ano i skály odvěké pukají, jen to srdce lidské tvrdší nad kámen se nepohne a žádného bolu necítí: — „lid stál, dívá se!“

Ó běda těmto divákům, kteří tak chladně, tak lhostejně k Ukřižování Kristovu přihlíželi! — Ó že nepřistoupili s věrou ku kříži, aby účastni byli zásluh Jeho! Stáli pod křížem, ale netečně a netečnost ta byla příčinou záhuby jejich; a ta hora Kalvarská svědčiti bude jednou na soudu proti nim, že mohli se spasiti, ale nechtěli, nedbali! — Kdo by tu nežasl nad takovou tvrdostí a zaslepeností srdcí lidských!? —

Než, co se hrozíte, moji drazí, a co divíte se tomu lidu na hoře Kalvarii? Týž obraz jako tam, můžeme a bohužel musíme vídat co den před očima svýma podnes. Vizte jen! Totéž posvátné divadlo, jaké tam na Kalvarii dnes v duchu jsme patřili, koná a opakuje se v katolickém chrámě zde na oltáři. I zde obětuje se tajuplným způsobem a umírá za nás týž Kristus Ježíš v nejdražší oběti mše svaté. Tentýž Spasitel, co na kříži, i zde na oltáři! Tak nás učí svatá víra naše. A nastojte, co vidíme? Nynější křesťané podobají se na vlas onomu zástupu židovskému a o nic lépe se nechovají dnes k oběti Kristově, než se choval ten nevěřící, bezcitný lid tam na Kalvarii. I dnes můžeme právem říci v tom ohledu o veliké části křesťanů: „stojí tu a dívají se“, t. j. jsou lhostejni k svému Ježíši, za ně se obětujícímu, za nic si nevážší mše svaté, kterou se nám zásluhy Kristovy přivlastňují, beze všech příčin ji zanedbávají, ano i v den nedělní a sváteční opomíjejí; a to nejmilejší jest též hroznou vadou, kterou se nynější pokolení velice od Krista Pána odchýlilo

a Jemu odcizilo. Ano, toto zúmyslné, bezdůvodné zanedbávání mše svaté, ba řeknu přímo pohrdání nejdražší obětí tou, jak se nyní u mnohých jeví, jest těžkou urážkou Boha na nebi — a můžeme směle říci — i jedním z hlavních pramenů mravní a socialní bídy, do níž hloub a hlouběji klesá nynější pokolení lidské; a nebude lépe lidstvu na zemi potud, pokud i v této věci nestane se náprava, pokud nepochopí lid křesťanský velikou cenu mše svaté a nebude si jí náležitě vážit a horlivě se jí účastňovat, jak bývalo u otců našich.

A proto volám i tuto: zpět, lide křesťanský, zpět ku Kristu Ježíši, vrať se zase k oltářům, vrať se k nejdražší oběti mše svaté, zvláště v zasvěcený den Páně, k tomu cíli poslyš a uvaž se mnou:

I. čím jest nám mše svatá a

II. jak smutné jsou následky zanedbávání jí.

Ó neposkvrněný Beránku Boží, za nás obětovaný! Cítím příliš dobře, jak nehoden a nedostatečný jsem, bych důstojně o oběti Tvé mluvit mohl, k čemuž ani jazykové Cherubínů nepostačují; a proto tím vroucněji dnes prosím: pomoz, osvětíš nás milostí svou!

Ó stůjtež zase při nás Ježíš a Maria!

Díl I.

1. Za oněch smutných dob, kdy v Anglii katolická víra byla krutě pronásledována, byly

mimo jiné tresty vysoké pokuty ukládány za každé sůčastněnī se při bohoslužbě katolické a zvláště za slyšenī mše svatē. I stalo se, že jistý horlivý katolík byl odsouzen k pokutě pěti set dukátů ve zlatě za to, že se odvážil slyšeti jednu mši svatou. Bohat jsa, šel a vyhledal ty nejkrásnější portugalské dukáty, na nichž vyražen byl kříž a vyplatil jimi ochotně vyměřenou mu pokutu. Soudcové protestantští divili se mu, tázajíce se, proč že tak krásné peníze přináší? Ale on odpověděl: „Pokládal bych si to za hřích, dátí špatné peníze za tu nesmírnu milost, že jsem se mohl jedné mše svatē sůčastnit a svému Spasiteli ve velebné Svátosti se poklonit.“ —

Nejmilejší, co tomu říkáte? Jak se časy mění. Za našich dnů hnedle již tak daleko to přišlo, že by katolíci naopak požadovali již plat za to, by na mši sv. šli. Nenít aspoň nic řídkého slyšeti otázku: „A co tam v kostele dostaneš?“ „Co ti tam ti kněží dají?“

Odkud žalostný ten úkaz? Většinou z úžasné nevědomosti náboženské, která v lidu křesťanském a to i tak zv. „vzdělaném“ se nyní vzmáhá. Naši křesťané katoličtí nemají ani pojmu o tom, co mše sv. jest, nemají ani zdání o tom, co to tam kněz vlastně na oltáři koná. Jak by jinak možné bylo čísti na př. od Ebersa o „večerní mši“ v kostele? Jak by jinak možné bylo to odcházení věřících z kostela od poloviny mše svatē? Jak hrubá to nevědomost, avšak nevědomost zaviněná, neomluvitelná, nebo mohou-li celé hodiny a dny trávití čtením ničemných a většinou oplzlých

knih, proč by si nemohli přečísti jednou výklad nejdůležitější věci katolické, totiž mše svaté?

2. A zdaliž pak vy, drazí v Kristu, víte dobře, co jest naše mše svatá? Odpovíte mi: Jest to oběť. — Ano, ale jaká oběť? Slyšte:

Co svět světem stojí, nebylo žádného náboženství bez obětí. Ano člověk již od počátku pocítoval toho potřebu Bohu z těch věcí, jež od Něho obdržel, přinášeti dary na uznání Jeho nejvyšší moci a vlády na zemi a na důkaz své poddanosti a vděčnosti k Němu. Tak činil již Abel, syn Adamův, tak činili Noe, Abraham a j. Ano, v Starém Zákoně Bůh sám skrze Mojžíše výslovně si zákony ustanovil, kdy a jaké oběti konati se měly. — Než, tyto oběti různých zvířat a jiných tvorů byly, jako celý Starý Zákon, toliko předobrazy a nástinu oné jediné pravé oběti Nového Zákona, kterou Ježíš Kristus na kříži vykonal, kde umřel jako Beránek Boží, jenž snímá hříchy světa, t. j. touto krvavou obětí teprv byl svět vykoupen a s Bohem smířen.

Než, Kristus Pán zemřel jen jednou a to před 19 věky; a přece také za nás a za všechna budoucí pokolení. I nastává tu otázka: kterak máme my nyní žijící a všichni budoucí ovoce této Jeho oběti býti účastni? — Ó jak nevystihlé jest milosrdenství Boží, jak neskonalá moudrost Jeho! K tomu cíli právě ustanovil náš božský Spasitel při poslední své večeři oběť nekrvavou, t. j. proměniv chléb v tělo své a víno ve svou krev, tak sebe sama

pod způsoby chleba a vína svému Otci nebeskému obětoval a apoštolům svým výslovně přikázal: „to čiňte na mou památku“ (Mat. 26, 28), t. j. co jsem nyní před očima vašimi konal, konejte i vy; a tak se také konalo v Církvi po všechny věky a koná se podnes při mši svaté.

Z toho tedy plyne, že mše sv. je co do podstaty tatáž oběť, jako na kříži, jak dí sv. Řehoř Nissenský: „On zabíjí sebe samého za nás, (neviditelně), jest kněz a spolu onen Beránek Boží, jenž snímá hříchy světa.“ — Rozdíl mezi mší sv. a obětí na kříži jest jen co do způsobu oběti, že na kříži vykonána způsobem krvavým a bolestnou smrtí, při mši sv. pak způsobem nekrvavým, tak že tu Kristus Pán ani netrpí ani neumírá. Oběti tedy na kříži bylo spasení všemu lidstvu zaslouženo, mši svatou pak se jednotlivci přivlastňuje.

Ó synové lidští, chápete nyní ten neocenitelný poklad mše svaté, jejž ani nebe ani země vyvážiti nemůže? Chápete, že není a nemůže být na světě ničeho dražšího, světějšího, Bohu milejšího nad oběť tuto? — „Toť ta čistá oběť, praví sněm Tridentský (Sess. 22), kteráž nijakou nehodností neb nešlechterností obětujících nemůže poskvrněna býti; o kteréž předpověděl Bůh skrze Malachiáše proroka (1, 11), že jménu jeho, které veliké bude v národech od východu slunce až na západ, na každém místě obětována bude oběť čistá“; — o níž píše svatý František Saleský: „Nejsvětější mešní oběť jest zajisté středem křesťanského náboženství, duší našich pobožností, sluncem všech duchovních cvičení, ne-

výslovným tajemstvím Božím a bezednou studnicí lásky Boží.“ —

3. Nuže, milý křesťane, chápeš již poněkud, co tam kněz na oltáři koná? Poznáváš, co máme na mši svaté? Poslyš!

a) Dílo našeho vykoupení, útrpení a smrt našeho Ježíše se nám tu připomíná a opakuje, proto nemůžeš lépe uctiti Umučení Páně, jako nábožným slyšením mše sv., nebo jsi-li této přítomen, jest to nejinak, než jakobys tam na Kalvarii pod křížem stál.

b) V oběti mše sv. ale nabízí Kristus Ježíš všemu lidstvu nesmírný poklad svých zásluh k uplacení dluhů Bohu povinných a k ulevení bídy jejich. — Vy tážete se snad, jaké že dluhy jsme povinni Bohu spláceti? Především dlužni jsme Mu povinnou čest a chválu. — Než, rcete, co můžeme my ubozí tvorové podati Jemu k chvále Jeho Velikosti důstojné? Kdybychom i snesli poklady světa celého a kdybychom vyzvali všechny kůry andělů a svatých, by s námi poctu vzdali, nestačí to vše ku chvále Bohu přiměřené, té se Jemu dostává jen mši svatou, neboť Bůh svrchovaný jen opět Bohem může dostatečně poctěn býti. — My dluhujeme Otci nebeskému dále díky povinné a přiměřené za nesčíslné dary, za nesmírné milosti na těle i na duši, jichž se nám dostalo od kolébky až do dnešního dne. Ó rcete, čím, čím na světě můžeme Bohu tento dluh splatiti? Jedině mši svatou! — Neboť všechny modlitby, ctnosti a kajicné skutky svatých na nebi i dobrých lidí na zemi, by se Mu nelíbily tolik,

jako se Mu líbí jedna mše sv., v kteréž Mu v dar a oběť přinášíme jednorozeného Syna Jeho Krista Ježíše!

c) A co teprv říci mám o prosbách našich k Bohu nebeskému? Nejmilejší! Vizte, co potřeb duchovních a tělesných nás tíží, co křížů a úzkostí na nás doléhá! Sklíčen a stísněn bídou pozemskou, vrhá se tu člověk na kolena, spínaje ruce k nebesům o smilování. Než, ubohý synu lidský, co zmůže tvá modlitba před trůnem Božím, modlitba hříchy stížená? Jak můžeš se osměliti prositi o nové milosti Toho, jemuž jsi za vše dobré splácel nevďekem, a jehož darů jsi k urážkám zneužíval? — Než, neztrácej mysl, duše má! Máš mši sv. a zde na oltáři sám Kristus Ježíš, jakožto prostředník náš u Otce nebeského za nás prosí, naše nedostatečné modlitby svými zásluhami podporuje a to zajisté vydá více, než kdyby všickni svatí a světice Boží i s nejbl. Marií Pannou za nás prosili a orodovali. Proto dobře dí sv. František Saleský: „Čas mše sv. nejpríhodnější jest k modlitbě; nebo modlitba spojená se mší svatou má nevypsitelnou moc u Boha!“

d) Ale, čeho nám všem jest ještě více potřebí? Ruku na srdce, nejmilejší v Kristu! Kdo, kdo z nás jest bez hříchu? — A víš milý křesťane, co jest jeden hřích smrtelný před Bohem? O to nevíš, to si nemůžeš ani představit, ale věz, co ti povím: Všechny ctnosti spravedlivých, všechno pokání kajicníků, všechna krev mučovníků i se zásluhami blah. Rodičky Boží, nejsou s to, by jen jediný smrtelný hřích tvůj vyvážily na váze spra-

vedlnosti Boží a zaň Bohu zadostučinily; poněvadž vina nesmírná vyžaduje zase nesmírnou náhradu. Kde však naleznem takovou cenu výkupnou? Kdo sejme s nás tolik hříchů? — Portugalský admirál Alfons Albuquerque plavil se jedenkrát s vojskem po moři. Na širém oceánu strhla se děsná bouře. Rozzuřené vlny zmítaly lodí jako míčem brzy do výše brzy zase v propasti vod. Smrtelný strach zmocnil se všech na lodi; již, již se loučili se světem, neboť viděli, že není již žádné pomoci, že je čeká chladný hrob ve vlnách. Tu v úzkosti největší uchopil admirál malé dítě, které se na palubě nalezalo a pozdvihnuv je do výše, volal k nebi: „Spravedlivý Bože, my všickni jsme hříšníci a zasluhujeme trestu, ale dítě to jest nevinno, pro jeho nevinnou duši smiluj se nad námi!“ — A hle, čisté srdéčko nevinného dítěte pohnulo milosrdenstvím a usmířilo hněv Boží; bouře ustala, moře ztichlo a plavci byli zachráněni. — Tak nejmilejší i tuto na oltáři obětuje se jednorozený Syn Boží, Beránek bez poskvrny, Otci nebeskému za hříchy naše; zde teče jeho nevinná krev, která tam na Kalvarii za spásu lidskou byla vylita, jejíž krůpěj jediná stačí na vykoupení celého světa; odtud volá, jak ondy s kříže: „Otče, odpusť jim!“ A hlas tento, zda může oslyšeti Otec, jenž sám byl vyznal: „Tento jest Syn můj milý, v němž jsem si dobře zalíbil!“ (Mat. 17, 5.)

e) Jakou moc usmiřovací má mše sv. tam v nebesích, toho důkazem patrným jest ten náš bídný, hříšný svět. Komu má děkovat za

to, že podnes stojí, že již dávno nepohltila ho propast záhuby zasloužené? Vizte jen přátelé, že počet hříšníků, nevěrců, rouhačův a bezbožníků vůbec daleko převyšuje počet spravedlivých; vizte, co jen za nynějších časů hříchův, ohavností, neřestí a zločinů co den, co chvíli stoupá jako černá mračna kouře k nebesům, vyzývající přímo Boha ku pomstě! A kdo, kdo jest to, jenž zadržuje metlu spravedlivého hněvu Božího, nad námi již již se vznášející? Kdo chrání svět, že nevzal za své, jako na př. potopou v Starém Zákoně? Mše svatá jest to hlavně, v níž ustavičně Ježíš Kristus prosí za odpuštění! — A v týž den, kdy Antikrist zničí mši svatou na zemi, sřítí se v niveč ten hříšný svět. —

f) Jsem již u konce? O nikoliv, moji drazí! Do večera bych mohl vykládat o tom, čím nám jest mše svatá, jakých milostí v ní nabýváme, a jakého požehnání a pomoci ve všelikých potřebách v ní docházíme. Říkával sv. Filip Nerejský: „Na celý den jest posílněn, kdo z rána při mši svaté tak blízko dlel u Ježíše!“ — Nikoliv, nelze mi v té malé chvíli všechno vám vyjádřit, ale čtěte sami knížku: „Výklad mše svaté“ od Kochema, žasnouti a zároveň litovati budete toho, že jsme dříve nevěděli, co tu psáno na př. na straně 336.: „Nic není člověku užitečnějšího, nic ubohým duším v očistci prospěšnějšího a nic ku dosažení pokladů milostí Božích vydatnějšího nad oběť mše svaté.“

4. A teď rcete mi, duše křestanské, jak pochopiti mám tu nešťastnou z a s l e p e n o s t tak

mnohých křesťanů, jak vysvětliti si mám tu do nebe volající netečnost jejich, která tímto nejdražším pokladem na světě tak pohrdá? Má sice velikou vinu na tom zmíněná již nevědomost náboženská, ale neklamu se zajisté, díím-li, že v tom také vliv ďábelský! Ten znaje dobře nesmírnou cenu a moc oběti mše svaté a nevýslovné účinky její pro spásu lidstva již od počátku proti ní brojil a nepřátely Kristovy štvál; a skutečně se mu také podařilo, že celé země skrze kacíře a odpadlíky o ni oloupil, kteří úplně mši svatou zavrhlí, jako protestanté a nejnovější sektáři „reformovaní evandělíci“ a j. Kde toho však prozřetelnost Boží ještě nedopustila, tam snaží se pekelný nepřítel lid věřící všemožně od slyšení mše sv. odvracet; a bohužel daří se mu dílo jeho až příliš dobře, neboť můžeme směle říci, že tato nedbalost křesťanská na mnohých místech již vysokého stupně dosáhla. Mohu se dobře upamatovat ze svého mládí, kterak z každého domu a z každé rodiny usedlé každého dne chodíval aspoň někdo na mši svatou, v neděli pak všichni se vystřídali, a teď? — Až bědno, až stydno o tom mluvit! Co tu křesťanů mezi námi, kteří by mohli dobře každodenně na mši sv. jít, neboť nevědí, co doma dlouhou chvíli dělat, ale nestojí o to. Co tu jiných, jimžto dost malý zisk neb výdělek několika krejcarů jest milejší nežli mše svatá! A co jiných, jimž lečjaká návštěva, zábava, výlet, svět vůbec přednější jest než oběť mše svaté, jimž každá sebe nepatrnější výmluva stačí k zanedbání jí, na př. v létě jest jim v kostele příliš horko, v zimě zase

příliš chladno . . . Ó kde jsi, svatý Isidore, prostý oráči, který jsi i při těžké práci své přivstával si z rána, abys každý den slyšeti mohl mši svatou! Kde jste, vy křesťané v Americe, Africe, kteří daleké cesty, ne na míle, ale na kolik dní vážíte pralesy a pustinami, abyste účastni byli jedné mše svaté! Kde jste, vy ubozí horalé v Alpách a jinde, jižto kolik hodin cesty ve sněhu a vodě se brodíte a strmé stráně slezáte, byste přišli do svého chrámu na mši svatou. Vy, vy povstanete jednou a svědčiti budete proti našim křesťanům, kterýmž několik kroků do kostela tolik bylo obtížno, že raději mši svatou zanedbali!

Ó zajisté i v tom se velice odcizil lid nynější Kristu a tím právě zbavuje se nesčíslných a potřebných mu milostí, ano tím ničí a maří na sobě všechno to dílo Ježíše Krista, jež se nám právě mši sv. přivlastňuje, a odtud také tolik bídy mravní i hmotné, odtud tolik žalu, nespokojenosti a rozeřvanosti, odtud tolik zla mezi námi. A proto volám i dnes: O lide můj, lide křesťanský, poznej svůj blud, poznej již jednou, čím jest a čím ti má být mše svatá; ó vrať se, vrať se opět k oltáři, opět k Ježíši Kristu, jenž se tu za tebe obětuje a umírá, abys ty živ byl, by neplatilo již o tobě slovo písma: „lid tu stál, dívaje se.“

Než, co jest vlastně příčinou toho zanedbávání mše svaté, znesvěcování dne svátečního, o tom

Díl II.

Ve farnosti Roibou, v diecési Grenoble ve Francii, žil před lety zbožný rolník, jménem Antonín

Ginieu, který byl všem osadníkům pravým vzorem ve svěcení dne svátečního. Pokud byl zdrav, býval vždy, ač měl hodinu cesty do farního kostela, mezi prvními na službách Božích. Avšak v posledních letech svého života byl trápen velikými bolestmi v nohou, takže jen s tíží o dvou berlích choditi mohl. Než, ani tu neustal stařec ve zbožnosti své, ale před nedělí a svátkem vstával již o jedné hodině s půlnoci a podpíraje se o své berly putoval pomalu do kostela, aby přišel včas a slyšel kázání a celou mši svatou. Každá ta návštěva služeb Božích stála jej čtyři hodiny veliké námahy. Horlivý křesťan ten zesnul blaženě v Pánu, stár jsa 75 let. A co nejvíce na loži smrtelném ho těšilo, bylo to vědomí, že světil povždy den Páně po vůli Boží a nezanedbal žádné mše svaté.

1. Ale nejmilejší, jak smutně to vypadá za našich časů s tímto svěcením dne Páně? Věru, kdyby dnes k nám zavítal některý novokřesťan kdesi z Číny neb Žaponska v den sváteční a prohlédl si ty nesčetné dílny a továrny, kde se plnou parou pracuje, jako dne všedního, kdyby viděl, jak pracují dělníci veřejně nejen na polích, ale i na stavbách, jak buší kamenníci a dlaždiči, jak na trzích se kupčí a prodává a povozy s uhlím a cihlami jezdí; a kdyby viděl dále, kterak nejen v městech, nýbrž i po venkově v dědinách v předvečer svátku a v sobotu pořádají se taneční zábavy, takže když ráno zaznívá zvon s věže ohlašuje den Páně, z hostinců ozývá se hýření, hluk a křik a chrám Páně pak tolik opuštěn

bývá, jelikož mnozí teprve vyspávají, již celou noc prohýřili; a kdyby viděl, co zábav veřejných a radovánek hlučných i v čas služeb Božích se pořádá, ó tu s úžasem by se tázal: Jsem-li pak to mezi křesťany a katolíky? Což pak jste u vás sesadili Pána Boha s trůnu? Či jste dočista smazali s desek Božích přikázání ten třetí § a z písma sv. ty přísné hrozby Jeho za rušení dne svátečního? Ano, ano, moji drazí, toť nad míru smutná kapitola, na kterouž si dnes trochu posvítíme. Co si vše nynější svět dovoluje na zneuctění dnů Páně, neboť i to jednou z hlavních příčin povšechného úpadku lidské společnosti a té mizerie jak mravní, tak hmotné!

2. Povíme si nejprv, čeho vlastně požaduje Bůh v den sváteční, nebo mnozí křesťané jsou tu na omylu. Otevřte písmo svaté a čtěte v II. knize Mojž. 20, 9. 10: „Šest dní budeš pracovati a dělati všecka díla svá. Sedmého pak dne sobota, Hospodina, Boha tvého jest. Nebudeš dělati díla v něm, ani ty ani syn tvůj ani dcera tvá, služebník tvůj ani děvka tvá, ani hovado tvé ani příchozí, který jest v branách tvých!“ — A tam na hoře Sinai přikázal Bůh: „Pomni, abys den sváteční světil!“ Dvojí tedy věci požaduje od nás Bůh v den svůj, totiž odpočinouti od práce služebné a dne Páně užiti ke cti a chvále Boží obcováním službám Božím, Církví předepsaným, jakož i konáním skutků bohumilých.

Avšak člověk zpupný postavil se tu nad Boha a Jeho zákon a neplní ani jednoho ani druhého

požadavku. S jedné strany, aby se prý pomohlo národům k blahobytu, dovoleno všeobecně v den sváteční pracovat v továrnách a dílnách, čímž sníženy jsou zasvěcené svátky Marie Panny i svatých patronů Jana Nepomuckého, Václava a j. na všední dny; s druhé pak strany zneužívají přemnozí příkázaného „klidu nedělního“ na místě ke cti a chvále Boží k zábavám světa. Pomíjejíce úplně chrámu Páně, oddávají se právě v ten svatý Bohu den rozkoším, výstřednostem, pitkám, tanci a jiným ohavnostem, kterýmiž Bůh více urážen bývá, než za celý týden.

Ó toť dvojnásobné znesvěcení a potupení dne svátečního, a obé přináší lidu jen zkázu, duchovní i hmotnou.

a) Neboť zneužívání dne svátečního ku práci všední, t. zv. služebné, jest nejen vzdorem a vzpourou člověka proti Bohu, svrchovanému Pánu, ale jest zřejmým útokem na majetek Boží, anť není neděle dnem naším, nýbrž výhradně dnem Páně. V celém pak světě platí zákon, že majetek cizí jest nedotknutelný, jaksi posvátný. Kdokoliv tedy v den Páně koná svou služebnou, řemeslnou práci, ten — mluv si, co mluv — sahá na cizí majetek a okrádá Boha svého; a proto veškerý zisk a výdělek z práce nedělní jest výdělkem nepoctivým, ukradeným a proto nemůže míti nikdy zdaru a požehnání. Jak mnohý lopotil se a pracoval ve svátek jak v pátek a sháněl jmění i práci nedělní. A co měl ze všeho? Když se nejvíce napracoval a nasháněl, tu zaklepal na dvěře jeho host nezvaný,

hošt trpký: nemoc a smrt. Za peníze prací nedělní získané přicházeli do domu lékaři z blízka a z daleka, za nimi léky a majetek vzal za své. Ovšem, utrheš-li ty, co Bohu náleží v den sváteční, utrheš-li Mu i tu půlhodinku, které mše sv. vyžaduje, bude zmařena a ztracena tvá práce za celý týden, poněvadž ne požehnání, ale kletba Boží na ní spočívá.

Čtete jen, moji milí, v písmě svatém, jakými těžkými tresty brozí Bůh za zlehčování dne svátečního. V II. knize Mojž. kap. 31, 14 praví Bůh: „Ostříhejte soboty mé, nebo svatá jest vám; kdož by ji poskvrnil, smrtí umře, kdo by dělal v ní dílo, zahyne duše jeho z prostředku lidu svého!“ A v proroce Jeremiáši dí Hospodin: „Pak-li neuposlechnete mne, abyste světili den sobotní (sváteční), zapálím oheň v branách (města) a zžítve domy jerusalemské a neuhasne.“ (17, 27.) — A pak otevřte knihy dějin světa a naleznete stvrzení slov Páně na každé stránce. Národové oplývali blahobytem, pokud světili den Páně, hynuli však, jakmile jej zneuctívali. Když král Ludvík XVI. r. 1788. dovolil, by v neděli se pracovalo, zpustl a zdivočil lid tak, že již roku 1793. padla hlava jeho na popravišti. — Tak i císař Napoleon III., když práci nedělní zrušil, dostoupl vrcholu své slávy, avšak když chtěl si nakloniti liberály, snížil zase neděli na den všední, hle, r. 1870. byl hanebně zrazen a s trůnu smeten. — I země naše česká, kdy byla slavnější, bohatší a šťastnější než za dob Karla IV., a proč? Tehdy bylo v zemi náboženství,

tehdy byla neděle nedotknuta, opravdu svatá, den Páně nebýval ničím zlehčován. — A jak jest za dnů našich? S věrou lidu klesá mrav jeho, města i vesnice závodí takřka v zlehčování neděl a svátků, a jaký výsledek? Stoupá blahobyť a štěstí lidu? — Kletba Boží leží patrně na vší té práci. Lid se dře a lopotí dnem a nocí, ve svátek jako v pátek a přece se všech stran zeje jen bída a úpadek, ze všech končin ozývá se jen nářek na zlé časy, nespokojenost, rozervanost . . .

b) Avšak ještě horší následky stíhají zne-
svěcování dne svátečního v ohledu mravním
a náboženském i pro jednotlivce, rodiny
a celé země. — „Ne samým chlebem živ jest
člověk, ale každým slovem, kteréž vychází z úst
Božích“ (Mat. 4, 4), řekl náš Spasitel, t. j. člověku,
tím více křesťanu, potřebí netoliko pokrmu těles-
ného, ale i duchovního; a toho se mu dostává
aspoň jednou v týdnu v den Páně v kostele.
Ano, zde při nedělních službách Božích vzpomíná
se zase dělník po celotýdenní lopotě, setřese se sebe
ten prach všednosti, nabývá zase jasného vědomí,
že jest člověkem, t. j. že má nesmrtelnou duši,
nábožnou modlitbou povznese ji opět k Bohu a
věcem nebeským, potěší a posilní se slovem Božím,
po případě i tělem Krista Ježíše a tak obnoven
na duchu, občerstven a posílněn vrací se zase
k dílu svému a pracuje v pokoji.

Kdo však ani v ten sváteční den do kostela
nepřijde, ó ten brzy zpustne úplně na duši své. Není
ani jinak možno, nebo kdo se v kostele nemodlí,

o tom dokázáno, že se nemodlí vůbec; a kdo ani v neděli do chrámu nepřijde, neslyší žádného slova Božího, stává se v náboženství nevědomcem — a pomalu i nevěrcem; neboť „víra — jak dí svatý Pavel (Řím. 10, 17) — (jde) ze slyšení, slyšení pak skrze slovo Kristovo.“ Kdo nesvětí dne Páně náležitě, ten se odcizuje víc a více Bohu a všemu dobrému, zatvrzuje se v zlém, neboť ani jednou v témdni na Boha nevzpomene; on zanedbává povinnosti své i k sobě i k rodině i svému stavu; stává se lehkomyslným, upadá v špatné společnosti, k čemuž právě v den sváteční se mu naskýtá hojně příležitosti, propadá nestřídmosti, karbanu, marnotratnosti a posléze mravní zpustlosti.

K jistému kapucínu ve velkém jednom městě přišel jednoho dne muž, který již po delší čas nedal se ani v kostele vidět a vůbec vedl život „málo křesťanský.“ Žádal kněze, aby ho vyslyšel, a skutečně vykonal s upřímnou skroušeností sv. zpověď. Knězi to bylo nápadno a rád by byl zvěděl, co ho asi k pokání pohnulo. I tázal se, zda-li snad ho tak dojalo poslední kázání „O smrti a soudu.“ „Nikoliv“, zněla odpověď; „zda-li mu tedy přátelé jeho domluvili,“ pátral kněz dále. „Nikoliv.“ „Snad tedy nábožná manželka ho k tomu přiměla?“ „Ani ta ne.“ „Či snad nějaké neštěstí, neb jinak prst Boží v něm vzbudil ten úmysl?“ „Ani to ne!“ „Co tedy,“ ptá se kněz přímo, „co as ho ku kroku tomu pohnulo?“ A kajicník upřímně odpovídal: „Já sám! Pozoroval jsem totiž, že všickni ti, kdož se kostela úplně zbavili, stali se darebáky, ničemy; i nechci

být jedním z nich; a proto chci zas věrně jako křesťan sloužit Bohu.“

Tak zhoubně působí znesvěcování dne svátečního na jednotlivce; a mám líčiti vám, přátelé, kterak tím samým hyne i všecken ten křesťanský a šťastný život v rodinách. O vy to víte sami lépe než já, jak bývalo jindy tak blaze v rodinách v den sváteční, jak u stolu o poledni a u večer vypravováno bývalo o tom, co ráno slyšeli v kostele, pak čítáno čtení nábožné aneb zpívána „svatá píseň“; víte také sami, kterak se těšila žena i děti na ten nedělní pobyt otcův mezi nimi, jak šťastnými se cítili, když společně kráčeli do kostela a doma nebylo nedostatku ani bídy; přáli Bohu, a Bůh přál jim. A teď? co světí se neděle namnoze jen šatem a lepším jídlem, ó jak hyne v rodinách štěstí a blahobyt a vzmáhá se spousta mravní i hmotná! Spousta v domácnostech, v obcích, v duších, toť smutný následek znesvěcování dne svátečního a zanedbávání služeb Božích!

3. A proto, přátelé moji, neohlížejte se na ostatní svět a svěťte zase dny sváteční, jak tomu Bůh chce; neboť vězte, že shledáte se s odplatou nejen tam na věčnosti, ale již zde na zemi a sice při smrti své!

Nedržím mnoho na proroctví lidská, ale nicméně jedno vám sdělím, jež jsem nedávno četl (P. W. Lerch, S. J. „Eine Prophezeiung“) a které se rádo vyplní, a to zní: „Jakou bývala tvá neděle — takou i tvá smrt bude“. — Kdo po celý rok — tak vykládá pisatel — a po léta staral se

jen o tu robotu svých rukou a k vůli výdělku ani v neděli neustal a na Boha nevzpomenul, ten pozbude posléze vědomí a citu pro Boha a svou duši, že neví ani, k čemu na zemi žije. Jeho život jest jako jeho neděle bez Boha; a takovou i smrt jeho. Se světem se loučí, ale s Bohem nezná obcovati, on v Něho nevěří, on v Něho nedoufá, on Ho nemiluje, on se nemodlí.

A kdo po celá léta necítil potřeby po službě Boží a sv. svátostech, kdo po celý svůj život neuznal Krista Ježíše za hodna, by Ho v chrámu Páně aspoň v neděli navštívil a jednou v roce aspoň přijal — nalezne Ho na loži smrtelném? Nikoli, „jakou bývala jeho neděle, takovou i smrt bude!“ Příbuzní mluví mu snad o knězi, ale on nechce o něm ani slyšet, nezná ho z chrámu, štítí se ho, pobrdá sv. svátostmi. A přijde-li i k němu kněz, tu se má zpovídat, ale on nemá žádných hříchů, tak zaslepeno jest jeho svědomí; má jich litovat, on neví, co to, kněz mu podá kříž k políbení, on zůstává chladným až do konce... Ovšem, nevyšťihlé jest sice milosrdenství Boží; — ale nebývala takovou i jeho neděle?

A jaký bude as příchod jeho tam na věčnost? Hle, on se sám vylučoval z rodiny věřících dítek Božích v neděli u Otce shromážděných, on se vyhýbal příbytku Božímu zde na zemi a chodil po jiných cestách... Jak bude nyní přijat do rodiny přátel a dítek Božích tam na věčnosti? Neznám tě! řekne mu tam Pán, neviděl jsem tě nikdy mezi svými, ani u stolu svého, neznám tě! (Mat.

7, 23.) — Ano, tak bývá, kdo zúmyslně pomíjí dveří chrámových, nenalezne ani brány nebeské. — „Jakou bývala tvá neděle, takou i tvá smrt bude!“

Slovo to splní se ale i Vám, drazí, kteří den Páně náležitě světíte. Komu z vás bývala neděle dnem sv. odpočinku, kdy s rouchem všedním svlékl i mysl pozemskou a duši svou povznášeje vzhůru k nebeským věcem v Bohu a s Bohem den Páně trávil, ten a takový také umírá v Bohu a s Bohem, na něm splňuje se modlitba kněze: „odpočívej v pokoji“; „neboť kteří jsme uvěřili — dí sv. Pavel (Žid. 4, 3—6) — vejde me do odpočinutí . . . jakož i Bůh odpočinul sedmého dne ode všech skutků svých.“ — Komu z vás bývala mše sv. a slovo Boží radostí, kdo zhřešiv nemeškal hledati odpuštění a smíření s Bohem ve sv. svátostech, ten a takový se neleká smrti a kněze, ale s touhou čeká na příchod jeho. A jak zkroušeně se zpovídá, s jakou vroucností kříž líbá a s jakou blažeností Krista Pána přijímá. — A když kněz se nad ním modlí při skonání: „s duší tvou potkej se skvělý kůr andělů, zástup apoštolů, vítězoslavné vojsko mučovníkův, vyznavačů, řád plesajících panen tebe přivítej . . .“, uskuteční se slova ta na duši jeho, smrt jeho jest rodinnou slavností nebešťanů a příchodem do domu Otce nebeského. Nebývala takou i jeho neděle? —

A proto i dnes volám a zapřisáhám vás: zpět, zpět ku Kristu, zpět do chrámu Páně, zvláště v den sváteční! Nechtějte znesvěcováním dnů svatých kletbu Boží svolávat na sebe a majetek svůj proti

vůli Boží i v neděli sháněný. Nestrachujte se nikdy, že návštěvou povinných služeb Božích utrpíte snad ztrátu na majetku; ne, nikoliv, toho nikdo nemůže Bohu vyčítat, že by byl slyšením mše sv. do škody upadl, ale naopak v ní našel poklad všeho požehnání a zdaru. Nenechte si, přátelé, v tom nikým brániti, ale spěchejte rádi k stánkům Hospodinovým, přijdouť snad dosti záhy časy, kdy byste rádi šli, a nebude vám již možno!

Ty pak, Ježíši Kriste, měj strpení s námi a poshov nám, všecken dluh chceme Ti splatiti. Aspoň život nám ještě zbývající chceme horlivěji službě Tvé věnovat a co nejčastěji obcovat obětí mše svaté. O nedopusť, by naší vinou dílo Tvé na nás bylo zmařeno, ale učiň, ať ovoce přehořké smrti Tvé jednou v nebesích věčně požíváme! Amen.

VII.

(Na veliký pátek.)

»Dokonáno jest!«
Jan 19, 30.

Úvod.

V chudé chatrči na stráni vysoké hory v Alpách ležel před lety muž k smrti nemocen. Jedné noci se mu velice přitížilo; i prosil tedy příbuzných, by nemeškali a zavolali mu kněze, který by ho s Bohem smířil a připravil k smrti, kteráž, jak cítí, není již daleko. Kněz přišel, ač třeskutá byla zima a cesta všecka ledem a sněhem pokryta, zaopatřil

umírajícího svatými svátostmi a zůstal při něm modle se s ním až ducha vypustil. Na to pak sám a sám vydal se na cestu domů do údolí. Nedošel však svého domova! — Na nebezpečném místě uklouzl na ledě a ztrativ oporu sřítíl se po hladké skále do propasti, tam ho z rána našli mrtvého. Ó toho nářku, toho pláče v celé osadě o kněze dobrého. Kde kdo přišel na pohřeb, neboť ho všichni milovali, jak hodné ovečky milují pastýře dobrého. Na tom pak místě, kde se mu stalo ono neštěstí politováníhodné, postavili vděční osaduíci na památku veliký kříž. Sem po drahá leta přicházeli mladí i staří a modlili se tu za svého otce duchovního. A tázal-li se cizinec, co kříž ten znamená, vyprávěli mu ochotně celý příběh a dodávali na konec: „tak umřel sám, když jinému připravil šťastné skonání.“ —

Nejmilejší! I nás vede dnešní den — smím-li užiti toho přirovnání — k pomníku, kříži, na němžto daleko větší láska, kněz celého lidstva a pastýř duší nejlepší dokonává, a dokonává, musíme říci také pro nás, aby nám všem připravil šťastné skonání a blaženost věčnou.

Posledníkráte zalétá dnes duch náš do svaté země k hoře Kalvarii, do níž vetknut kříž, a na kříži zsinalý, bezduchý Kristus Ježíš. Do poslední krůpěje již vycezena krev přesvatá, až na dno vyprázdněn ten kalich hořký, veškeré bolesti, jak je svět zná, vylity jsou do srdce božského Trpitele, poslední sten vydral se z prsou a srdce dotlouklo! — „Dokonáno jest!“

O co smutku, co bolu připomíná nám ten dnešní veliký pátek! Však lépe než slabá slova má, vyjadřují vám to ty dojemné a uchvacující obřady, jež Církev svatá dnešního dne koná. Vizte jen to černé roucho smuteční, v něž odívá se dnes jako osiřelá choť se svými dítkami, vizte ta pohaslá světla v celém chrámě, zhaslé i světlo věčné, které jindy tak dojemně mluvívá k duši naší o přítomnosti Kristově, však dnes, ach, svatostánek prázden; zemřel Ten, jenž sám se „světlem světa“ zval. Pozorujte to posvátné ticho, jehož neodvážil se rušiti ani zvonů hlas, a nyní vizte tu dojemnou počtu svatého kříže. Již odhalil sluha Páně pozvolna u oltáře temnou rouškou zakrytý obraz Ukřižovaného, zpívaje po třikráte: „Ejhle, dřevo kříže, na němž spása světa pněla!“ A položiv jej pak na zemi, po kolenou blíží se k němu a líbá rány Spasitelovy, a to proto, abyste i vy dnes sklonili šíji svou před křížem, rozjímalí a uctívalí upřímným srdcem lásku Toho, jenž tolik pro vás podstoupil, že na dřevě kříže zemřel smrtí bídnou, aby vás smrti věčné zbavil. O dnes, dnes uctívající svaté rány Jeho volejme z hloubi duše své: „Klaníme se Tobě, Pane Ježíši Kriste, nebo skrze svatý kříž svůj svět jsi vykoupil!“

Jak rád mluvil bych vám dále o té „ukřižované lásce“, ale mimoděk vtírá se mi před tím křížem Kristovým na mysl ta děsivá, úzkostiplná otázka: zdali nám také všem ta přebolestná smrt Jeho prospěje ku skutečnému spasení? —

Ó žel! Písmo sv. i zkušenost lidská svědčí nám, že i přes tu nesmírnou oběť Kristovu, tisícové

a millionové vykoupenců řítí se do propasti věčného zahynutí. A proč? Poněvadž všechno to utrpení Páně a z něho plynoucí zásluhy sami na sobě zmaří a zničí, a sice mnozí hříšným, prostopášným životem, ale přemnozí též nešťastnou, nekajicnou smrtí, že neumírají tak, jak by jako křesťané katoličtí umíratí měli. Nebo, co by ti, milý křesťane, platno bylo, kdybys v Boha věřil, doufal, Ho miloval, a kdybys Mu i 20, 30 a 50 let sloužil, ale naposledy v těžkém hříchu, nekajicně a nepřipraven s toho světa odešel? Ach, tenkrátě všecko to dílo Ježíše Krista, Jeho krev i Jeho smrt byly by na duši tvé ztraceny!

Chápeš tedy, duše křestanská, čeho dnes umírající tvůj Spasitel od tebe žádá? — Ovšem lásky a vděčnosti, ale hlavně toho, abys stálou péčí o to měla, bys jedenkrátě šťastně v Bohu skonala a Jeho smrti na sobě nezmařila; na tom všechno záleží. Hleď, duše má, Kristus Ježíš umírá dnes pro tebe — i ty musíš hledět, abys jednou náležitě připravena umírala s Ježíšem.

Co tedy příhodnějším předmětem bylo by pro naše rozjímání dnes, v den úmrtí Kristova, než naše skonání. Snad mnohý z vás nerad o tom slýchá, ale buďsi, povinnost má a vaše blaho káže mi o tom promluvit, neboť i v té věci mnoho chybují nynější křesťané. Proto ukáži:

I. co máš křesťane učinit se strany své, a

II. co učiní Ježíš Kristus se strany své, abys jednou šťastně a blaženě dokonal.

Ježíši pro nás ukřižovaný, může-li co osladiti hořkou smrt Tvou, bude to zajisté naše upřímná snaha po blaženém skonání našem. Otevři bok svůj a vylej svou milost na nás, bychom v nejdůležitější věci té nepochybili.

Stůj při nás pomocí svou bolestná Matko Páně!

Díl I.

1. Žádné důležité dílo — tak nám zdravý rozum svědčí — nemůže se dobře vydařiti, není-li náležitě připraveno a pečlivě obstaráno; a čím důležitější dílo, tím důležitější přípravy od lidí vyžaduje.

A který že jest nejdůležitější ze všech kroků a podniků člověka zde na zemi? Bez odporu jeho s k o n á n í či smrt; poněvadž jest smrt netoliko ukončením vezdejšího života, ale též rozhodnutím nad celou jeho věčností! Podaří-li se ten krok šťastně, jest všecko zachráněno, nepodaří-li se, jest všechno ztraceno!

Co však platno poutníku, byť sebe delší cestu šťastně vykonal, když cíle svého nedojde? Co platno plavci, kdyby celé širé moře šťastně přeplul a před samým přístavem utonul? Co platno vojínu, kdyby sebe déle statečně bojoval a naposled podlehl? A co platno bylo by nám žíti sebe déle na zemi a na konec na věky zahynouti? —

Musí tedy každému křesťanu, ba i rozumnému člověku na tom záležet, aby sám o šťastnou smrt se staral; neboť to nepřijde samo sebou, to není

Bůh povinen každému dát, nýbrž toť milost, kterou si člověk musí zasloužit!

2. Však ještě jiné důvody nás k tomu pobádají. Jestliť smrt člověka nejen nejistá, anť nikdo neví kdy, kde a jak dokoná; ale též věc nad míru nebezpečná, poněvadž do ní zasahují a ji ohrožují nejúhlavnější nepřátelé člověka: zlá žádost těla, pokušení světa a nejvíce, jak učí Svátí Otcové, pekelný nepřítel, který v té poslední chvíli všechny síly napíná, aby uchvátil duši, která mu až dosud odporovala, ponoukaje ji buď k malomyslnosti a zoufalství, aneb k opovážlivému se spoléhání na milosrdenství Boží. Nad to musí být smrt i náramně těžká zkouška, poněvadž mnozí, přemnozí, ba dle výroku samého Ježíše Krista většina lidí jí neobstojí; nebo co jiného znamenají ta slova Jeho: „mnoho je povolaných, ale málo vyvolených?“ (Mat. 22, 14). — A co nejhoršího při tom umírání, — že jednou-li zkaženo, vícekrát se napraviti nedá, poněvadž umřeš, člověče, jen jednou! Každá jiná chyba na světě, a kdyby to i svato-krádežná zpověď byla, dá se opět napravit, ale potká-li tě, milý křesťane to neštěstí, že jsi špatně, neblaze umřel, jest veta po všem, veta na věky! vícekrát zpět nemůžeš! „Padne-li strom na poledne, aneb na půlnoc, na kteréžkoli místo padne, tam bude.“ (Kazat. 11, 3.) Smrtí svou vrhneš tedy kostky, jimiž si sám vylosuješ svůj osud pro celou věčnost! —

Nejmilejší, uvážíme-li tyto pravdy neomylné, jakou závěrku činí z nich rozum náš? Poněvadž

jest smrt tolik nejistou a nebezpečnou věcí; poněvadž od ní závisí buď nebeská blaženost naší duše, aneb věčná muka její v pekle, my pak jeden každý máme hledat spásu duše své: následovně jedinou a nejhlavnější starostí naší má býti péče o šťastné skonání a tudíž i včasná příprava k té hodině, kdy Pán nás zavolá! A kdyby člověk celý svůj život na to obětoval, jak činili mnozí poustevníci a mniši, nebylo by to mnoho!

Tak poznává a uznává zdravý rozum náš, tak velí a přikazuje nám výslovně sám Pán Ježíš, který zajisté tomu nejlépe rozuměl. Či neznáte ty důtklivé a časté domluvy Jeho: „Jednoho jest potřebí?“ (Luk. 10, 41). „Bdětež, poněvadž nevíte, v kterou hodinu Pán váš přijde.“ (Mat. 24, 42). „Blahoslavení služebníci ti, kteréž, když přijde Pán, nalezne je, ani bdí . . . I vy buďte připraveni, nebo v kterou hodinu se nenadějete, Syn člověka přijde.“ (Luk. 12, 37. 40.)

3. A přece co činí přes všechny ty důvody lidé za dnů našich? Jak si počínají i křesťané katoličtí v této tak důležité věci? — Nejmilejší! Letos jsem vám líčil tak mnohé vady, jimiž se nynější lidstvo odchýlilo od Krista a Jeho svatého zákona, ale nejsmutnější, nejosudnější vada jest ta, již se dopouštějí v tom, co se týče náležité přípravy k smrti; věru až bědno o tom mluvit!

Nemám tu ani na mysli těch novomodních liberálů a nevěrců různých odstínů, kteří tu vůbec

říkají: „Co smrt — co soud a peklo? Nikdo neví, co jest tam po smrti, nebo nikdo odtud nepřišel! K čemu tedy příprav, je-li smrtí všemu konec?!“ Ti a tací nejsou žádnými křesťany už! Nikoli, vy se nehlaste dnes ku kříži; smrt Pána Ježíše ze lži vás tresce; nebo k čemu by byl tolik trpěl, k čemu tak ukrutnou smrtí umřel, kdyby po smrti ničeho nebylo? — Ale o těch mluvíti chci, kteří věří v posmrtný život a soud u Boha, a přece na smrt a přípravu k ní celý čas ani nevzdechnou, tak jakoby jim pranic na tom nezáleželo, ať to dopadne tak či onak. Tohle přátelé: Věřit v smrt a soud a s přípravou k tomu stále odkládat, toť zajisté pošetilostí největší, již nelze dost oplakávat!

Za starých dob mívali knížata a králové při svém dvoře k obveselení tak zvaného dvorního šaška, kterýž měl právo v žertu třebas i nejtrpčí pravdu říci svému pánu do očí. Jistý král chtě poškádliti svého šaška, dal mu zlatou hůl řka: „Tu vezmi a nalezněš-li většího blázna, než jsi sám, dáš mu ji.“ — I stalo se po několika letech, že se král nebezpečně roznemohl, ale o nějaké přípravě k smrti ani slyšeti nechtěl. I vyžádal si šašek, by ho mohl viděti. Přistoupiv ku králi pravil: „Pane můj, máte dalekou cestu před sebou.“ — „Ano“, přisvědčil král — „a snad již brzy ji nastoupím“. — „A kdy myslíte se zas vrátit?“ táže se šašek. — „To nikdy už“, zněla odpověď. — „Nuž, a jste-li pak pane můj, také opatřen na tak dalekou cestu a tak dlouhý pobyt,“ otázal se šašek, a král byl nucen odpovědět: „Nikoliv, na to jsem ještě

nepomyslí!“ — „Pak vezměte hůl, kterou jste mi dal; neboť jste blázen větší nežli já.“ —

Jak? Vy že, nejmilejší, nechcete raději o smrti ani slyšet? — Bláhovci! Co vám platno před ní oči své stále a úmyslně zavírat? To nepomůže! Myslete na ni nebo nemyslete, smrt kráčí svým krokem i k vám, každé chvíle blíž a blíže a dojista dříve než očekáváte zavolá každému z vás: „sprav dům svůj, neboť umřeš!“ (Isai. 38, 1).

Mnozí, bohužel přemnozí chtějí se sice připravit — ale až na smrtelné posteli! — Ó chyba lávky! Přátelé! To již mnohého šeredně sklamalo, že přišel pozdě s přípravou svou. — Sudťe sami, co byste řekli o člověku, kterýž, maje podstoupiti těžkou, nad jeho budoucností rozhodující zkoušku, chtěl by se učiti tu teprv, když by byl volán k zkoušce? Právě tak nerozumně počíná si křesťan, který se hodlá chystati k smrti, když už jest za dveřmi. Ty můj Bože! Kdo za svého životí snad ani jednou nevzal si čas, aby šel do sebe, kdo ani jednou v roce povinné zpovědi nekonal, ba snad již 10, 20 a více let se jí vyhýbal, kterak pak to spraví v té poslední chvíli, když už smrt ruku po něm vztahuje? Kde se tu má vzíti pojednou v srdci jeho víra a láska k Bohu, kde skroušená, nadpřirozená lítost nad hříchy, bez níž není u Boha odpuštění? Nevíš, milý křesťane, jak těžká to věc pro zdravého? Což teprv pro ubožáka, když v jeho těle zuří bolest, horečka zatemňuje mu rozum a mate smysly, krátký dech jej dusí, smrtelná úzkost svírá mu srdce, že sotva

se může Otčenáš pomodlit? Ovšem řekneš, Bůh jest nejvyšší milosrdný; ale zda nehrozí také přísnými slovy v písmě sv.: „Když připadne na vás náhlá bída a zahynutí vám jako bouře nastane, když přijde na vás soužení a ouzkost: tehdy volati budou ke mně a nevyslyším!“ (Přísl. 1, 27, 28). — Či spoléháš snad na kněze, ten že to všechno spraví a nahradí, cos ty za celý život obmeškal?

Ó bratře, na to nepočítej, náležitá příprava k smrti v poslední hodině ne každému se podaří, takže se zpravňuje obyčejně to pořekadlo: Pokání nemocného bývá též nemocné (nedokonale), a pokání umírajícího — polomrtvé! Jak často se stává za dnů našich, že domácí povolávají kněze k nemocnému, když už jest více méně bez vědomí, že sotva svátost posledního pomazání přijati může... A to, to má být přípravou na věčnost?!

O to je ta hrozná chyba, kterou se nyní křesťané těžce prohřešují na Bohu, na své ubohé duši a nejvíce na ukřižovaném Spasiteli svém, ta nedbalost o náležitou přípravu k smrti, ta častokráte zaviněná nešťastná a nekřesťanská smrt mnohých! A proto i dnes, i v této věci opakuji to prosebné: „Zpět, zpět ku Kristu a Jeho zákonu!“

4 O milý křesťane, máš-li jen jiskru lásky k Bohu a sobě samému, vrhni se dnes k nohám Ukřižovaného a děkuj Mu, že ti ve svém neskonalem milosrdenství popřává do dnes času, abys se k úmrtí svému, kteráž ti dnes neb zítra nadejde, náležitě mohl připravit. Čeho tu potřebí? Především začni s přípravou již dnes a neodkládej již

déle. Pak měj často na paměti smrt svou, jak ti svatí činívali; co jiného znamená ta lebka, již tak zhusta na obrazech jejich vidáme, než-li že stále měli smrt svou na paměti.

I tobě každý ten umíráček volá tklivě do duše: „Dnes tomu a onomu, zítra tobě!“ Hlavní pak péči měj o to, abys každého času takovým byl, jakým býti si přáti budeš v hodině smrti, t. j. budiž ctnostně, čistotně a spravedlivě živ, nikoli dle zásad světa, nýbrž Krista, neboť od toho hlavně závisí šťastná smrt; ne nadarmo říká se: „Jaký život, taková smrt.“ Proto chraň se a střež se hříchu a to hříchu všeho, neboť ten jest to, kterýž člověku poslední hodinku nejvíce ztrpčuje, jakož naopak nic jí tak neoslazuje, jako čisté svědomí. Hleď tedy křesťane, abys lehaje večer na lůžko mohl sobě s dobrým svědomím říci: Kdyby této noci smrt přišla, doufám v milosti Boží zemřítí. Svatý Vincenc Paul. vyznal sám jednomu duchovnímu: „Již osmnáct let tomu jest, že se nikdy nepoložím na lůžko, abych sebe samého nesoudil, tak jakobych té noci zemřítí měl.“ Proto také smrt jeho byla velmi krásná a blažená. A co nejvíce kladu ti na srdce, učiň bratře již nyní to, co bys na smrtelném loži jednou rád vykonal, ale nebude ti možné, t. j. spořádej účty své s Bohem řádnou, nejlépe životní zpovědí; vrať a nahraď, co cizího statku máš, čest bližního tebou pokálenou hleď očistit a křivdu učiněnou odčinit, času pak ztraceného snaž se nabýti horlivou modlitbou, účastí ve službách Božích a zvláště častým a hodným při-

jímáním sv. svátostí. To by byla příprava, jak ji spasení tvé žádá. Nelituj duše má námahy té, vyplatí se ti jednou dojista. Pravítě písmo sv.: „Blahoslavení, kteří v Pánu umírají!“ (Zjev. sv. Jana 14, 13.)

A to jest zajisté, čeho od tebe dnes i tvůj umírající Spasitel žádá, Viz, duše drahá, tak volá k tobě tam s kříže, viz a rozjímej, co jsem pro tebe podstoupil a vytrpěl! Viz to tělo rozedrané, viz ty rány nesčíslné, ruce, nohy probodané a bok proklátý; ó rei, zda víc jsem mohl pro tě učinit? A to vše chtěl bys nekajičnou, nekřesťanskou smrtí na sobě zmařiti? O to nemůžeš, to nesmíš a proto z lásky ke mně pečuj svědomitě o šťastné skonání.

A učiníš-li tohle, křesťane můj, se strany své, pak slyš, co učiní i Kristus se strany své, o čemž

Díl II.

Písmo sv. vypravuje nám, kterak prorok Eliáš na útěk se dáti musil před bezbožnou královnou Jezabel a tu unaven a zemdlen cestou na poušti, položil se v stínu jalovcovém a usnul. I přišel anděl Hospodinův a zbudiv ho, řekl jemu: „Vstaň a pojez, neboť dlouhou cestu máš před sebou“ a ukázal mu podpopelný chléb a nádobu vody. I jedl Eliáš a pil a posílněn zázračným chlebem vykonal cestu dalekou, až došel šťastně na horu Boží Horeb. (3. Král. 19.)

1. Nejmilejší, jednou přijde i každému z nás den, kdy unaveni cestou života tohoto sklesneme na lůžko, s něhož už nepovstaneme. Síly těla opustí nás na dobro, údové jeho stuhnou a vypo-

vědí nám službu a duše ubohá třásti a chvěti se bude nad tím, že nastoupiti musí cestu dalekou, cestu do tajemné věčnosti a nad to před Soudce věčného.

O člověče ubohý, rcí, kdo ti pak pomůže v té největší úzkosti a bídě nejtrpčí, jakouž jest ta poslední hodinka? Snad přátelé tvoji, snad příbuzní? Ó přijdou snad, přijdou potěšiti nějakým slovem, podají ti ruky, upraví podušku pod hlavou a to je všechno, ale duši tvé pomoci nemohou. Kdo však té pomůže? Kristus Ježíš sám! Říkávali staří, že přítel věrný teprve v nouzi se poznává, tu že osvědčí se láska jeho. Ó viz křesťane, tak i tobě tenkrát, kdy tě všechno opustí, bude Kristus nejvěrnějším přítelem. On ti pošle sluhu svého a ten, jako ondy anděl k Eliášovi, zvolá k tobě: Bratře, sestro, vstaň a pojez, nebo máš dalekou cestu před sebou — a podá ti chléb nebeský za pokrm, říkáje: „Přijmi bratře (sestro) na cestu věčnou tělo Pána našeho Ježíše Krista, kterýž tebe před zlým nepřítelem chrániti a k životu věčnému uvésti račiž.“ Na to pak i olejem posledního pomazání očistí duši tvou od zbývajících pozůstatků hříchů a připraví tělo tvé opět v čistý chrám Ducha sv.

2. Ó křesťane milý, kéžbys poznal a pochopil jakých milostí ti tu Kristus Pán uchystal a jakých nevyslovitelných účinků přináší umírajícímu toto sv. přijímání!

Jak ulehčí a osladí mu tu hořkou hodinku smrti — toho moji drazí nyní ovšem nedovedeme

náležitě ani pochopiti ani oceniti, poněvadž nikdo za zdravých dnů nemůže sobě pojmu učinit o té hořkosti a úzkosti, která připadne na duši umírajícího, když s jedné strany opustiti musí vše, co mu na světě milo a drahé, se strany druhé zodpovídati se má ze všech svých myšlenek, žádostí, skutků a opomenutí dobrého . . . s třetí strany sám ďábel ponouká k nedůvěře a zoufanlivosti . . . ó jak se tu ohlíží ubohý po někom, kdoby mu podal ruky pomocné, nepřitele odehnal a dovedl jej šťastně „na horu svatou.“ A hle, duše má, když nouze největší, tu sám Kristus Ježíš v Svátosti Oltářní k tobě se bere a s tebou ve svatém přijímání co nejúžeji se spojí a tím síly zázračné vleje v duši tvou, On zapudí všelikou úzkost a bázeň, posilní tvou důvěru v milosrdenství Boží, zažene nepřitele, takže občerstvena a potěšena zvoláš se sv. Pavlem: „Mně živu být, Kristus jest, a umřítí zisk! . . . žádost mám rozdělení býti a býti s Kristem.“ (Filip. 1, 21—23.) Či neplesal tak na příklad sv. Alois, když na smrtelném lůžku, přijav svátosti umírajících, žádal si rozloučiti se s bratřími a tu přišed provincial, tázal se: „Bratře Aloise, co se to děje?“ I odpověděl sv. Alois: „Nevíte-liž? Odcházím pryč.“ „A kam?“ táže se onen a sv. Alois s radostí praví: „Do nebe, ano do nebe, tak doufám v milosrdenství Boží.“

Ale více ještě! Až za hrob sahá moc této svátosti, neboť hodné sv. přijímání na loži smrtelném zmírní ti duše křesťanská dojista ortel na soudu soukromém, který tě hned po smrti

čeká; nebo rei, jakby mohl Kristus Soudce zavrhnouti toho, který Ho tak častokráte v životě a naposled ještě v hodině smrti nábožně přijal? Či nepozná na něm vlastní tělo své a svou krev, kterouž na kříži v největších mukách prolil v oběť Otci nebeskému. O zajisté uslituje se při pohledu tom a milostivý vyřkne ortel.

A konečně není-li sv. přijímání bezpečným závdavkem budoucího slavného z mrtvých vstání, podle výslovného slibu samého Ježíše Krista? „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný, a já ho vzkřísím v den nejposlednější.“ (Jan 6, 55.) Kristus Pán zavazuje se tu k životu zpět povolati z prachu hniloby ono tělo, kteréž ondy nositelem bylo Jeho těla nejsvětějšího.

A proto šťastné to lůžko smrtelné, k němuž se takto sám Kristus Ježíš co Těšitel a Spasitel dostavil. Přestátná duše ta, jížto se milosti té co nejlepší přípravy k smrti dostane. Aj, Bůh sám jest s ní, andělé nebeští ji obklopují, kořice se svému Pánu, zlí duchové pryč odtud prchají, útěcha Boží rozlévá se v srdci jejím, blažený pokoj a mír září jí z očí hasnoucích, klidná a celá blažená opouští tento svět a na perutech lásky a touhy spěchá z tohoto slzavého údolí tám v náruč svého Spasitele do věčné radosti.

Jistý šlechtic vydal se jednoho dne na hon do lesa. Bylo mu jíti kolem nuzné chatrče, z které bylo slyšeti zpěv. Chtě zvěděti, kdo to asi zpívá, vešel do vnitř — a nastojte! Tu spatřil na bídém loži chudása v hrozném nemoci malomocenství. Na

otázku, zda on si tak vesele zpívá, přisvědčil nemocný. „Ale, kterak to možné,“ táže se šlechtic, „že v takové bídě a nad to stížen hroznými bolestmi můžeš tak vesel býti?“ — A žebrák odpověděl: „Hle pane, při vši mé tělesné bídě a velikém utrpení veselí se nicméně duše má, poněvadž zde, zde v srdci svém nosím Boha svého! Čím více tělo mé, ta hlíněná zeď, se boří, tím blíže přicházím k Němu, z toho se raduji a z radosti té zpívám.“

A tohle šťastné a blažené umírání jest milost, kterou nám Kristus Pán svou přehořkou smrtí na kříži zasloužil. Ano, milý křesťane, proto umřel tolik bolestně, aby tobě připravil jednou šťastné, blažené skonání. —

3. A nyní dalo by se očekávati zajisté po tom všem, co jsme dnes o smrti člověka slyšeli, že si lidé těchto milostí nadevše budou vážiti a jich v čas potřeby užívati, a přece! Věřil by to někdo? Jsou křesťané za našich časů a katolíci, kteří i tuto lásku Kristovu zneuznávají, i touto pomocí Jeho pohrdají, od Něho se odvracejí, ba se Ho bojí a štítí! Jak nazvati mám tuto zaslepenost? — Někdy to bývá nemocný sám, který tím zaopatřením sv. svátostmi stále odkládá z pošetilého strachu, že by pak již musil umřít! Jaký tohle nerozum, nejsvětější Svátost Oltářní, která netoliko zdraví duše, ale mnohdy i těla přináší, považovat za posla smrti! Jiného zase nemocného zdržuje ta pošetilá obava, co prý by tomu řekli lidé, kdyby viděli jíti k němu kněze „s Pánem Bohem?“ Aj, křesťane, jaká to nedůslednost! —

Lékaře si povoláš do domu neohlížeje se na lidi, a Kristu Ježíši ostýcháš se z ohledu na řeči lidské dvěře otevřít? Nebojíš se výhružného slova Jeho: „Kdoby mne zapřel před lidmi, zapru i já ho před Otcem nebeským!“ (Mat. 10, 33.) Častěji však, než nemocný sám, ostýchají se příbuzní jeho povolati k němu kněze, aby prý se nerozčilil a nepolekal. Proto z falešné lásky zatajují mu nebezpečný jeho stav, vymlouvají všemožně jeho obavy a klamou ho falešnými nadějemi na pozdravení a povolají zúmyslně kněze teprv pak, kdy již o sobě neví, aneb již studenou mrtvolou jest. O těch ukrutných přátel! Kéžby věděli, oč zesnulého oloupili! Kéžby ho doprovoditi mohli před soudnou stolicí Boží a tam slyšeti mohli soud jeho! Ó jakby se zhrozili z toho, jaké ukrutnosti se na něm dopustili, ukrutnosti pravím, které ani nejnádhernější pohřeb ani fůry věnců již nenapraví . . .

Ano, ano, toť veliká chyba křesťanů za našich dnů, že o ty veliké milosti Kristovy, jež jim ku šťastnému skonání nabízí, ani nestojí, a jak žili, bez svátostí, bez Ježíše, tak i umírají. A tím ovšem maří a ničí na sobě vše, co Spasitel bolestnou smrtí svou nám vydobyl. A proto volám naposledy: zpět, ó lide můj křesťanský, ó vrať se opět ku svému Ježíši a to netoliko v životě, ale i při svém umírání. Měj péči o to jedenkaždý z vás, abys jedenkrát křesťanskou smrtí zemřel. Nedbej ničích ohledů, jen spásy duše své a chop se záhy těch spasitelných prostředků, jež ti Kristus Pán ve svátostech podává a tak skládaje vši

naději v přehořké umučení Jeho a přímluvu Marie Panny, budeš hodným učiněn i zaslíbení Jeho v nebesích!

Doslov.

„Dokonáno jest!“ — Tak zní to dnes s kříže Kalvarského, a dokonána jsou dnes i naše letošní svatopostní rozjímání.

Sedm hodin vašeho duševního života svěřil Bůh rukou mým, a mně bylo, jakoby mi byl řekl: „aj, přijde sem do chrámu nejedna duše, která ještě upřímně Krista hledá, zavítá sem mnohé srdce, které chce zase Boha vroucně milovat a Jemu sloužit; nuže, konej svou kněžskou povinnost, nenech jich zahynout, ale pomoz jim, by mne našli, a tím i život.“ — I učinil jsem, seč stačily slabé síly mé.

Co bylo obsahem, co účelem našich rozjímání? — Nakreslil jsem vám nejmilejší několika črtami žalostný obraz nynější společnosti lidské, jak se nám jeví na konci 19. století. Vylíčil jsem vám aspoň některé z panujících hříchů a vad, co hlavní zřídla, z nichžto všechna ta mravní a náboženská zvrhlost a bída se prýští. Poznali jsme, že lidstvo nynější těžce stůně, chorobí a hyne, a proč? — Jako syn marnotratný, když opustil otce svého a domov svůj, upadnul v bídu a hlad, tak jest i dnes! Národové opustili domov křesťanského náboženství, odvrátili se od Boha, svého Otce, vypověděvše Mu všechnu poslušnost, odcizili se Ježíši Kristu, Jeho zákonu a řádu; v čem nejvíce, ukázal jsem vám v sedmero rozjímáních, a odtud, odtud ten mravní i sociální úpadek lidstva!

Jest naděje na pomoc, na zlepšení žalostných těch poměrů? — Jen tenkrát, moji drazí, když se lidstvo vrátí opět ku Kristu Pánu, jako marnotratný syn se vrátil k otci svému; proto zněla slova má a prosba má pokaždé: „lide můj, lide křesťanský, zpět, zpět ku Kristu Ježíši a jeho zásadám!“ A i dnes dodávám — jak sám sv. Otec Leo XIII. v jedné encyklice se vyjádřil — buď zpět ku Kristu — aneb střemhlav do záhuby!

Ne, neklamte se, milí přátelé, tu není žádné cesty střední; neboť dí Spasitel sám: „kdo není se mnou, proti mně jest.“ (Mat. 12, 30.) Nevěříš-li pevně a z celé duše v Ježíše Krista, prcháš-li před Jeho pravdou, nemiluješ-li Ho z celého srdce svého i Jeho přikázání: pak jsi ztratil cestu, pravdu a život a našel smrt! Bez Krista, neb proti Kristu žádná zpása lidstva, jen zkáza! —

Nuž dopřejte mi, Nejmilejší, při tomto loučení mém té útěchy a naděje, že jsem nemluvil nadarmo, ale od srdce k srdcím; že upřímná slova má s milosti Boží přinesou vám pokoj a radost i v životě, i jednou v těžké hodině smrti naší. Neboť to jest hlavně, čeho od nás dnes umírající Ježíš žádá: aby krev Jeho nebyla na nás zmařena ni životem nekřesťanským, ni smrtí nešťastnou!

Ó, duše drahá, neoslyš této poslední žádosti Boha svého, avšak sepni ruce své a rei se srdcem upřímným:

„Ano, můj Ježíši, jen u Tebe, jen v Tobě jest pravda, život a spása! Tobě

jen a s Tebou chci vezdy žíti, v Tobě a s Tebou chci aspoň i umřítí! — A Ty, blahoslavená Panno, nedej nám hříšným umřítí bez litości! Poslední ať jsou slova má: Ježíš, Josef a Maria!“ Amen.

Obsah.

	Strana
1. Zpověď	3
2. Nejsvětější Svátost Oltářní	22
3. Křesťanský muž	43
4. Křesťanská žena	62
5. Křesťanská rodina a výchov dítek	81
6. Mše svatá	102
7. Na velký pátek: příprava k smrti	125

